

Col·lecció Llengua, immigració i ensenyament del català, núm. 3

EL XINÈS

**ESTUDI COMPARATIU
ENTRE LA GRAMÀTICA DEL CATALÀ I LA DEL XINÈS**

Lluïsa Gràcia

**Grup de Lèxic i Gramàtica
Gabinet d'Assessorament Lingüístic per a la Immigració
Universitat de Girona**

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar i Família

Gràcia i Solé, Lluïsa

El Xinès : estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del xinès. – 2a ed. – (Llengua, immigració i ensenyament del català ; 3)

Bibliografia

ISBN 84-393-6954-9

I. Catalunya. Departament de Benestar i Família II. Col·lecció: Llengua, immigració i ensenyament del català ; 3

1. Català – Gramàtica comparada – Xinès 2. Xinès - Gramàtica comparada - Català 3. Català – Ensenyament –

Estudiants estrangers

804.99-5:809.51-5

El projecte “Llengua, immigració i ensenyament del català” ha estat finançat pel Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya a través d’un conveni de col·laboració amb la Universitat de Girona (2000-2001).

Els investigadors que han treballat en la redacció dels resultats d’aquest projecte són:

Lluïsa Gràcia Solé (coordinadora)	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)
Joan Miquel Contreras Heras	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)
Jordi Farrés Nierga	SEDEC, Girona
Xavier Lamuela Garcia	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)
Juan Carlos Moreno Cabrera	Universidad Autónoma de Madrid
Marcos Orozco Pairat	Becari del projecte (UdG)
Francesc Roca Urgell	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)
Raquel Sánchez Avendaño	Estudiant de màster (UdG)
Josep M. Serra Bonet	Grup de Cultura i Educació (UdG)
Elisabet Serrat Sellabona	Grup de Cultura i Educació (UdG)

Han participat en l’elaboració i reimpressió d’aquest volum com a becaris, col·laboradors o revisors:

Roser Agustí Hereu	Becària (UdG)
Berta Crous Castañé	Becària (UdG)
Olga Fullana Noell	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG i IEC)
Lizz Gauvreau O’Hagan	Becària del projecte (UdG)
Hǎi Fēng Hóng	Girona
Cristina Juher Barrot	Universitat de Girona
Meritxell Mari Rodríguez	Becària del projecte (UdG)
Marcos Orozco Pairat	Becari del projecte (UdG)
Laura Riera Casellas	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)
Lidia Turon Planella	Grup de Lèxic i Gramàtica (UdG)

© Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar i Família

Primera edició: abril de 2002

Primera reimpressió revisada: maig de 2003

Segona edició: desembre de 2005

Tiratge: 2.000 exemplars

Dipòsit legal: B. 51768-05

Disseny: THAU, S.L.

Impressió: Agpograf

PRESENTACIÓ

Em plau presentar-vos una reedició dels deu volums de la col·lecció «Llengua, immigració i ensenyament del català» que el Departament de Benestar i Família edita amb la voluntat d'ajudar a conèixer la nostra societat i d'acollir les persones que arriben d'arreu del món. Cadascun dels volums és fruit d'un estudi destinat a fer notar els aspectes lingüístics que poden afavorir o dificultar l'aprenentatge del català. Contenen una descripció gramatical de la llengua i un apartat dels errors i dels problemes lingüístics més freqüents, i, a més, uns estudis comparatius breus del sistema gramatical català amb els sistemes gramaticals de cadascuna de les llengües.

El Govern de la Generalitat de Catalunya aposta fermament per garantir una acollida adequada a totes les persones que han escollit el nostre país per a viure-hi. Cal posar els instruments necessaris per a fer-ho possible. Conèixer el català, per a aquestes persones, és un element important que tenen per a socialitzar-se. Però aprendre el català no ha de ser únicament una decisió personal i un dret, sinó que tota la ciutadania els ho hem de facilitar: els qui ens hi relacionem, els qui hi convivim i els professionals de les administracions, entre els quals hi ha els responsables de l'ensenyament.

Una de les tasques que podem fer, i volem fer, des de la Generalitat de Catalunya, és facilitar que aquest aprenentatge es faci, i es faci al més ràpidament possible. Per això, cal que els diferents nivells de formació i els professionals que hi treballen estiguin prou preparats i adaptats a la nova realitat. L'edició d'aquesta col·lecció és una eina que ha de permetre als professionals de l'ensenyament identificar les dificultats i els progressos en l'aprenentatge del català derivats de les diferències fonètiques, gramaticals i lèxiques amb la seva llengua materna. Desitgem que aquests manuals us facilitin la feina, una feina important per a garantir la igualtat d'oportunitats i articular l'acolliment també a partir d'un concepte inclusiu i vertebrador socialment com ha de ser l'aprenentatge de la nostra llengua pròpia.

ANNA SIMÓ I CASTELLÓ
Consellera de Benestar i Família

第一条

人人生而自由，在尊严和权利上一律平等。他们赋有理性和良心，并应以兄弟关系的精神相对待。

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

(Declaració Universal dels Drets Humans)

INTRODUCCIÓ

La idea de fer un estudi sobre les llengües dels immigrants que resideixen a Catalunya va sorgir de la constatació dels problemes que suposava el fet d'integrar a les aules i a la societat unes persones que parlaven una altra llengua de la qual la comunitat educativa del nostre país, en la majoria dels casos, no tenia cap coneixement. La situació, doncs, és ben diferent de la que es dóna amb els immigrants que parlen castellà, perquè els educadors sí que poden entendre i parlar la seva llengua i, per tant, no es dóna la impossibilitat de comprensió i de relació verbal.

L'objectiu d'aquests treballs és proporcionar als mestres i als professors que han d'ensenyar català als nostres immigrants una eina que els serveixi per apropar-se una mica a la llengua que parlen els seus alumnes. No es tracta, evidentment, que aprenguin àrab, xinès o mandinga, per exemple. Només pretenem que tinguin una idea general del funcionament de la gramàtica d'aquestes llengües que els permeti valorar i entendre les dificultats i els progressos dels aprenents. És obvi que no tots els problemes lingüístics provenen de la interferència amb la primera llengua: alguns són generals en qualsevol aprenentatge d'una segona o, fins i tot, d'una primera llengua. Però sí que hi ha determinats errors que s'entenen més bé si es compara la gramàtica del català amb la de l'altra llengua. Nosaltres no pretenem, en aquests estudis, donar solucions ni material didàctic per als problemes concrets. Això es podrà fer en una segona fase, ara que tenim identificades les diferències entre les dues llengües i que hem pogut detectar els errors més freqüents. El treball que presentem ara hauria d'ajudar l'ensenyant a deduir d'on vénen o d'on poden venir els problemes i hauria d'estimular-lo a trobar estratègies didàctiques adequades a cada cas.

La idea que hi ha al darrere d'aquest projecte és que, perquè els immigrants s'integrin, cal que la societat d'acollida tingui algun coneixement de la cultura dels que hi arriben. I la cultura, entre d'altres coses, inclou la llengua. I potser és el factor més important, perquè és el que permet la transmissió de coneixements, d'experiències i de sentiments. La llengua, i per raons històriques els catalans ho podem entendre molt bé,

és un tret molt lligat a la persona i a la comunitat, que mereix un respecte especial per part dels altres i que en cap cas no s'ha de menystenir o ignorar.

Poder demostrar als immigrants que sabem alguna cosa de la seva llengua, encara que només sigui que en coneixem l'existència i el nom o la manera de dir *bon dia* o *gràcies*, manifestar que hi estem interessats i ensenyar-los que tenim un llibret que ens pot ajudar a saber-ne més, són coses que ells agrairan, com ho agrairíem nosaltres si ens trobéssim en les seves circumstàncies. En molts casos, especialment per als parlants d'algunes llengües africanes, aquest interès pot tenir encara un altre efecte beneficiós: evitar que ells s'avergonyeixin de la seva pròpia llengua i, per tant, reduir el sentiment d'inferioritat que de vegades senten envers ells mateixos i la seva cultura quan són aquí. Només quan ens acceptem i ens sentim acceptats som capaços d'acceptar els altres. Un procés d'integració no pot anar desvinculat del coneixement mutu. Integrar no vol dir fagocitar. Integrar-se no pot implicar haver de renunciar a la pròpia cultura. Si fos així seria un empobriment... per a les dues parts.

Estructura del llibre

Aquest llibre consta de cinc parts. En la primera, *Identificació de la llengua*, es donen unes nocions bàsiques sobre el lloc on es parla el xinès, el nombre de parlants, la situació sociolingüística i les variants dialectals, l'alfabet i les seves principals característiques gramaticals.

La segona part, *Descripció gramatical*, presenta algunes qüestions de l'estructura de la gramàtica del xinès, especialment aquelles que són més diferents del català o que poden ser la font d'alguns errors. Està organitzada internament en quatre subapartats: fonologia i fonètica, morfologia, sintaxi i lèxic. Aquest capítol no s'ha de veure com una "gramàtica xinesa": és només un conjunt d'informacions gramaticals sobre el xinès comparades amb les estructures corresponents del català. Sempre que ens ha estat possible hem relacionat la comparació gramatical amb els errors que hem detectat en la parla catalana de persones xineses. Hem intentat sempre deixar de banda els tecnicismes i hem simplificat els problemes al màxim. Possiblement un lingüista hi trobarà mancances, problemes interessants poc explicats i sense cap proposta de solució. I tindrà raó. Però es tracta d'un treball amb una finalitat pràctica molt clara: ajudar els

educadors (que no necessàriament són lingüistes). És per això que hem cregut convenient deixar de banda les disquisicions que podrien ser molt interessants per a un lingüista però que no aportarien res significatiu a l'obra tal com l'hem concebuda des del començament.

La tercera part inclou una llista amb els tipus d'errors que hem trobat, amb alguns exemples i la referència a l'apartat del segon capítol en què es tracta la qüestió. Els errors provenen de parlants xinesos que hem entrevistat quan parlaven català. En algun cas, l'informant parlava castellà, perquè ha estat difícil trobar adults xinesos que parlessin català. En qualsevol cas, els resultats no varien dels que tindriem si haguessin parlat en català: els tipus d'errors són gairebé els mateixos perquè les dues llengües són molt similars. S'ha de tenir en compte que cap dels nostres informants no era en els primers estadis d'aprenentatge de la llengua. Això vol dir que no hem pogut detectar alguns dels errors que, segons la bibliografia, es donen en els primers moments. El que és interessant és que, fins i tot en nens de vuit o deu anys nascuts aquí, el domini de la llengua és força baix si el comparem amb el que tenen els parlants d'altres llengües en una situació similar.

El quart apartat correspon a dos breus vocabularis, un de català - xinès i un altre de xinès - català. La forma xinesa està escrita en *pinyin*, és a dir, en l'adaptació del xinès a l'alfabet llatí. En el segon capítol, en parlar de la fonologia i la fonètica, es donen les equivalències entre els signes del *pinyin* i els de l'alfabet fonètic internacional. Això pot facilitar, fins a un cert punt, la pronunciació d'alguna paraula en xinès, si és necessari. S'han triat els conceptes que es consideren més o menys universals en la bibliografia especialitzada i s'hi han afegit aquells que ens semblava que podien ser d'ús més freqüent en la nostra societat o en la seva cultura. Probablement s'hi trobaran mancances, però, en el cas del xinès, el lector interessat pot recórrer al diccionari català - xinès, xinès - català publicat per Enciclopèdia Catalana.

Finalment, el cinquè punt és una breu bibliografia que inclou referències assequibles des de Catalunya i adreces de pàgines web relacionades amb el tema, i el sisè apartat conté els apèndixs: el quadre de l'alfabet fonètic internacional, el quadre de sons del català i un mapa dels dialectes xinesos.

Agraïments

Tot aquest projecte no hauria estat possible sense el finançament del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya. Agraïm, doncs, d'una manera molt especial la confiança que ens ha demostrat la consellera Irene Rigau i la col·laboració de les persones del Departament que presideix.

La redacció d'aquest volum s'ha beneficiat de la col·laboració de diverses persones. En primer lloc agraïm la feina que han fet els becaris i col·laboradors que han treballat directament o indirectament en aquest projecte, entrevistant informants, transcrivint els enregistraments i fent tot el que calia: L. Gauvreau, M. Marí, M. Orozco, L. Riera, R. Agustí i L. Turon. A O. Fullana devem les pautes i totes les indicacions necessàries per a l'estructuració del vocabulari final i a C. Juher i B. Crous, la revisió del manuscrit. Agraïm també al CEIP Joan Bruguera de Girona el permís per entrevistar alguns nens i, en general, la disponibilitat de tots els informants que s'han avingut a deixar-se entrevistar. Donem les gràcies a la *International Phonetic Association (c/o Department of Linguistics, University of Victoria, Victoria, British Columbia, Canadà)* per permetre la reproducció del quadre de sons que apareix a la secció d'apèndixs. Finalment, volem donar les gràcies a Hǎi Fēng Hóng, que ha acceptat de revisar aquest treball i que ens ha aportat diverses informacions i ha evitat que hi apareguessin uns quants disbarats, i a S. Rovira, pels seus comentaris i consells a l'hora de preparar aquesta segona edició.

Agraïm per endavant tots els suggeriments, observacions i correccions que els lectors ens puguin fer arribar a l'adreça de correu electrònic gali@udg.es. La vostra col·laboració ens podrà ser molt útil per millorar el nostre treball.

ABREVIATURES USADES EN LA DESCRIPCIÓ GRAMATICAL

CLASS.	classificador
COMP.	comparatiu
COND.	condicional
IMPERF.	imperfectiu
INTERR.	interrogatiu
PART.	partícula
PART.LOC.	partícula locativa
PASS.	passiva
PERF.	perfectiu
SUF.	sufix

ABREVIATURES USADES EN EL VOCABULARI

adj.	adjectiu
adv.	adverbi
conj.	conjunció
intr.	intransitiu
n.	nom
num.	numeral
prep.	preposició
pron.	pronom / pronominal
tr.	transitiu
v.	verb

1. IDENTIFICACIÓ DE LA LLENGUA

1.1. FAMÍLIA LINGÜÍSTICA, SITUACIÓ GEOGRÀFICA I NOMBRE DE PARLANTS

El xinès és una llengua de la branca sinítica de la família sinotibetana. És la llengua que té el nombre de parlants més elevat, que es calcula que gira al voltant dels mil milions de persones. Aquesta xifra equival a una quarta part de la població mundial. És parlat a la Xina continental, Hong Kong, Taiwan, Singapur, Malàisia i Indonèsia. A més, hi ha molts immigrants xinesos que el parlen arreu del món. Només un sis per cent dels habitants de la Xina parlen llengües que no són cap variant del xinès: es tracta fonamentalment de les minories mongols i tibetanes. Segons dades del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya, el 31 de desembre de 2001 a Catalunya hi havia 11.912 immigrants xinesos amb permís de residència.

En realitat, però, el que s'anomena *xinès* és un conjunt de moltíssims dialectes que molt sovint són incomprendibles entre si (vg. el mapa de l'apartat 6.3). Des del punt de vista lingüístic, es poden tractar com a llengües diferents, ja que la distància entre les diverses formes sovint és més gran que la que hi ha, per exemple, entre les diferents llengües romàniques. Si es consideren dialectes d'una mateixa llengua és només per motius sociopolítics: d'una banda, la major part del territori on es parlen pertany a un mateix estat i, de l'altra, existeix un únic sistema d'escriptura que fa que els textos escrits esdevinguin llegibles per a tots els parlants alfabetitzats, encara que no els sigui possible la comunicació oral. Els grups de dialectes més importants són els següents (Lyovin, 1997: 127-131):

- a) Mandarí: parlat al nord i a l'interior de la Xina, té uns 730 milions de parlants. És el grup més important, tant pel nombre de parlants com pel pes social que suposa haver estat la base de la llengua unificada moderna.
- b) Wú: parlat a la costa central, inclosa Shanghai, té més de 77 milions de parlants.
- c) Mǐn: parlat a Taiwan i Fujian, té uns 56 milions de parlants.

- d) Cantonès (o Yuè): parlat a les províncies de Guangdong i Guangxi, a la costa sud i a l'interior, té uns 54 milions de parlants. Molts dels immigrants que resideixen a altres països d'Àsia i als Estats Units tenen el cantonès com a primera llengua.
- e) Xiāng: parlat a la província de Hunan, té més de 36 milions de parlants.
- f) Gà: parlat a la província de Jaingxi i al sud-est de Hubei, té més de 20 milions de parlants.
- g) Hakka: parlat al sud de la Xina, té més de 27 milions de parlants.

La variant del xinès que nosaltres prendrem com a base d'aquest estudi és el mandarí. El motiu que ens ha fet triar aquesta variant és que part dels immigrants xinesos que arriben a Catalunya coneixen aquesta variant encara que no sempre sigui la pròpia, perquè és la que es considera la llengua estàndard moderna, anomenada *putonghua* ('llengua comuna'). La forma estàndard es basa en la fonètica i la gramàtica de la variant de la regió de Beijing (Pequín) i la llengua escrita moderna també és molt més propera al mandarí que no pas als altres dialectes. També és la forma que actualment s'ensenya a totes les escoles de la Xina.

1.2. L'ESCRITURA

El sistema d'escriptura actual del xinès és una forma simplificada del sistema tradicional fet servir durant més de dos mil anys. Molts mots xinesos consten d'una sola síl·laba i existeix una representació (caràcter, logograma) diferent per a cada una. Alguns d'aquests caràcters són *pictogrames*, perquè, encara que actualment s'hagin simplificat, reproduïxen la forma d'un objecte (exemples de Li i Thompson, 1987: 101):

(1)	林	lín	'bosc'
	川	chuān	'riu'

Uns altres caràcters s'anomenen *ideogrames*, perquè simbolitzen idees o conceptes abstractes:

- (2)
上	shàng	‘sobre’
下	xià	‘sota’

Els ideogrames i els pictogrames es poden combinar en una forma composta que representa la combinació dels significats de les parts (compostos lògics):

- (3)
明	míng	‘luminós’	=	日	rì	‘sol’
				月	yuè	‘lluna’

També existeixen els compostos fonètics, en què es combinen dos caràcters, un que representa un tret semàntic del mot i l'altre que en representa la fonètica (Li i Thompson, 1987: 101-102):

- (4)
铀	yóu	‘urani’	=	𠄎 (= 金)	jīn	‘metall’
				曲	yóu	‘fonètica similar a la
u inicial del mot en
anglès’

Actualment, un 90% dels caràcters xinesos moderns són compostos fonètics i aquest és el procés habitual per crear nous caràcters.

Tot i que el sistema tradicional d'escriptura que acabem de presentar és l'habitual per al xinès, des del segle passat existeixen sistemes de transcripció basats en l'alfabet occidental. El més utilitzat és el que s'anomena *pinyin*, una versió romanitzada de l'escriptura xinesa que actualment s'ensenya a totes les escoles del país. Al segon capítol, a l'apartat 2.1, donem les equivalències entre els símbols del *pinyin* i els de l'alfabet fonètic internacional que representen els sons del xinès. Malgrat que en *pinyin* les síl·labes de les paraules que en tenen més d'una generalment s'escriuen juntes, en

aquest llibre les separarem amb un espai per facilitar-ne la lectura (recordem que cada síl·laba correspon a un caràcter xinès).

1.3. PROPIETATS TIPOLÒGIQUES

Deixant de banda l'origen de les llengües, aquestes es poden classificar atenent a la seva estructura gramatical. Les llengües poden pertànyer a tipus fonològics, morfològics o sintàctics diferents segons les característiques més sobresortints de la seva fonologia, morfologia i sintaxi.

Des del punt de vista fonològic, el xinès es podria qualificar de *llengua tonal*. Una llengua tonal és aquella en què les síl·labes es pronuncien amb tons diferents. El que és pertinent en aquestes llengües no és la intensitat (com en el cas de l'accent en català), sinó el to (alt, baix, ascendent, descendent, etc.).

Pel que fa a la morfologia, el xinès és una llengua típicament aïllant. Les llengües aïllants acostumen a tenir paraules formades per un únic morfema i són invariables, és a dir, no canvien de forma per indicar nombre, temps, persona, etc. És per això que de vegades es diu que són llengües 'sense morfologia', perquè les paraules no es flexionen. De la comparació entre els exemples xinesos de (5) i la seva traducció al català, que és una llengua flectiva (o fusionant), es pot entendre què vol dir ser una llengua aïllant:¹

(5)	a.	Wǒ shuì	'jo dorm+o'
		Nǐ shuì	'tu dorm+s'
		Tā shuì	'ell dorm'

¹ Cada vegada que hàgim de glossar un verb, farem servir la forma de l'infinitiu català. Això no vol dir, però, que en xinès es tracti de l'infinitiu (ja hem dit que només hi ha una única forma per a cada mot). Més aviat correspondria a l'arrel dels nostres verbs, però és més simple fer la glossa amb l'infinitiu, que és la forma que fem servir per referir-nos a un verb i evita els problemes que causarien els verbs irregulars. De la mateixa manera, els noms i els adjectius els glossem amb la forma menys marcada: el singular dels noms i el masculí singular dels adjectius. Les formes pronominals de tercera persona, les glossem amb el pronom masculí, amb el benentès que tant es poden referir a femenins com a masculins.

- b. Wǒ **zuó tiān** xià **le** kè
 jo ahir acabar PERF. lliçó
 ‘Ahir vaig+acab+ar la classe’²
- Wǒ **míng tiān** xià kè
 jo demà acabar lliçó
 ‘Demà acab+aré la classe’
- c. tiān ‘dia / die+s’
 sān tiān ‘tres die+s’

A (5a) veiem que el verb no canvia de forma per indicar les persones: generalment es poden identificar perquè apareix el pronom personal que fa de subjecte. A (5b) també veiem que el temps de la frase no fa variar el verb: per indicar temps diferents apareixen partícules aspectuals, com *le* (aspecte perfectiu, que indica que l’acció s’ha acabat), i adverbis que indiquen passat o futur (*zuó tiān* ‘ahir’ o *míng tiān* ‘demà’ en l’exemple), però la forma verbal és sempre idèntica. Finalment, a (5c) es pot comprovar que els noms no es flexionen per representar el nombre: serà el context o la presència d’alguna paraula que indiqui mesura o quantitat (*sān* ‘tres’ en l’exemple) el que determinarà el nombre del sintagma.

Quant a la sintaxi, la classificació tipològica més tradicional es basa en l’ordre en què apareixen a la frase el subjecte, el verb i els complements exigits pel verb (S/V/O). Aquesta propietat es relaciona amb altres propietats d’ordre dels elements dintre del sintagma. En general, la tendència que manifesten les llengües és a situar el nucli del sintagma sempre a la mateixa banda, a la dreta o a l’esquerra. Així, el català, que és una llengua d’ordre bàsic SVO, gairebé sempre té el nucli del sintagma a l’esquerra:

² En les traduccions al català de les frases xineses normalment no explicitarem els pronoms personals de subjecte, que en català es poden ometre.

(6)	S. verbal:	verb + complements	dono el llibre - als nens
	S. nominal:	nom + complement	casa del pare
		nom + adjectiu	nen a petita
		nom + frase relatiu	el noi que viu a Bilbao
	S. prep.:	preposició + nom	sense pa
	S. adjectival:	adjectiu + complement	ple de vi

Contràriament, en les llengües d'ordre SOV, els nuclis tendeixen a aparèixer a la dreta del sintagma. A (7) ho exemplifiquem amb les dades del basc que tradueixen els exemples catalans de (6) (el basc, però, situa l'adjectiu darrere el nucli nominal):

(7)	S. verbal:	complements + verb	umeari liburua dakarkio
	S. nominal:	complement + nom	aitaren etxea
		frase relatiu + nom	[Bilbon bizi den] umea
	S. postp.:	nom + postposició	ogirik gabe
	S. adjectival:	complement + adjectiu	ardoz bete

Com veurem a l'apartat dedicat a la sintaxi del capítol següent, alguns lingüistes consideren que el xinès és una llengua d'ordre bàsic SVO, com el català, però, en canvi, manifesta moltes de les propietats de les llengües SOV: si bé és cert que té elements equivalents a les nostres preposicions, també en té uns altres que actuen com les postposicions, i els modificadors del nom, tant els genitius com les frases de relatiu i els adjectius, precedeixen el nom. Altres autors han defensat que l'ordre bàsic dels constituents de la frase xinesa no està determinat per la funció sintàctica sinó per qüestions discursives (el tema o informació vella apareix al davant de la frase).

2. DESCRIPCIÓ GRAMATICAL

2.1. FONOLOGIA I FONÈTICA

2.1.1. EL TO

El tret més característic de la fonologia xinesa és l'existència de tons a totes les síl·labes.³ Junyent (1986: 44) explica molt clarament la diferència entre el to i l'accent comparant-los amb les notes musicals: «Si toquem la mateixa nota amb més o menys força, la nota serà la mateixa, però la intensitat diferent: això seria l'accent. Però si toquem dues notes diferents, una serà més aguda i l'altra més greu: això seria el to.» En xinès aquesta distinció tonal té valor contrastiu, és a dir, permet de distingir paraules diferents, de la mateixa manera que en català té valor contrastiu l'accent: *fàbrica* vs. *fabrica*. El xinès mandarí, per exemple, que és una de les varietats que presenta menys distincions tonals, en té quatre. A continuació en donem uns exemples que també il·lustren el valor contrastiu del to i la seva representació gràfica (Li i Thompson, 1987: 86):

(8)	yī	'roba'	mā	'mare'	(¯)	to alt
	yí	'sospitar'	má	'cànem'	(´)	to ascendent
	yǐ	'cadira'	mǎ	'cavall'	(ˇ)	to descendent - ascendent
	yì	'significat'	mà	'renyar'	(`)	to descendent

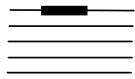
Aquesta distinció tonal és similar a la que nosaltres podem utilitzar per expressar significats diferents amb l'adverbi *no*, per exemple:

(9)	a.	–No ho has fet, oi?	to alt
		– No , no pateixis.	
	b.	–En Pere ja ho ha fet, no ?	to ascendent

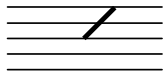
³ En determinades condicions (síl·labes àtones), la distinció tonal es pot neutralitzar. Ara deixem de banda aquesta qüestió, perquè no hi ha acord entre els gramàtics xinesos sobre l'existència d'accent en aquesta llengua.

- c. -Jo no ho sabia. to descendent - ascendent
 -No?
- d. -Vols venir? to descendent
 -No!

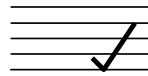
La intenció de qui pronuncia *no* amb to alt, a (9a), podríem dir que és “tranquil·litzadora”, és un *no* amb la vocal una mica llarga. El de (9b) és el to ascendent típic del final de les interrogatives. El *no* de (9c), descendent - ascendent, és el que fem servir per indicar molta incredulitat (gairebé com si féssim dues *o*). Finalment, el to descendent, a (9d), és el de final de frase declarativa. Si ho volguéssim representar gràficament, ho podríem fer de la manera següent:

to alt

to ascendent

to desc.-ascendent

to descendent

2.1.2. L'ESTRUCTURA SIL·LÀBICA

L'estructura sil·làbica del xinès és molt simple si la comparem amb la del català o la de les llengües que ens són més properes. Per als xinesos, tradicionalment cada sil·laba es divideix en dues parts, la inicial (si n'hi ha, una consonant) i la final (la resta). Així, la sil·laba *huang* se segmentaria: *h* + *uang*. Aquesta manera d'analitzar les sil·labes fa que quan els nens lletregen sil·labes en *pinyin* no ho facin dient el nom de cada lletra (les lletres no tenen nom, per a ells), sinó que reproduïxen el so consonàntic inicial amb una vocal neutra de suport i després diuen seguit tot el final (Ramsey, 1987: 41-42):

- (10) táng tǎ - āng cf. català te - a - ena - ge
 gǒu gōu - ōu ge - o - u

A (11) donem l'esquema de l'estructura sil·làbica en mandarí (Li i Thompson, 1987: 88):

- (11) (C) (V)V ({V, N})
 inici final

Hem indicat la vocal amb una V, la consonant amb una C, i N vol dir consonant nasal (n, ŋ). Els segments que són opcionals apareixen entre parèntesis. Això vol dir que l'únic element realment obligatori en una síl·laba és la vocal (a més del to). A diferència del que passa en català, a començament de síl·laba, davant de la vocal, només hi pot haver una consonant (i no dues com en català: *plaça, braç*). Aquesta consonant inicial pot anar seguida d'una altra vocal amb la qual formarà diftong la vocal que és el nucli de la síl·laba (la que té el to). Al darrere de la vocal nuclear hi pot haver una altra vocal o bé una consonant, que ha de ser forçosament una nasal. A (12) presentem alguns exemples de síl·labes possibles:

(12)	V	yī	[ī]	'un'
	VV	wǒ	[uǒ]	'jo'
	CV	sì		'quatre'
	CVV	pǎo		'córrer'
	VN	àn		'taula'
	VVN	wǎng	[uǎŋ]	'anar'
	CVN	sān		'tres'
	CVVN	diàn		'electricitat'
	CVVV	tiào		'saltar'

Si ho comparem amb les possibilitats del català, ens adonarem de les dificultats que poden tenir els xinesos a l'hora d'aprendre la fonètica catalana. Cap de les seqüències de (13) no seria possible en xinès:

(13)	braç	[brás]	serps	[sérps]
	Pep	[pép]	plats	[pláts]
	fosc	[fósk]	precis	[préks]
	pla	[plá]		

És per això que els parlants xinesos tendeixen a simplificar les síl·labes de les paraules catalanes, com es pot veure en els exemples següents, on s'han elidit consonants o s'ha inserit una vocal per evitar la seqüència de dues consonants seguides:

- (14) **per** – què → **pe** – què **plo** – ris → **po** – ris
es – tà → **e** – tà **pro** – fe – ssor → **po** – fe – ssor
des – **prés** → **de** – **pé** fà – **cil** → fà – **ci**
m'a – **gra** – da → m'a – **ga** – **ra** – da

2.1.3. EL SISTEMA CONSONÀNTIC I EL SISTEMA VOCÀLIC

En el quadre següent reproduïm els sons consonàntics del xinès. Els símbols de l'esquerra de cada casella corresponen a la transcripció fonètica segons l'alfabet fonètic internacional (AFI) (vg. § 6.1 i 6.2); els símbols de la dreta, en cursiva, són les equivalències gràfiques que es fan servir en *pinyin* (P) (basat en Li i Thompson, 1981: 5):

- (15) Sons consonàntics

	bilabial		labiodental		dentoalveolar		retroflexa		alveolopalatal		velar	
	AFI	P	AFI	P	AFI	P	AFI	P	AFI	P	AFI	P
oclusiva no aspirada	p	<i>b</i>			t	<i>d</i>					k	<i>g</i>
oclusiva aspirada	p ^h	<i>p</i>			t ^h	<i>t</i>					k ^h	<i>k</i>
africada no aspirada					ts	<i>z</i>	tʂ	<i>zh</i>	tɕ	<i>j</i>		
africada aspirada					ts ^h	<i>c</i>	tʂ ^h	<i>ch</i>	tɕ ^h	<i>q</i>		
fricativa			f	<i>f</i>	s	<i>s</i>	ʂ	<i>sh</i>	ç	<i>x</i>	x	<i>h</i>
nasal	m	<i>m</i>			n	<i>n</i>					ŋ	<i>ng</i>
líquida					l	<i>l</i>	(ɻ)	<i>r</i>				

Tots aquests sons poden aparèixer en posició inicial de síl·laba, excepte [ŋ], que sempre es troba en posició final. Recordem, a més, que en posició final només es

permeten [n] i [ŋ]. La primera cosa que crida l'atenció és que, a part dels sons nasals i dels líquids, no hi ha consonants sonores. En canvi, tant les oclusives com les africades tenen un correlat aspirat que no té el català.⁴ És a dir, en lloc de l'oposició sorda / sonora que trobem en català a /p, t, k/ - /b, d, g/, en xinès l'oposició no afecta la sonoritat (totes són sordes) sinó l'aspiració: /p, t, k/ - /p^h, t^h, k^h/. És de preveure, doncs, que puguin tenir alguna dificultat a l'hora de distingir les oclusives sordes de les sonores quan aprenguin català o una altra llengua romànica (hem sentit *pestit* en lloc de *vestit* i, parlant en castellà, *bero* en lloc de *pero*). En xinès també existeix una fricativa velar sorda equivalent al so castellà de la *j* de *jamón*. El fet de no tenir les consonants palatals [ʎ] i [j] provoca problemes a l'hora de produir aquests sons en català:

- (16) ella → e[j]a
 genoll → geno[j]
 espanyol → espa[n]ol

En les varietats més cultes del mandarí existeix una oposició entre els sons dentoalveolars, retroflexos⁵ i alveopalatals. La *r* és retroflexa, però no és vibrant ni bategant com en català (*carro, cara*), sinó aproximant, com una fricativa molt suau (similar a la *r* inicial del mot anglès *read*). Per a la majoria dels xinesos, però, els sons retroflexos no es distingeixen dels corresponents dentoalveolars, de manera que l'oposició a què ens referíem queda reduïda a dentoalveolar / alveopalatal. Això explica per què els parlants xinesos tenen tantes dificultats a l'hora de pronunciar la nostra *r* i per què la substitueixen per la [l] (la dentoalveolar corresponent). A (17) presentem alguns dels errors que hem recollit:

⁴ Les consonants aspirades es pronuncien acompanyades d'un buf audible, com la *p*, la *t* i la *k* en anglès o en alemany.

⁵ Els sons retroflexos es pronuncien doblegant la punta de la llengua cap enrere i situant-la darrere els alvèols.

- (17) a. arròs → a[l]òs
terra → te[l]a
roben → [l]oben
ordinador → o[l]dinador
- b. memòria → memò[l]ia
donarà → dona[l]à
caure → cau[l]e
pare → pa[l]e

Pel que fa a la part final de la síl·laba, ja hem dit que si hi ha un so consonàntic al final de tot, aquest ha de ser una consonant nasal [n] o [ŋ]:

- (18) shān ‘muntanya’ tiān ‘cel’ [n]
néng ‘poder’ xiàng ‘imatge’ [ŋ]

Pel que fa a les vocals, hi ha molta discussió sobre quins sons i quins fonemes vocàlics té el xinès. Recollint algunes de les idees de diversos autors, presentem el quadre següent, on es reproduïxen, de manera simplificada, les correspondències entre les grafies del *pinyin* i els sons vocàlics del xinès (exemples de Li i Thompson, 1981: 7 i de Ramsey, 1987: 45):

- (19) a [a] bān [pān]
[ɛ] lián [lién] (entre [i] o [y]⁶ i [n])
- e [ɣ]⁷ lè [lɣ̃]
[ə] gēn [kən] (abans de [n] i [ŋ])
[e] léi [léi] (abans de [i])
[ɛ] lüè [lyè] (després de [i] i [y])

⁶ El so [y] correspon a la pronunciació d'una *i* labialitzada, com la *u* francesa a *lune* ('lluna').

⁷ El so [ɣ] és un so vocàlic semblant a la nostra vocal neutra [ə], però una mica més posterior, com una [o] no labial.

i	[i]	lí	[lí]	
	∅	sī	[z]	(després de dentoalveolar africada o fricativa, amb sonorització de /s/)
	∅	shī	[ʃ]	(després de retroflexa)
o	[o]	mó	[mó]	
	[u]	lóng, láo	[lúnŋ], [láu]	(abans de [ŋ] o després de [a])
u	[u]	lú	[lú]	
	[y]	xū	[çy̥]	(després d'alveolopalatal)
ü	[y]	lú	[ly̥]	
yu	[y]	yuè	[yè]	
y	[i]	yào	[iàu]	
yī	[i]	yī	[ī]	
w	[u]	wén	[uén]	
wu	[u]	wǔ	[ǔ]	

També s'ha de tenir en compte que després de la seqüència 'consonant + u' s'insereix una vocal [e] o [ə], de vegades molt breu:

- (20) dui [tuei]
dūn [tūən]

2.2. MORFOLOGIA

2.2.1. EL XINÈS COM A LLENGUA MONOSIL·LÀBICA I AÏLLANT

Un dels trets més rellevants del xinès és la seva tendència a ser una llengua monosil·làbica. Això vol dir que té moltes paraules (però no totes) que estan formades només per una síl·laba. Segons Ramsey (1987: 58s.), els xinesos no tenen cap mot d'ús quotidià per referir-se a *paraula* en el sentit que donem nosaltres a aquest terme (el mot

cí ‘paraula’ és un terme una mica més tècnic i d’ús més recent). Per a ells, la seva llengua està formada per síl·labes, que anomenen *zì*. Moltes d’aquestes síl·labes corresponen a les nostres paraules, però fins i tot aquelles síl·labes que formen part d’una unitat més complexa per a ells són *zì* i tenen un significat. La síl·laba xinesa és força equivalent als nostres morfemes, les unitats més petites dotades de significat.

Com hem dit, moltes paraules xineses només tenen un morfema. Això implica que el xinès és una llengua amb una forta tendència a ser aïllant: les paraules no es flexionen, és a dir, no adopten formes diferents per indicar el nombre, el temps, la persona, etc. La majoria de les paraules són, doncs, invariables. Hi ha molt pocs morfemes de flexió, tot i que no es pot dir que no n’hi hagi en absolut. A continuació podem veure alguns exemples de paraules del xinès (de Li i Thompson, 1981: 36s.). A (21a) tenim exemples de paraules monomorfemàtiques i a (21b) una frase en què totes les paraules són d’aquest tipus (ara deixem de banda la partícula *ge*):

- (21) a. ài ‘estimar’
 shū ‘llibre’
 dà ‘gran’
- b. Qǐng nǐ cháng zhèi ge cài
 si.us.plau tu tastar aquest CLASS. plat
 ‘Tasta aquest plat, si us plau!’

A (22a,b), en canvi, les paraules tenen dos morfemes: a (22a), una arrel i un prefix; a (22b), una arrel i un sufix, i a (22c) tenen un sol morfema però és bisil·làbic (en l’últim cas perquè és una adaptació d’un mot estranger):⁸

⁸ Fins i tot en els casos d’adaptacions de paraules estrangeres, els xinesos tendeixen a donar algun significat a les síl·labes que formen el mot, perquè les síl·labes sense significat són anòmales. Per donar un nom xinès a la Coca-Cola es va fer un concurs i va guanyar la proposta *kě kǒu - kě lè* que, a més de reproduir força bé el so anglès corresponent, estava formada per unes síl·labes que volien dir “saborós i agradable” (Ramsey, 1987: 60).

- (22) a. néng ‘poder’ **kě** néng ‘possible’
 chī ‘menjar’ **hǎo** chī ‘deliciós’
- b. wǒ ‘jo’ wǒ **men** ‘nosaltres’
 shù ‘número’ shù **xué** ‘matemàtiques’
 fǎ ‘lleï’ fǎ **huà** ‘legalitzar’
- c. zhi zhū ‘aranya’
 xī bān yá ‘Espanya’

A (23), finalment, presentem algunes paraules compostes (Li i Thompson, 1981: 47, 50):

- (23) rè xīn calent + cor ‘entusiasta’
 fēi jī volar + màquina ‘avió’
 huā mù flor + arbre ‘vegetació’

El fet que el xinès sigui una llengua aïllant, amb una morfologia molt pobra si la comparem amb la del català o amb la de la majoria de llengües indoeuropees, fa que moltes de les nocions que nosaltres expressem fent servir processos morfològics, com ara el nombre dels noms o el temps i la persona dels verbs, s’hagin de manifestar per altres sistemes. Aquesta falta de morfologia també fa que les parts de l’oració en xinès s’hagin distingit atenent més a la seva funció que no pas a la seva forma. Si, per exemple, nosaltres podem distingir un verb d’un adjectiu pel fet que els verbs tenen morfemes de persona i de temps i els adjectius no, aquesta mena d’estratègies no es podran fer servir en xinès, perquè les paraules no varien per expressar aquestes categories gramaticals. A continuació parlarem breument de les diferents parts de l’oració que es reconeixen en la gramàtica xinesa.

2.2.2. LES PARTS DE L’ORACIÓ

Com hem dit, el fet que les paraules del xinès siguin invariables fa que la seva categoria s’hagi de deduir més per la seva funció i distribució a la frase que no pas per

la seva morfologia. Així, una mateixa forma pot correspondre a categories diferents segons el context en què apareix (Lyovin, 1997: 134):

- (24) a. Wǒ **xià** shān b. Shān **xià** yǒu rén
jo **a.baix** muntanya muntanya **a.baix** existeix persona
'Baixo la muntanya' 'Hi ha gent sota la muntanya'

A (24a) *xià* funciona com un verb i, en canvi, a (24b) fa la funció d'una postposició locativa.⁹

Alguns dels trets que més clarament diferencien el sistema xinès del català són la no distinció entre verbs i adjectius, l'existència dels anomenats coverbs i dels classificadors, i la inexistència d'articles i de pronoms febles. A continuació exposarem breument aquestes diferències.

2.2.2.1. Els verbs i els adjectius

En xinès no hi ha cap diferència formal entre els verbs i els adjectius. Cap dels dos no manifesten cap mena de concordança amb altres elements de la frase i, a més, poden aparèixer en contextos paral·lels. És per això que els mots que indiquen qualitats, el que per a nosaltres serien adjectius, són considerats un tipus de verbs, concretament es tracten com a verbs estatus (formes que indiquen un estat, no una acció). A (25) podem observar que en xinès no és necessària la presència del verb copulatiu en una frase atributiva, perquè la paraula que indica la propietat té el valor d'un verb (Li i Thompson, 1987: 98):

- (25) Mǎ lì hěn cōng míng
Molly molt intel·ligent
'La Molly és molt intel·ligent'

⁹ Les postposicions són una part de l'oració que es troba en moltes llengües i que equival a les nostres preposicions, però apareixen darrere del nom en lloc de davant.

A (26) podem veure un exemple de mot que equivaldria a un adjectiu (un verb estatiu en xinès) i un que és un verb d'acció (Lyovin, 1997: 136):

- (26) a. Tiān **hēi** le
cel negre CANVI D'ESTAT
'El cel es va ennegrir'
- b. Wǒ **chī** fàn le
jo menjar aliment PERF.
'Vaig menjar'

Com podem veure, tant a (26a) com a (26b) la seqüència acaba amb la partícula *le*, que és una marca que s'adjunta a grups predicatius per expressar un canvi de situació o una acció acabada. La partícula negativa també és la mateixa per a totes dues menes de predicats (Li i Thompson, 1987: 99):

- (27) a. Tā **bù** kāi xīn b. Ta **bù** chī ròu
ell no feliç ell no menja carn
'No és feliç' 'No menja carn'

Com es pot veure en aquests exemples, la diferència entre el que nosaltres anomenariem verbs i el que anomenariem adjectius, en xinès no existeix. Els "adjectius" són un tipus de verbs que, si no hi ha cap partícula, denoten propietats o qualitats (vg. més semblances a Lyovin, 1997: 136s.).

2.2.2.2. Els coverbs

Una classe de mots pròpia del xinès és el que s'anomenen *coverbs*. Els coverbs són mots que es comporten com a preposicions i, com a tals, precedeixen un sintagma nominal. Tot el grup se sol situar al davant del verb que complementa. El que és més especial és que moltes d'aquestes formes també es poden usar com a verbs.¹⁰ A

¹⁰ Aquest doble comportament s'explica perquè originàriament totes aquestes formes eren verbs i algunes encara mantenen certes propietats verbals originàries (vg. Li i Thompson, 1987: 98 i Li i Thompson,

continuació en donem dos exemples (Ramsey, 1987: 80 i Li i Thompson, 1987: 98; Li i Thompson, 1981: 363):

- (28) a. Tā [zài Xiāng Gǎng] zuò shēng yì
ell a Hong Kong fer negocis
'Fa negocis a Hong Kong'
- b. Nǐ zài nǎr?
tu ser.a on
'On ets?'
- (29) a. Wǒ men cháng [dào Niǔ Yuē] qù
nosaltres sovint a (dir.) Nova York anem
'Anem sovint a Nova York'
- b. Wǒ men jī diǎn zhōng dào Niǔ Yuē?
nosaltres quin hora arribar Nova York
'Quan arribem a Nova York?'

A (28a) i (29a) el coverb funciona com una preposició, amb el seu complement a la dreta (*Hong Kong* a (28a) i *Nova York* a (29a)). Als exemples de (b), en canvi, la mateixa forma funciona com a verb. Observem que, encara que no sempre passa així, en els casos anteriors el significat d'aquests elements manté una certa relació en tots dos usos: a (28) s'expressa situació i a (29), direcció. Possiblement, aquesta propietat de la gramàtica xinesa és el que podria explicar la construcció que hem recollit a (30):

(30) Avió tarda dos dies a la Xina

Observem que el parlant ha fet servir la preposició *a* i no el verb *arribar* (*a*) (L'avió tarda dos dies a *arribar a* la Xina). Tant la preposició com el verb porten implícita una idea de direcció.

1981: 364). En les llengües romàniques també tenim algun cas de forma verbal o nominal que ha acabat adquirint el valor d'una preposició per un procés de gramaticalització: *en+cima* de la cama (P+N→P) (cast.), *tret d'*això (V→P) (cat.), etc.

Tot i que el xinès té preposicions, són freqüents els errors que consisteixen a ometre una preposició (generalment les àtones com *a, de, amb*, etc.) quan parlen català. Alguns d'aquests errors es poden relacionar amb el fet que el xinès no fa servir preposicions en alguns contextos en què en català són obligatòries, com, per exemple, quan el sintagma preposicional fa de complement d'un nucli nominal buit (*la de plàstic*), com a (31g), o quan la preposició enllaça dues frases (*Ho fa per riure*), com a (31d). També s'ha de tenir en compte la possibilitat que un verb regeixi un sintagma preposicional en català i el verb amb el significat equivalent en xinès demani un complement sense preposició (com *Nova York* a (29b) o *a bàsquet* a (31a)). A continuació presentem algunes construccions en què s'ha omès la preposició:

(31)	a.	estan jugant ∅ bàsquet	a → ∅
	b.	jo me'n vaig ∅ lavabo	a → ∅
	c.	he pujat ∅ un ós gran	a → ∅
	d.	va a la classe ∅ treballar	a → ∅
	e.	ja van ∅ segon, però jo vaig ∅ primer	a → ∅
	f.	la ¹¹ vaig jugar ∅ un de sisè	amb → ∅
	g.	[–quin és l'entrepà que més t'agrada?]
–el ∅ xoriç	de → ∅

Comentarem més errors relacionats amb les preposicions a l'apartat 2.3.1.

2.2.2.3. Els classificadors i els mots de mesura

Un dels trets més sorprenents de la gramàtica xinesa per a un parlant d'una llengua romànica o, en general, d'una llengua indoeuropea, és l'existència d'uns elements que s'anomenen *classificadors*.¹² El xinès no té flexió de gènere, però, en

¹¹ Hem observat l'ús del verb *jugar* amb el pronom *la*, com si fos transitiu. En xinès, aquest verb no introdueix el complement amb preposició i, per tant, es comporta com un verb transitiu, que és el mateix ús que se'n fa a (31a).

¹² Aquests elements també es troben en algunes llengües africanes com ara el wòlof, el fula o el swahili.

canvi, els noms pertanyen a classes diferents, sovint determinades per factors com la forma o altres propietats del referent. Els classificadors han d'aparèixer al davant del nom quan el sintagma també inclou un numeral, un demostratiu o certs quantificadors. A (32) donem alguns exemples de classificadors extrets de fonts diverses:

(32)	a.	yī zhī qiān bǐ	sān zhī là zhú
		un CLASS. llapis	tres CLASS. espelma
	b.	yī kē zhēn zhū	yī kē pú táo
		una CLASS. perla	un CLASS. (gra de) raïm
	c.	yì tiáo hé	sì tiáo shé
		un CLASS. riu	quatre CLASS. serp
	d.	wǔ jià fēi jī	wu jià diàn shì jī
		cinc CLASS. avió	cinc CLASS. televisor
	e.	nèi běn shū	sān běn cè zhi
		aquell CLASS. llibre	tres CLASS. fulletó
	f.	nèi ge rén	zhěng ge fáng zi
		aquella CLASS. persona	tota CLASS. casa

Els mots que expressen algun tipus de mesura no porten cap classificador (*peça, unça, lliura, peu, dia*). Aquests mateixos mots poden funcionar com a classificadors (Li i Thompson, 1981: 106):

(33)	a.	shí bàng	shí bàng ròu
		tres lliura	tres CLASS. carn
		‘tres lliures’	‘tres lliures de carn’
	b.	yí guō	yí guō fàn
		un pot	un CLASS. arròs
		‘un pot’	‘un pot d’arròs’

Encara que l'existència d'aquestes partícules a primer cop d'ull pugui semblar estranya, el català mostra un comportament similar en casos de construccions partitives

com *dues gotes de vi / aigua / llet* (**dues gotes de pa / carn*); *un bocí de pa / carn* (**un bocí de vi / aigua / llet*).¹³ Cada un dels elements partitius *gota de*, *bocí de*, etc. es pot combinar amb una determinada sèrie de noms i no amb una altra. Són exemples similars als de (33). Per a una informació molt més detallada sobre els classificadors i els mots de mesura, vg. Rovira (1998 i 2002).

2.2.2.4. La inexistència d'articles

En xinès, com en moltes altres llengües del món, no existeix cap peça lèxica corresponent als nostres articles. El valor definit o indefinit que nosaltres expressem amb els articles, o bé no s'expressa, quan no és necessari, o bé es fa amb altres mecanismes, com l'ordre de mots (si el complement directe és definit apareix al davant del verb, vg. § 2.3.1) o l'ús de numeral, indefinits o altres elements quantificadors.

L'absència d'articles en xinès es pot relacionar amb alguns dels errors que fan els xinesos quan parlen català, en construccions en què no apareix l'article o n'apareix una forma inadequada:

- (34) a. tota Ø estona
b. i Ø mare diu...
c. Ø senyoreta meva sap?
d. després jo vaig Ø lavabo
e. *el* ('un') dia va mirar...

Veiem que a (34a-d) no hi ha l'article definit que necessita el català en aquestes construccions i a (34e) s'ha substituït la forma indefinida per la definida.

2.2.2.5. La inexistència de pronoms febles

El xinès només té un tipus de pronoms personals, que són els que correspondrien als nostres pronoms de subjecte (vg. § 2.2.3.1). Aquestes mateixes formes són les que es fan servir quan els pronoms fan qualsevol altra funció sintàctica. No existeix, doncs, un

¹³ Marquem amb un asterisc aquelles seqüències que són mal formades.

paradigma de pronoms de subjecte, un de pronoms d'objecte, ni unes formes tòniques i unes d'àtones (cf. cat.: *jo – mi – em*, etc.).

En l'apartat de sintaxi en què parlem dels complements directes (§ 2.3.1) explicarem els problemes dels parlants xinesos per fer servir els pronoms febles corresponents a aquesta funció. En aquest apartat ens referirem al pronom *hi* i al paradigma de les formes reflexives.

Com es pot veure als exemples de (35), molt sovint el pronom *hi* no apareix a la frase, ni com a locatiu ni amb altres valors semàntics:

- (35) a. no Ø va anar
b. jo no Ø he parlat mai [amb aquest noi]

Pel que fa al paradigma reflexiu, trobem errors de dos tipus: l'omissió del pronom i l'aparició del pronom amb verbs que no el porten:

- (36) a. però la Julieta i en Romeu Ø volien casar ('es volien casar')
b. aquest Ø està barallant ('s'està barallant')
c. Ø ha fet mal ('s'ha fet mal')
d. Ø me mou aquesta dent ('se'm mou aquesta dent')
e. no Ø va trencar [la dent] ('no es va trencar')
f. [aquesta nena] Ø corda la sabata ('es corda la sabata')
- (37) a. és que **me** somio ('és que somio')
b. un ós gran que **es** mossega ('un ós gran que mossega')
c. aquest **es** cau a terra ('aquest cau a terra')
d. no **es** pot entrar el gat ('el gat no pot entrar')

A (36) veiem que l'elisió es dona tant en formes reflexives o recíproques com en verbs usats pronominalment o amb qualsevol tipus de valor. Si bé (37c) es podria interpretar com un castellanisme, el fet que existeixin molts altres errors del mateix tipus que no es

donen en castellanoparlants fa pensar que no necessàriament s'ha d'atribuir a la influència del castellà.

2.2.3. LA FLEXIÓ

Com ja s'ha dit, el xinès és una llengua aïllant que gairebé no té flexió. Les paraules tendeixen a ser invariables i la informació típica de la flexió s'expressa a través de partícules, de mots, de l'ordre, etc. A continuació exposarem com es manifesten aquestes categories gramaticals pròpies de la flexió i dividirem l'explicació en dues parts: d'una banda la flexió nominal i de l'altra la verbal.

2.2.3.1. La flexió nominal

Tant els noms com els adjectius són invariables: sempre presenten la mateixa forma, tant si són singulars com si són plurals, i tampoc no varien segons la funció sintàctica que tinguin a la frase.¹⁴ A (38) en podem veure alguns exemples (Po-Ching i Rimmington, 1997: 10, 25):

- (38) a. bǐ 'ploma / plomes'
 shū 'llibre / llibres '
 lǎo shī 'mestre / mestres'
- b. jiù shū vell llibre 'llibre vell / llibres vells'
 hǎo péng you bon amic 'amic bo / amics bons'

Tot i això, existeix un morfema de plural, *men*, que es fa servir amb els pronoms personals i que també es pot adjuntar als noms de persona quan tenen una referència definida (Po-Ching i Rimmington, 1997: 19, 10):

¹⁴ Una llengua en què el nom varia segons la seva funció sintàctica a la frase és una llengua que té marques de cas, és a dir, declinacions. En són exemples el llatí, l'alemany, el basc, etc. En llatí, per exemple, un nom com *puella* 'nena' té la forma *puella* si fa de subjecte i és singular, *puellam* si és un complement directe singular o *puellarum* si és un complement del nom plural. En català ja no existeixen les marques de cas en els noms, però encara en queden residus en el sistema pronominal: *jo*, subjecte, *me* complement del verb; *ell/la* complement directe singular, *li* complement indirecte singular, etc.

- (39) a. wǒ 'jo' wǒ men 'nosaltres'
 nǐ 'tu' nǐ men 'vosaltres'
 tā 'ell/ella' tā men 'ells/elles'
- b. xué sheng 'el / un estudiant / (els / uns) estudiants'
 xué sheng men 'els estudiants'
 hái zi 'el / un nen / (els / uns) nens'
 hái zi men 'els nens'

L'ús de *men* amb noms, però, és força reduït. La pluralitat s'expressa mitjançant altres paraules com ara *yí xiē* 'alguns', *nèi xiē* 'aquells', *xǔ duō* 'molts', etc. (Li i Thompson, 1981: 11, 112-3):¹⁵

- (40) a. yí xiē wán jù
 'algunes joguines'
- b. nèi xiē kǒu hào
 'aquells eslògans'

En els exemples de (41) i de (42) podem observar com els noms i els pronoms no canvien de forma segons la funció sintàctica que fan (Zenghui i Zhou, 1997: 71, 83):

- (41) a. **Mǔ qīn** mǎi cài zuò fàn
 mare comprar verdures fer menjar
 'La mare compra verdures per fer el menjar'
- b. Wǒ ài **mǔ qīn**
 jo estimar mare
 'Estimo la mare'

¹⁵ De fet, *xiē* és una marca de plural que s'adjunta al numeral *yí* 'un' i al demostratiu *nèi* 'aquell'.

- c. Wǒ gěi **mǔ qin** yī gè wǎn
jo donar mare un CLASS. petó
‘Faig un petó a la mare’
- d. Wǒ gēn wǒ **mǔ qin** yīqǐ qù
jo i jo mare alhora anar
‘Hi aniré amb la (meva) mare’
- (42) a. Tā da wǒ b. Wǒ da tā
ell pegar jo jo pegar ell
‘Ell em pega’ ‘Jo el pego’

Els pronoms personals tampoc no tenen un equivalent possessiu (cf. *jo / meu; tu / teu*, etc.). Les formes possessives es construeixen amb els pronoms personals situats al davant del nom que indica la cosa posseïda seguits, generalment, de la partícula *de* (Li i Thompson, 1981: 113):

- (43) a. **wo de** chèn shān
jo PART. camisa
‘la meva camisa’
- b. **tā men de** jiā
ells PART. casa
‘la seva casa (d’ells)’

El fet que els elements nominals del xinès no continguin morfemes de flexió fa que els xinesos que aprenen català tinguin dificultats per marcar el gènere femení (-a) i el nombre plural (-s), i per fer concordar els noms amb els seus determinants i amb els adjectius que els modifiquen. A (44) exemplifiquem els tipus d’errors més freqüents que hem detectat:

- (44) a. **els** ciutats
un mòmia
el meu professora
la senyoreta està **[en]fadat**
[–com és la gravadora?] –**petit**
tenia una corda **agafat**, jo
la més **petit** té tres anys
- b. mira les **tazo**
[–com són els dràcules?] –**lleig**
quatre **ordinador**
fer **tonteria**

A (44a) veiem casos en què es fa servir la forma masculina en lloc de la femenina. Possiblement, més que fer servir el masculí, fan servir l'arrel sense l'afix de gènere, cosa que en català provoca que la forma resultant coincideixi amb el masculí. No són tan freqüents, en les mostres que hem recollit, els casos en què es fa servir el femení en lloc del masculí (*aquesta* nom, *una* pantalons). A (44b) passa una cosa similar amb el nombre: trobem l'arrel sense cap morfema de nombre i el resultat sembla la forma singular.

2.2.3.2. La flexió verbal

A diferència del que passa amb els verbs de les llengües romàniques, els verbs del xinès no canvien de forma per expressar el temps ni la persona. Són formes invariables. La persona es dedueix gairebé sempre pel pronom que apareix fent de subjecte, que difícilment es pot elidir (cf. català: *jo menjo, tu menges / menjo, menges*). Així, la mateixa forma verbal que apareix a (45) correspon a persones diferents, segons el pronom que la precedeix (en aquest exemple ho traduïm com a present):

(45)	wǒ mǎi	‘jo compro’	wǒ mén mǎi	‘nosaltres comprem’
	nǐ mǎi	‘tu compres’	nǐ mén mǎi	‘vosaltres compreu’
	tā mǎi	‘ell compra’	ta mén mǎi	‘ells compren’

Per indicar temps diferents, es fan servir una sèrie de partícules o mots que indiquen temps o aspecte. Unes de les més freqüents són *le* i *zài*, en mandarí. La primera, *le*, marca l'aspecte perfectiu, és a dir, aquell que té una acció quan està acabada, i es col·loca després del verb (Li i Thompson, 1987: 94 i Po-Ching i Rimmington, 1997: 41):

- (46) a. Wǒ chī **le** sān wǎn fàn
jo menjar PERF. tres bol arròs
'He menjat tres bols d'arròs'
- b. Wǒ xiě **le** sān fēng xìn
jo escriure PERF. tres CLASS. carta
'He escrit tres cartes'

S'ha de tenir en compte que no és el mateix el temps que l'aspecte. Encara que els exemples anteriors els hem traduït fent servir el passat, l'aspecte perfectiu es pot donar en una acció passada o en una de futura. En els exemples de (47) i (48) els adverbis temporals especifiquen el temps (Ramsey, 1987: 54 i Po-Ching i Rimmington, 1997: 42):

- (47) Wǒ bù zhī dào, tā **zuó tiān** qù, **jīn tiān** qù, hái shì **míng tiān** qù
jo no saber ell ahir venir avui venir o demà venir
'No sé si va venir ahir, ve avui o vindrà demà'
- (48) a. Wǒ **zuó tiān** xià *le* kè yǐ hòu qù kàn diàn yǐng
jo ahir acabar PERF. lliçó després anar veure pel·lícula
'Aahir, quan vaig acabar la classe, vaig anar a veure una pel·lícula'
- b. Wǒ **míng tiān** xià *le* kè yǐ hòu qù kàn diàn yǐng
jo demà acabar PERF. lliçó després anar veure pel·lícula
'Demà, quan acabaré la classe, aniré a veure una pel·lícula'

Aquesta mateixa partícula *le* també indica canvi de situació o d'estat quan s'adjunta a verbs estatus (adjectius) (Li i Thompson, 1987: 94 i Po-Ching i Rimmington, 1997: 95):

- (49) a. Tiān hēi le
 cel negre CANVID'ESTAT
 'El cel està negre / s'ha ennegrit'
- b. Tā bìng le
 ell malalt CANVID'ESTAT
 'Està malalt / s'ha posat malalt'

La partícula *zài* es fa servir en mandarí per indicar l'aspecte imperfectiu, aquell que presenta l'acció d'una manera durativa, no acabada. Es col·loca al davant del verb i no és possible amb verbs estatus (Li i Thompson, 1981: 218):

- (50) a. Zhāng Sān zài da Lǐ Sì
 Zhang San IMPERF. pegar Lǐ Sì
 'En Zhang San pega / està pegant la Lǐ Sì'
- b. Lǐ Sì zài jiě shì wén fā
 Lǐ Sì IMPERF. explicar gramàtica
 'La Lǐ Sì explica / està explicant gramàtica'

Els verbs d'acció, però, també poden aparèixer sense cap marcadore aspectual quan indiquen una acció habitual, com a (51a), característiques permanents o de llarga durada, com a (51b), o bé la intenció de fer una acció immediatament, com a (51c) (Po-Ching i Rimmington, 1997: 40-41):

- (51) a. Mǎ chī cǎo
 cavall menjar herba
 'Els cavalls mengen herba'
- b. Wǒ xìn Jīdū jiào
 jo creure Crist-religió
 'Sóc cristià'

- c. Wǒ xiàn zài qù bàn gōng shì
jo ara anar despatx
'Ara vaig / aniré al despatx'

Hem vist que les distincions que el català aconsegueix de fer amb els morfemes verbals adjuntats a les arrels, el xinès les fa amb altres sistemes: l'aparició del subjecte determina la persona, i algunes partícules i expressions temporals delimiten el temps i l'aspecte. La forma verbal no canvia mai.¹⁶ Els exemples de (52) i de (53) il·lustren alguns dels errors que fan els parlants xinesos quan aprenen català que tenen el seu origen en aquesta manca de flexió verbal:

- (52) a. (jo) **sap** xinès
(jo) sempre **pensa**
(jo) no **va** plorar
sempre que (jo) m'**ha** caigut
- b. **sap** (tu) per què?
- c. [-què fan tots els nens?] **-va** a classe
elles també **treballa**
- d. una nena **fe(r)** tonteria
però jo no **conèixe(r)**
- (53) a. jo quan **està** Xina **ha caigut**
'quan jo era a la Xina vaig caure'

¹⁶ El comportament del verb xinès pot semblar molt estrany per a un parlant d'una llengua romànica com el català, amb una morfologia verbal molt rica. Un fenomen molt similar, però, es dona en una llengua que ens és molt més propera que no pas el xinès: l'anglès com a màxim distingeix cinc formes diferents per a cada verb: *sing, sings, sang, sung, singing* (forma no marcada, tercera persona singular del present, passat, participi i gerundi). Les distincions de persona es fan amb els pronoms de subjecte i les de temps i aspecte amb auxiliars que donen lloc a formes perifràstiques (*I'm singing, he will sing, you sang, we would sing*, etc.).

- b. una nena que **va caigut**
no **va vist** ningú
- c. no **teniré** temps
la **coneixaves**
jo **caigut**

A (52) hem exemplificat els problemes per afegir el morfema de persona a l'arrel: pot semblar que fan servir la tercera persona del singular, que en català no té cap morfema de persona explícit, però els casos de (52c) ens fan pensar que fan servir l'arrel i que de vegades la dedueixen de l'infinitiu. Per a ells, doncs, possiblement no són terceres persones sinó la forma verbal pura (l'arrel més la vocal temàtica). Les construccions de (53) deixen veure alguns errors relacionats amb l'ús i la construcció dels temps verbals. A (53b) s'il·lustra un error freqüent, l'ús de l'auxiliar *anar* en lloc d'*haver*: en les dues construccions catalanes que els parlants barregen (*va cantar, ha cantat*) es dona la idea d'aspecte perfectiu, d'acció acabada, cosa que fa que els siguin difícils de distingir. Són especialment rellevants els exemples de (53c) perquè demostren que els parlants que els han produït estan assimilant el procés morfològic de flexió verbal: en el cas de *teniré*, es regularitza el verb *tenir* en la formació del futur (*sortir – sortiré → tenir – teniré*) i *coneixaves* demostra que el parlant ja ha après que *-ava* és un sufix per formar l'imperfet d'indicatiu, però l'aplica a un verb de la segona conjugació quan només serveix per als verbs de la primera; finalment, a *caigut*, el parlant ha agafat l'arrel amb consonant velar del verb *caure* (*caic, caigui, caigués*) i li ha adjuntat el morfema *-ut* de primera persona singular de la variant gironina (*menjar – ménjut, rebre – rèbut, sortir – sùrtut → caure – càigut*). Voldríem insistir que aquests errors són un molt bon senyal, perquè demostren que els parlants han passat de l'estadi en què només feien servir les arrels a una nova etapa en què estan construint les regles de formació dels verbs.¹⁷

¹⁷ Aquest fenomen d'analogia es dona, en la comunitat xinesa, en nivells avançats d'aprenentatge del català i especialment en nens. L'adquisició de la morfologia flectiva és molt lenta, en general. Valentini (1992) observa aquest mateix fenomen en els xinesos que aprenen italià. Segons l'autora, els parlants xinesos tendeixen a aprendre per memorització de peces lèxiques, sense segmentació morfològica. Això pot ser degut al fet que el xinès és una llengua aïllant, a la tendència cultural a l'aprenentatge per memorització i al fet que és una comunitat molt tancada i, sobretot els adults, tenen poca relació amb la comunitat que els acull i, per tant, pocs *inputs* lingüístics. Vg. també Beltrán i García (2001).

Notem que aquest procés és semblant al que realitzen els nens quan aprenen català com a primera llengua (*obrit per obert*, etc.).

2.2.4. LA FORMACIÓ DE MOTS

Si bé els processos de flexió en xinès són pràcticament inexistents, els de formació de mots són més habituals. La derivació no és gaire productiva, però la composició ho és molt. A continuació donarem alguns exemples d'aquests tipus de processos morfològics que formen mots nous combinant arrels o arrels i afixos.

2.2.4.1. La derivació

Si el comparem amb les llengües romàniques, el xinès té molt pocs processos de derivació. A (54) presentem alguns dels prefixos més productius (Li i Thompson, 1981: 37-38):

(54)	a.	dì yī	‘primer’	yī	‘un’
		dì liù	‘sisè’	liù	‘sis’
		dì sān	‘tercer’	sān	‘tres’
	b.	kě xìn	‘creïble’	xìn	‘creure’
		kě chī	‘menjable’	chī	‘menjar’
		kě néng	‘possible’	néng	‘poder’
	c.	hǎo kàn	‘bonic’	kàn	‘mirar’
		hǎo chī	‘deliciós’	chī	‘menjar’
		hǎo shuō	‘de bon dir’	shuō	‘dir’
	d.	nán kàn	‘lleig’	kàn	‘mirar’
		nán chī	‘immenjable’	chī	‘menjar’
		nán shuō	‘de mal dir’	shòu	‘dir’

Dì és el prefix que serveix per formar els numerals ordinals. El prefix *kě* forma adjectius a partir de verbs (seguint la nostra terminologia per a les parts de l’oració) i equival al

nostre sufix *-ble*, com es pot veure a partir de les traduccions dels exemples. *Hǎo* i *nán* són dos prefixos antònims que també donen adjectius a partir de verbs; signifiquen “de bon V, fàcil de V” i “de mal V, difícil de V”, respectivament.

Pel que fa als sufixos, a continuació exemplifiquem els més productius (Li i Thompson, 1981: 41s.):

(55)	a.	dòng wù xué	‘zoologia’	dòng wù	‘animal’
		yǔ yán xué	‘lingüística’	yǔ yán	‘llengua’
		shè huì xué	‘sociologia’	shè huì	‘societat’
	b.	xiǎo shuō jiā	‘novel·lista’	xiǎo shuō	‘novel·la’
		kē xué jiā	‘científic’	kē xué	‘ciència’
		wù lǐ xué jiā	‘físic’	wù lǐ xué	‘física’
	c.	Měi huà	‘americanitzar’	Měi	‘Amèrica’
		tóng huà	‘assimilar’	tóng	‘similar’
	d.	māo r	‘gatet’	māo	‘gat’
		(xiǎo) mǎ r	‘(petit) cavallet’	mǎ	‘cavall’
		guān r	‘buròcrata (desp.)’	guān	‘oficial’
	e.	ér zi	‘fill’		
		tù zi	‘conill’		
		jú zi	‘taronja’		

El sufix *xué* dona noms que fan referència a ciències, *jiā* dona noms que denoten la persona que es dedica a alguna disciplina i *huà* forma verbs a partir de noms o adjectius i és equivalent al nostre *-itzar* (*legalitzar*, *industrialitzar*, etc.). Pel que fa al sufix *r*, que és l’únic que té menys d’una síl·laba, sovint té un valor avaluatiu, o bé diminutiu o, de vegades, despectiu. Aquest sufix, però, no es pronuncia fora de l’àrea de Pequín (vg. § 2.1.3). El sufix *zi* ja no és productiu, però es troba en moltes paraules que no formen cap classe semàntica ben definida.

2.2.4.2. La composició

La composició és la unió de dues o més arrels per formar un mot nou. És el procés de formació de mots més productiu en xinès. A continuació presentarem alguns dels tipus més importants de composició.

Un primer tipus de compostos és aquell en què es juxtaposen dos elements en una relació de coordinació. Aquests elements poden ser dos verbs que són gairebé sinònims (recordem que en xinès hi ha verbs estatus que equivalen als nostres adjectius). El resultat de la composició és un altre verb, el que alguns autors anomenen “compostos verbals paral·lels” (Li i Thompson, 1987: 91):

(56)	fāng qì	deixar + abandonar	‘deixar córrer’
	bāng zhù	ajudar + ajudar	‘ajudar’
	pí fā	cansat + cansat	‘cansat’

També és possible que els compostos estiguin formats per dos verbs estatus (adjectius) antònims i la unió dóna com a resultat un nom (Li i Thompson, 1981: 81):

(57)	hǎo huài	bo + dolent	‘qualitat’
	dà xiǎo	gran + petit	‘mida’
	lěng rè	fred + calent	‘temperatura’
	kuài màn	ràpid + lent	‘velocitat’

I, finalment, de vegades es juxtaposen dos noms per indicar el conjunt format pels dos referents; es tracta dels anomenats “compostos paral·lels” (Li i Thompson, 1981: 50):

(58)	fù mǔ	pare + mare	‘pares (pare+mare)’
	zǐ nǚ	fill + filla	‘fills’
	shuǐ tǔ	aigua + terra	‘clima’
	guó jiā	país + casa	‘nació’

Un altre tipus de compostos són els formats per un nom i un verb. El nom pot correspondre o bé al subjecte com a (59) o bé al complement del verb, com a (60). Quan s'estableix una relació subjecte-predicat entre els dos membres del compost, el verb sol ser un verb estatiu (adjectiu), però també pot ser un verb d'acció, com a (59c). El mot compost és un verb del mateix tipus (Li i Thompson, 1981: 72-73):

(59)	a.	nián qīng	edat + lleuger	'jove'
	b.	mìng kǔ	vida + amargant	'desafortunat'
	c.	dì zhèn	terra + tremolar	'haver-hi un terratrèmol'

Quan la relació entre els dos elements que formen el compost és verb-complement, el mot resultant també acostuma a ser un verb.¹⁸ A (60) en donem alguns exemples (Li i Thompson, 1981: 77):

(60)	a.	zhào xiàng	reflectir + imatge	'fotografiar'
	b.	xíng lǐ	fer + salutació	'saludar'
	c.	kāi wán xiào	fer + broma	'riure's de'

Un dels processos de composició més freqüent del xinès és el que forma noms compostos a partir de dues arrels nominals, una de les quals modifica l'altra (Li i Thompson, 1981: 49-53):

(61)	a.	máo yī	llana + vestit	'jersei'
	b.	měi guó huò	Amèrica + producte	'producte americà'
	c.	fèi yán	pulmó + inflamació	'pulmonia'
	d.	xié yóu	sabata + oli	'betum'
	e.	tái bù	taula + roba	'tovalles'

Com es pot veure a (61), les relacions semàntiques entre els dos elements del compost són molt diverses: a (61a) el primer nom indica el material amb què està fet el segon, a

¹⁸ El resultat d'aquest procés de composició de vegades és un nom o un adverb: *chǎo fàn* (fregir-arròs 'arròs fregit'), *zhào yàng* (seguir-model 'igualmente') (Li i Thompson, 1981: 79).

(61b) indica l'origen del segon, a (61c) el primer fa referència a la part del cos afectada per la malaltia que denota el segon element, a (61d) la primera part designa l'objecte a què està destinat el segon i a (61e) indica el lloc on es col·loca el segon. Observem que en tots aquests casos la primera part del compost modifica la segona part, que és l'element que aporta la referència al compost (unes tovalles són una *roba* per a la taula). Tot i que en català aquesta mena de compostos no són gaire freqüents, el tipus d'estructura no ens és estranya (cf. *autopista* 'pista per a autos').

Finalment, els últims tipus de compostos de què parlarem són els *compostos verbals resultatius* i els *direccionals*. En els resultatius es combinen dues arrels verbals i la segona denota el resultat de l'acció o del procés expressat a la primera part, com a (62a,b) (Li i Thompson, 1987: 90-91):

- (62) a. Wǒ bǎ píng zi **dǎ pò** le
jo PART.¹⁹ ampolla colpejar – trencar PERF.
'Vaig trencar l'ampolla'
- b. Tā bǎ wǒ **mà kū** le
ell PART. jo renyar – plorar PERF.
'Em va renyar tant que vaig plorar'
- c. Ta **pǎo húi lái** le
ell córrer – tornar – venir PERF.
'Va tornar corrent'

L'exemple de (62c) és un cas especial de compost que implica una direcció. El primer verb indica moviment (*córrer*) i el segon, que aquí és el compost *húi lái*, indica la direcció cap a on va la persona o cosa com a resultat del moviment (en aquest cas la direcció és cap enrere i cap al parlant).

¹⁹ La partícula *bǎ* apareix quan el complement directe va al davant del verb. Ara no entrem en més detalls sobre aquesta qüestió (Li i Thompson, 1981: 463s.).

2.2.4.3. La reduplicació

La reduplicació com a procés morfològic consisteix a repetir un morfema, de manera que les dues instàncies del morfema juntes formen un altre mot. En xinès es pot reduplicar un verb d'acció per expressar que la durada de l'acció és curta o que es fa d'una manera informal (Li i Thompson, 1981: 29):

(63)	shuō shuō	parlar + parlar	‘parlar poc’
	zǒu zǒu	caminar + caminar	‘caminar una mica’
	pī píng pī píng	criticar + criticar	‘criticar una mica’

En el cas dels verbs estatus, l'efecte semàntic de la reduplicació és intensificar la qualitat (Li i Thompson, 1981: 33):

(64)	hóng hóng	vermell + vermell	‘vermell intens’
	pàng pàng	gras + gras	‘molt gras’

Quan es reduplica un verb estatiu de més d'una síl·laba, es reduplica cada síl·laba independentment (Li i Thompson, 1981: 32):

(65)	shū fú	‘confortable’	shū shū fú fú	‘molt confortable’
	gān jìng	‘net’	gān gān jìng jìng	‘molt net’

En alguns casos, la reduplicació té un sentit equivalent a *tots*:

(66)	tiān	‘dia’	tiān tiān	‘cada dia’
	rén	‘persona’	rén rén	‘tothom’

També es pot construir un adverbi de manera reduplicant un verb estatiu i afegint-hi la partícula *de* (Li i Thompson, 1981: 32):

(67)	màn màn de	lent + lent + SUF.	‘lentament’
	shū shū fú fú de	confortable + confortable + SUF.	‘confortablement’

2.3. SINTAXI

2.3.1. L'ORDRE DELS ELEMENTS A LA FRASE I ALS SINTAGMES

L'ordre habitual dels elements que formen una frase és com el del català: SVO, és a dir, primer el subjecte, després el verb i al final els complements exigits pel verb. Com es pot veure a (69), si el verb té un complement directe i un d'indirecte, l'indirecte sol aparèixer al davant del directe (Lyovin, 1997: 138 i Ramsey, 1987: 73):

(68) Wǒ mà Zhāng Sān
jo renyar Zhang San
'Renyo en Zang San'

(69) Wo gěi nǐ qián
jo donar tu diners
'Et dono diners'

Tot i així, per motius relacionats amb l'estructura del discurs, sovint el complement apareix davant de la frase. Això passa quan el complement és el tema de la frase, és a dir, l'element del qual s'està parlant i que ja ha aparegut abans a la conversa o que és conegut pels interlocutors. Generalment, el tema és un sintagma definit (Ramsey, 1987: 67):

(70) a. Wǒ mài gěi tā huàr le
jo vendre a ell pintura PERF.
'Li vaig vendre pintura(s)'
b. **Huàr**, wǒ mài gěi tā le
pintura jo vendre a ell PERF.
'La(s) pintura(s), la/les hi vaig vendre'

Notem que, a diferència del que passa en català, en xinès aquesta construcció no inclou cap element pronominal referit al complement que apareix al davant de la frase (*la/les* a la traducció de (70b)). Quan l'element que se situa al davant de la frase com a

informació vella és un sintagma que, en el seu lloc habitual, en català hauria de dur una preposició, aquesta preposició sovint desapareix en la seva parla catalana:

- (71) \emptyset l'Ester li han caigut quatre dents a → \emptyset
i \emptyset el nen vam jugar a futbol amb → \emptyset

Quan el complement directe és definit, sovint apareix davant del verb i aleshores s'hi insereix la partícula *bǎ* (Li i Thompson, 1981: 21 i 464):

- (72) a. Wǒ bǎ shū mǎi le
jo PART. llibre comprar PERF.
'Vaig comprar **el** llibre'
- b. Wǒ bu néng ba ta de mì mì gào su nǐ
jo no poder PART. ell PART. secret dir tu
'No et puc dir el seu secret'

És molt habitual que amb determinats verbs que en català no hi posaríem complement directe, en xinès hi aparegui explícitament. Es tracta d'aquells verbs que, des d'un punt de vista semàntic, permeten una sèrie limitada i restringida de complements. Quan no volem especificar quin és exactament el complement, nosaltres usem el verb amb valor absolut, com si fos intransitiu; en xinès, en canvi, hi apareix un complement no específic. Això es pot veure a l'exemple de (73) i a la seva traducció (Ramsey, 1987: 74):

- (73) Wǒ yào chī fàn
jo voler menjar menjar (aliment, arròs)
'Vull menjar'

Altres exemples serien: *shuō huà* (parlar parla = 'parlar'), *chàng gē* (cantar cançons = 'cantar').

El xinès, en canvi, permet que un complement directe no aparegui a la frase sempre que es pot sobreentendre pel context (Ramsey, 1987: 74):

- (74) Wo chī le
 jo menjar PERF.
 ‘(Me) l’he menjat’

(74) podria ser la resposta a una pregunta com *Què ha passat amb el pa?*. Notem que en català no hem de repetir el sintagma *el pa*, però necessàriament hi hem de posar un pronom feble (*el*, en aquest cas). Aquesta pot ser una font de problemes per als xinesos que aprenen el català, com es pot veure en els exemples de (75):

- (75) a. [–qui t’ha fet l’entrepà?]
 –ha comprat (‘me l’he comprat’)
- b. [–i què has de fer quan se t’adorm el peu?]
 –despertar (‘despertar-lo’)

Relacionat amb l’elisió del complement directe, hem de tenir present que el xinès no té un paradigma de pronoms febles com el del català (vg. § 2.2.2.5). On nosaltres posaríem un pronom feble de complement directe, en xinès només hi apareix la forma normal del pronom personal quan el referent és humà; si es tracta d’un referent inanimat, no s’hi posa cap pronom. Això explica els errors que presentem a continuació:

- (76) a. i buscar una lletra i ∅ enganxem la → ∅
 b. me ∅ va agafar un senyor [la dent] la → ∅
 c. me ∅ va robar set (...) i ara me ∅ torna [tazos] en → ∅, els → ∅
 d. si no ∅ té, pues demà ∅ porta [tazos] en → ∅
 e. la senyoreta meva ∅ sap? [que sóc aquí] ho → ∅

Quant al subjecte, també es pot elidir si es pot recuperar pel context (observem que en xinès no es pot recuperar per la forma verbal, que, a diferència del català, no canvia per indicar la persona del subjecte) (Ramsey, 1987: 67):

(77) Háì méi lái
encara no venir
'Encara no ha vingut'

(77) pot ser la resposta a una pregunta com *On és la Maria?*. Com que els dos interlocutors ja saben de qui es parla, a la resposta es pot elidir el subjecte.

Pel que fa a l'ordre dels elements que formen un sintagma, cal tenir present les següents coses, que contrasten amb l'ordre habitual del català: a) el xinès té preposicions i postposicions, i b) els modificadors precedeixen l'element modificat. Tot i això, no sembla que aquests trets diferencials causin errors freqüents en la parla catalana dels xinesos, si més no en els estadis no inicials de l'aprenentatge.

En xinès existeixen preposicions i postposicions, és a dir, el sintagma que complementa una adposició²⁰ de vegades la segueix (com a (78a)) i altres vegades la precedeix (com a (78b)). Els complements preposicionals precedeixen el verb (Li i Thompson, 1981: 24 i 397):

(78) a. Tā [cóng [Zhōng Guó]] lái le
ell de Xina venir PERF.
'Ha vingut de Xina'

b. Tā [zài [kè tīng lì]] tiào wǔ
ell a sala dins ballar
'Balla a la sala'

El que aquí hem considerat preposicions, la gramàtica xinesa ho tracta com a coverbs (vg. morfologia), i les postposicions, com a partícules locatives.

²⁰ El mot *adposició* es fa servir per designar tant les preposicions (*a* la muntanya) com les postposicions (l'equivalent de "la muntanya *a*"). Moltes llengües del món, especialment aquelles en què l'objecte precedeix el verb, tenen postposicions i no preposicions (el basc i el mandinga, per exemple).

En xinès els complements que funcionen com a modificadors es col·loquen al davant del nucli modificat. Així, tant els genitius (complements del nom) de (79), com les frases de relatiu de (80) apareixen abans del nom que modifiquen i la partícula *de* serveix d'enllaç entre el modificador i l'element modificat (Li i Thompson, 1981: 113-114 i Lyovin, 1997: 140):

- (79) a. **tā men de** jiā
 ells PART. casa
 ‘la casa d’ells’
- b. **chèn shān de** kòu zi
 camisa PART. botó
 ‘el botó de la camisa’

- (80) [[**Zuó tiān lái de**] rén] shì wo de péng yǒu
 ahir venir PART. persona ser jo PART. amic
 ‘La persona que va venir ahir és el meu amic’

Els adjectius, quan actuen com a modificadors d'un nom dintre d'un sintagma nominal, també apareixen al davant del nom. Moltes vegades és necessària l'aparició de la partícula *de* entre l'adjectiu i el nom (Li i Thompson, 1981: 118-121):²¹

²¹ Intuïm que l'ús d'aquesta partícula *de* en xinès podria ser l'origen d'un dels problemes que presenta un dels nostres informants, que fa servir una partícula *de* (la preposició *de* del català?) d'una manera estranya, especialment entre un article i un modificador d'un nucli nominal buit (*el número zero* → *el de zero*) o davant d'un adjectiu que designa un color:

- (i) els *de* deu és el de Sant Jordi [parla d'una col·lecció de contes] i el *de* zero és de cantar i el *de* un és la Julieta i el *de* Romeu
- (ii) [–són tots del mateix color (els Teletubbies)?]
 –no, mira, un que és el lila, un que és *de* verd, un *de* que és *de* groc i un *de* que és *de* vermell
- (iii) el cosí *de* mitjà

Vg. Valentini (1992: 212) per a una observació similar en l'italià dels xinesos. Segons aquesta autora, en els primers estadis d'aprenentatge de l'italià (i suposem que deu passar el mateix en el cas del català), es produeixen errors d'ordre entre el nom i el seu modificador, ja sigui un adjectiu o un complement del nom (que ells diuen sense preposició).

- (81) a. **hóng (de) huā**
 vermell PART. flor
 ‘flor vermella’
- b. **xiǎo (de) jú zi**
 petit PART. taronja
 ‘taronja petita’
- (82) a. **hóng hong de huā**
 vermell + vermell PART. flor
 ‘flor vermella’
- b. **shū fu de yǐ zi**
 confortable PART. cadira
 ‘cadira confortable’

Alguns adverbis també precedeixen el verb (Li i Thompson, 1981: 25):

- (83) Nǐ **màn man de** chī
 tu lent + lent PART. menjar
 ‘Menges lentament / a poc a poc’

Com es pot comprovar en tots els exemples que hem exposat, encara que el xinès tingui un ordre bàsic general dels elements de la frase similar al del català (SVO), sovint l’objecte apareix al davant del verb i l’ordre dels elements que formen els sintagmes moltes vegades és el contrari del que trobem en català. És per això que alguns autors han considerat que el xinès és una llengua SOV.

2.3.2. LES FRASES PASSIVES

La manera més habitual de formar una frase passiva en xinès és introduint-hi el coverb *bèi* (Li i Thompson, 1981: 492):

- (84) Ta bèi jiě jie mà le
ell PASS. germana.gran renyar PERF.
'Ell va ser renyat per la (seva) germana gran'

En aquesta frase el coverb *bèi* té un complement que és l'agent del verb *renyar* (*germana gran*). El que seria el complement directe del verb (*ell*) apareix al davant de tot de la frase. Com es pot veure, és una estructura aparentment similar a la del català però sense morfologia verbal passiva i amb el sintagma que equival al nostre complement agent situat al davant del verb.

Quan en xinès no es vol expressar l'agent, el coverb *bèi* apareix al davant del verb, però sense el sintagma nominal (Li i Thompson, 1981: 493):

- (85) Tā bèi mà le
ell PASS. renyar PERF.
'Ell va ser renyat'

Tradicionalment, com en moltes llengües asiàtiques, la construcció passiva xinesa es fa servir quan la frase té connotacions negatives, quan allò que s'expressa és un esdeveniment desagradable. Actualment, però, la passiva pot no tenir aquest valor, especialment quan es tracta de traduccions de llengües occidentals.

2.3.3. LES FRASES ATRIBUTIVES

Com ja hem dit, en xinès no existeix la diferència entre verbs i adjectius que es dona en català. Els adjectius es comporten com a verbs estatus. Això fa que les frases atributives apareguin sense cap verb copulatiu; es construeixen simplement col·locant un adjectiu al darrere d'un sintagma nominal (Li i Thompson, 1987: 98 i 99):

- (86) a. Ma li hěn cōng míng
Molly molt intel·ligent
'La Molly és molt intel·ligent'

- b. Tā bù kāi xīn
ell no feliç
'Ell no és feliç'

Aquesta construcció és el que podria explicar que alguns parlants xinesos construeixin frases atributives en català sense cap verb, juxtaposant el subjecte i l'adjectiu que fa d'atribut:

- (87) els deures Ø tots xupats

Existeix, però, un verb copulatiu, *shì*, que generalment relaciona un subjecte referencial amb un sintagma nominal que fa d'atribut o predicat nominal (Li i Thompson, 1981: 149 i Lyovin, 1997: 137):

- (88) a. Tā shì wǒ de hǎo péng yǒu
ell ser jo PART. bon amic
'Ell és un bon amic meu'
- b. Wǒ shì xué shēng
jo ser estudiant
'Jo sóc estudiant'

2.3.4. LES FRASES EXISTENCIALS I LES LOCATIVES

En una frase existencial s'afirma l'existència del referent d'un sintagma nominal, normalment en algun lloc. Si diem *A Girona hi ha molts cotxes*, estem afirmat l'existència de molts cotxes a Girona. La manera més habitual de construir una frase existencial en xinès és amb el verb *yǒu* ('existir'). Com que el sintagma nominal sempre és informació nova (s'informa de l'existència d'això en un lloc), en xinès no pot aparèixer al davant de la frase, que és la posició reservada a la informació vella. L'estructura d'aquestes construccions és similar a la de les frases catalanes corresponents: "complement de lloc + verb + sintagma nominal". El complement de lloc va al davant perquè és informació vella (Li i Thompson, 1981: 507 i Ramsey, 1987: 80):

- (89) a. Chéng li yǒu gōng yuán
 ciutat a existir parc
 ‘A la ciutat hi ha parcs’
- b. Zhèr yǒu qián
 aquí existir diners
 ‘Aquí hi ha diners’

En aquestes construccions, el sintagma nominal sempre s’interpreta com a indefinit.²² Si, per exemple, volguéssim que *diners* a (89b) fos definit, la construcció hauria de ser de tipus locatiu: estaríem especificant el lloc on es troben els diners, aquells de què ja hem parlat abans (informació vella). Aquestes construccions es fan amb el coverb *zài* i l’ordre dels elements de la frase és l’invers (Ramsey, 1987: 80):

- (90) Qián zài zhèr
 diners ser aquí
 ‘Els diners són aquí’

També és possible un ordre diferent de (89), amb el locatiu al final de la frase introduït per la partícula locativa *zài*; en aquest cas, el locatiu no és informació vella (adaptat de Li i Thompson, 1981: 511):

- (91) Yǒu gōng yuán zài chéng li
 existir parc PART.LOC. ciutat a
 ‘Hi ha parcs a la ciutat’

La mateixa forma *shì* que correspon al verb copulatiu també es pot fer servir per a les frases existencials. L’ordre és el mateix que el que tenim amb *yǒu* (Li i Thompson, 1981: 154s.):

²² Notem que en castellà passa el mateix. Si bé en català el sintagma nominal que acompanya el verb *haver-hi* pot ser definit o indefinit (*Aquí hi ha la cuina / una cuina*), en castellà només pot ser indefinit (*Aquí hay una cocina / *la cocina*). Si el sintagma nominal és definit, la frase s’ha de construir amb el verb *estar* (*La cocina está aquí*).

- (92) Qián miàn **shì** yī ge miào
 al davant ser un CLASS. temple
 ‘El que hi ha al davant és un temple’

La diferència entre les construccions amb *yǒu* i les que inclouen el verb *shì* rau en el fet que apareixen en contextos diferents. La frase amb *yǒu* podria ser la resposta a una pregunta com *Què hi ha al davant?* i la frase amb *shì* respondria a *Què és això que hi ha al davant?*

En el català d’alguns xinesos hem trobat errors en l’ús del verb *ser* i d’*haver-hi*. A (93) donem casos en què s’ha elidit el verb *haver-hi* o s’ha fet servir el verb *ser* en lloc d’*haver-hi*, potser per influència de la pregunta de l’entrevistador:

- (93) a. [–com són aquests cosins?]
 –∅ un que és el gran, després **és** el mitjà i després **és** el petit
 ‘n’hi ha un que és el gran, després hi ha el mitjà i després hi ha el petit’
- b. [–són tots d’un mateix color?]
 –no, mira, ∅ un que és el lila, un que és de verd, un que és de groc i un de que és de vermell
 ‘... n’hi ha un que és lila, un que és verd, un que és groc i un que és vermell’

2.3.5. LES FRASES POSSESSIVES

El verb existencial *yǒu* també es fa servir a les construccions possessives. Com en moltes altres llengües, en xinès no existeix un verb específic similar al nostre *tenir* per indicar possessió. La possessió s’expressa amb les mateixes formes que es fan servir per expressar l’existència. Si en una frase existencial s’afirma l’existència d’una cosa respecte d’un lloc, en les possessives s’afirma l’existència d’una cosa respecte d’una altra entitat (Lyovin, 1997: 137 i Li i Thompson, 1981: 513):

- (94) a. Wǒ yǒu liǎng běn shū
jo existir dos CLASS. llibre
‘Tinc dos llibres’ (= per a mi, existeixen dos llibres)
- b. Zhī zhu yǒu bā ge tuǐ
aranya existir vuit CLASS. pota
‘Les aranyes tenen vuit potes’

Hem de tenir present, però, que algunes de les construccions en què nosaltres fem servir el verb *tenir*, en xinès s’expressen sense el verb *yǒu*. Quan el complement del nostre *tenir* és un nom que expressa un estat, un sentiment o una sensació, com *gana*, *set*, *son*, *vergonya*, *calor*, *fred*, etc., la frase xinesa té l’estructura d’una atributiva, sense cap verb copulatiu perquè les paraules que denoten les sensacions tenen el valor d’un adjectiu. A (95b), que és la traducció de (95a), es veu que la construcció és semblant a l’anglesa, però sense el verb copulatiu (Hǎi Fēng Hóng, comunicació personal):

- (95) a. Zhè ge nán hái è / kě / lěng
aquest CLASS. nen gana set fred
‘Aquest nen té gana / set / fred’
- b. This child is hungry / thirsty / cold

2.3.6. LES FRASES COMPARATIVES I ELS MODIFICADORS DE GRAU

Els verbs estatus, que corresponen als nostres adjectius, es poden dividir en dos grups, els graduables i els no graduables, com en català. Els adjectius com *cansat* o *feliç* es poden graduar: *un noi una mica cansat*, *una dona molt feliç*; d’altres, en canvi, no accepten graus: **un home molt casat*, **un passaport molt xinès*. Només els adjectius graduables admeten adverbis de grau i estructures comparatives.

Els verbs estatus (adjectius) del xinès es poden intensificar afegint-hi les construccions adverbials *de hěn*, *de duō* o *duō le* al darrere (Po-Ching i Rimington, 1997: 76):

- (96) a. lěng **de hěn**
 fred molt
 ‘molt fred’
- b. hǎo **de duō**
 bé molt més
 ‘molt millor’
- c. guì **duō le**
 car molt més
 ‘molt més car’

A (96) podem observar que l’adverbi, quan cal precedit de la partícula *de*, apareix després de l’adjectiu, és a dir, en l’ordre invers del català. Això explica alguns dels errors dels parlants xinesos quan parlen català:

- (97) estan ratllat **molt**?
 ‘estan molt ratllats?’

Hi ha un altre adverbi que es col·loca davant de l’adjectiu, com en català, però en aquests casos la intensificació és molt més feble o bé no existeix en absolut (Po-Ching i Rimmington, 1997: 30):

- (98) Wo **hěn** nán guò
 jo molt trist
 ‘Etic (molt) trist’

Pel que fa al superlatiu absolut, en xinès es forma amb l’adverbi *zui* davant del verb (estatiu o no) (Po-Ching i Rimmington, 1997: 40 i Li i Thompson, 1981: 572):

- (99) a. Nèi gè gōng yuán **zui** měi li
 aquell CLASS. parc el.més bonic
 ‘Aquell parc és el més bonic’

- b. Wǒ **zuì** xīn shǎng gē jù
 jo el.més apreciar òpera
 ‘El que més aprecio és l’òpera’

Les construccions comparatives del xinès tenen l’estructura “X - partícula - Y - (partícula) - predicat”. A continuació en donem alguns exemples (Li i Thompson, 1981: 565-566):

- (100) a. Ta **bǐ** nǐ dǎn xiǎo
 ell COMP. tu tímido
 ‘Ell és més tímido que tu’
- b. Zhāng Sān pǎo de **bǐ** nǐ (pǎo de) kuài
 Zhang San córrer PART. COMP. tu (córrer PART.) de.pressa
 ‘En Zhang San corre més de pressa que tu’
- (101) a. Ta **méi (you)** nǐ (**nà me**) dǎn xiǎo
 ell COMP. tu PART. tímido
 ‘Ell no és tan tímido com tu / és menys tímido que tu’
- b. Zhāng Sān pǎo de **méi (yǒu)** nǐ (pǎo de) (**nà me**) kuài
 Zhang San córrer PART. COMP. tu (córrer PART.) PART. de.pressa
 ‘En Zhang San no corre tan de pressa com tu /
 corre menys de pressa que tu’
- (102) a. Tā **gēn** nǐ **yí yàng** dǎn xiǎo
 ell COMP. tu PART. tímido
 ‘Ell és tan tímido com tu’
- b. Zhāng Sān pǎo de **gēn** nǐ (pǎo de) **yí yàng** kuài
 Zhang San córrer PART. COMP. tu (córrer PART.) PART. de.pressa
 ‘En Zhang San corre tan de pressa com tu’

Els exemples de (100) corresponen al comparatiu de superioritat, els de (101) són d’inferioritat i els de (102), d’igualtat. Els exemples de (a) contenen un verb estatiu i els

de (b), un verb no estatiu. Observem que el segon membre de la comparació apareix immediatament després del primer, precedit per la partícula comparativa corresponent, a diferència del que passa en català, en què el segon membre (*com tu*) se situa després del predicat.²³

2.3.7. LES FRASES NEGATIVES

La partícula negativa més habitual és *bu*, que apareix al davant de la majoria de verbs (inclosos els estatus) (Lyovin, 1997: 138, Li i Thompson, 1981: 415 i Li i Thompson, 1987: 99):

- (103) a. Wǒ **bú** qù
jo no anar
'Jo no hi vaig'
- b. Tā **bu** shì Zhōng Guó rén
ell no ser Xina persona
'Ell no és xinès'
- c. Tā **bù** kāi xīn
ell no felïç
'Ell no és felïç'

Amb el verb existencial *yǒu* i els verbs amb marca d'aspecte perfectiu es fa servir la partícula *méi*. La forma verbal *yǒu* pot desaparèixer i la partícula aspectual *le* desapareix (Li i Thompson, 1981: 416 i Lyovin, 1997: 138):

²³ És important remarcar que en xinès només es poden comparar els sintagmes que fan de subjecte o que apareixen a la posició de tòpic, al començament de la frase. Així, una frase com *Jo estimo més els gossos que els gats* només es podria dir fent una paràfrasi com ara *La meva estimació als gossos és més gran que la meva estimació als gats*, on es comparen els subjectes. Vg. Li i Thompson, 1981: 569-570 (l'exemple és una adaptació del que donen ells).

- (104) a. **Méi** (yǒu) rén zài wài mian
 no (existir) persona a fora
 ‘A fora no hi ha ningú’
- b. Wǒ **méi** (yǒu) qián
 jo no (existir) diners
 ‘No tinc diners’
- c. Wǒ **méi** qù (*le)
 jo no anar
 ‘No hi he anat’

A les frases imperatives, la negació és *bié* (Li i Thompson, 1981: 415):

- (105) **Bié** guān mén!
 no tancar porta
 ‘No tanquis la porta!’

2.3.8. LES FRASES INTERROGATIVES

Dintre del conjunt de les frases interrogatives podem distingir dos grups, les interrogatives totals (que esperen una resposta *sí* o *no*) i les parcials (que contenen un pronom interrogatiu).

2.3.8.1. Les interrogatives totals

En xinès hi ha diverses maneres de formar interrogatives totals. Una és l’entonació. Com en català, podem convertir en interrogativa una frase declarativa donant-li una entonació final ascendent (*La Maria ha llegit el llibre / La Maria ha llegit el llibre?*). Un altre sistema de formar interrogatives totals en xinès és afegint al final de la frase una partícula interrogativa sense canviar l’ordre dels elements (Li i Thompson, 1981: 547):

- (106) a. Nǐ néng xiě Zhōng Guó zì
 tu poder escriure Xina caràcter
 ‘Pots escriure caràcters xinesos’
- b. Nǐ néng xiě Zhōng Guó zì **ma** ?
 tu poder escriure Xina caràcter INTERR.
 ‘Pots escriure caràcters xinesos?’

Aquest element interrogatiu *ma* que apareix al final de la frase és similar a la partícula *que* que encapçala moltes frases interrogatives del català. Així, la frase anterior es podria haver traduït com a (107):

- (107) **Que** pots escriure caràcters xinesos?

Observem que els elements de la frase interrogativa xinesa mantenen exactament el mateix ordre que tenien a la frase declarativa. En català és necessària la inversió del subjecte quan apareix *que*:

- (108) a. Que pot escriure caràcters xinesos, **la Maria**?
 b. *Que **la Maria** pot escriure caràcters xinesos?

Encara dintre del grup de les interrogatives totals, podem fer referència a aquelles en què el receptor ha de triar entre diverses opcions. En xinès és un sistema molt comú de formar interrogatives, i, en alguns casos, com a (110), la resposta en català hauria de ser *sí* o *no* (adaptat de Ramsey, 1987: 84 i Ramsey, 1987: 84):

- (109) Nǐ chī fàn chī ròu?
 tu menjar arròs menjar carn
 ‘Menges arròs o carn?’
- (110) a. Nǐ máng bu máng?
 tu enfeinat no enfeinat
 ‘Estàs enfeinat (o no)?’

- b. Nǐ xǐ huān bu xǐ huān
 tu agradar no agradar
 ‘T’agrada (o no t’agrada)?’

Com es pot observar, en la llengua col·loquial no hi ha cap element d’enllaç entre els dos termes de la disjunció (no hi ha cap mot equivalent a la nostra conjunció *o*), simplement es juxtaposen les dues estructures. En un registre més formal, però, quan el segon element de la disjunció no és negatiu és necessari l’ús de la partícula *háì shì*. Així, (109) correspondria a una forma col·loquial de *Nǐ chī fàn háì shì chī ròu*; els exemples de (110), en canvi, no han de portar obligatòriament aquest nexa perquè la segona part de la disjunció és negativa (Hǎi Fèng Hóng, comunicació personal).

2.3.8.2. Les interrogatives parcials

Paral·lelament al que passava amb les interrogatives totals, que no feien variar l’ordre dels constituents respecte de la frase declarativa, a les interrogatives parcials els elements tampoc no canvien de posició. Fins i tot el pronom interrogatiu apareix a la posició que li correspon segons la funció sintàctica que fa dintre de la frase. Aquest és un dels trets que caracteritzen més clarament la construcció d’interrogatives en xinès. A continuació en donem alguns exemples (Li i Thompson, 1981: 522 i Li i Thompson, 1987: 99):

- (111) a. **Shén me** shì ài ?
 què ser amor
 ‘Què és l’amor?’
- b. Nǐ men zuò **shén me** ?
 vosaltres fer què
 ‘Què feu (vosaltres)?’
- (112) a. **Shéi** zhǎo tā ?
 qui buscar ell
 ‘Qui el busca?’

- b. Tā zhǎo **shéi** ?
 ell buscar qui
 ‘Qui busca (ell)?’

Com es pot veure, a diferència del que passa en català, en xinès el pronom interrogatiu no ha d’anar sempre al davant de la frase; ocupa la mateixa posició que ocuparia si fos un sintagma no interrogatiu, segons la seva funció sintàctica. La formació d’una interrogativa tampoc no provoca canvis en la posició del subjecte, que continua situat al davant del verb (cf. *què fa la mare?* vs. **què la mare fa?*).²⁴

2.3.9. LES FRASES IMPERATIVES

Les frases imperatives del xinès es poden construir només amb un predicat (d’acció o estatiu), però també hi pot aparèixer el pronom de segona persona (Ramsey, 1987: 85):

(113)	Lái!	venir	‘Vine!’
	Nǐ lái!	tu venir	‘Vine!’
	Guāi!	bo	‘Sigues bo! / Porta’t bé!’

Les ordres negatives s’expressen amb la forma *bú yào / biè* (Li i Thompson, 1981: 455 i Ramsey, 1987: 85):

(114)	a.	Bié dòng	
		no moure	
		‘No et moguis’	
	b.	Nǐ bú yào / bié qù	
		tu no anar	
		‘No hi vagis’	

²⁴ Tot i aquestes diferències amb el català, encara que tenim poques dades de frases interrogatives, les que tenim no presenten problemes relacionats amb l’ordre:

- (i) veiem què faig jo
 (ii) vols saber quant ha caigut jo?

Per fer que l'ordre sigui més suau o més educada, s'afegeix la partícula *ba* al final del predicat, especialment quan hi ha una primera persona del plural, o bé s'hi introdueix el verb *qǐng* 'convidar' o algun altre de similar (Li i Thompson, 1981: 461, 454):

- (115) a. Gěi wǒ ba! Wǒ men zǒu ba!
donar jo PART. nosaltres anar PART.
'Dóna-m'ho, si us plau!' 'Anem!'
- b. Qǐng nǐ zuò! Nǐ qǐng zuò!
"convidar" tu seure tu "convidar" seure
'Seu, si us plau!' 'Seu, si us plau!'

En realitat, la forma verbal *qǐng* que apareix en aquestes construccions ha perdut el valor verbal i actua com una partícula d'imperatiu educat equivalent al nostre *si us plau*.

2.3.10. LES FRASES COMPOSTES

La manera d'unir les frases i les paraules és un dels trets que diferencia més clarament la gramàtica xinesa de la catalana. En català la unió es fa gairebé sempre amb la introducció d'alguna partícula (una conjunció, un pronom relatiu, una preposició) o bé amb alguna marca especial en el verb (infinitiu, gerundi, subjuntiu, etc.). En xinès, en canvi, la manera més habitual és la juxtaposició, és a dir, la col·locació d'una paraula o d'una frase al costat d'una altra sense cap mena de partícula ni de marca especial. A (116) en donem un exemple (Li i Thompson, 1981: 631):

- (116) Wǒ hěn xǐ huān [chī běi fāng cài],
jo molt agradar menjar del.nord menjar
'M'agrada molt menjar el menjar del Nord,
[chī Guǎng Dōng cài] jué de [méi yǒu wèi dao]
menjar Cantó menjar sentir no existir gust
quan menjo un menjar cantonès trobo **que** no té cap gust'

A la traducció catalana hem marcat els elements que fem servir per indicar la relació entre frases: la forma d'infinitiu, la conjunció temporal *quan* i la conjunció completiva *que*. Cap d'aquests elements no és present a la frase xinesa, que simplement juxtaposa totes les predicacions sense cap enllaç. Aquestes construccions que contenen verbs seguits sense partícules que els enllacin s'anomenen *verbs en sèrie* (*serial verbs*, en la terminologia anglesa) i són molt i molt freqüents en la llengua xinesa. La relació concreta que s'estableix en cada cas s'ha de deduir del significat dels verbs o bé del context o del discurs. Tot i això, també existeixen algunes partícules que marquen la subordinació. A continuació veurem com es formen alguns tipus de construccions coordinades i subordinades.

2.3.10.1. La coordinació

Generalment, els elements que formen part d'una estructura coordinada apareixen un al costat de l'altre sense cap element d'unió, però també hi ha conjuncions que es fan servir quan cal deixar clara la relació. A (117) tenim exemples de coordinació copulativa; a (117a) en xinès no hi apareix cap nexa d'unió i a (117b), sí (Li i Thompson, 1981: 595, Po-Ching i Rimmington, 1997: 151 i Ramsey, 1987: 85):

- (117) a. [Tā tiān tiān chàng gē] [xiě xìn]
 ell cada.dia cantar cançó escriure carta
 'Cada dia canta cançons i escriu cartes'
- [Tā kàn kàn wǒ], [wǒ kàn kàn tā]
 ell mirar jo jo mirar ell
 'Ell em mira a mi i jo el miro a ell'
- b. Wǒ yào [bǐ] gēn [zhǐ]
 jo voler llapis i paper
 'Vull llapis i paper'

A (118) donem alguns exemples d'estructures disjuntives. Mentre que a (118a), de la llengua col·loquial, no hi ha cap element d'unió (però hi apareixeria *huò zhě* en un

registre més culte), a (118b) hi apareix *hái shì*, que es fa servir a les frases interrogatives, o *huò zhě*, que s’usa a les afirmatives (vg. altres exemples a § 2.3.8.1) (Ramsey, 1987: 86 i Po-Ching i Rimmington, 1987: 107 i 145):

- (118) a. [Hú luó bo] [wān dòu] , dōu kě yǐ
 pastanaga pèsol tots poder
 ‘Pastanagues o pèsols, tots dos van bé’
- b. [Nǐ lái] **hái shì** [tā lái] ?
 tu venir o ell venir
 ‘Véns tu o ve ell?’
- [Nǐ kě yǐ fù xiànjīn] **huò zhě** [kāi zhī piào]
 tu poder pagar moneda o escriure xec
 ‘Pots pagar en metàl·lic o amb xec’

Els exemples de (119) corresponen a coordinades adversatives. Com abans, a (119a) no hi ha nexa i a (119b), sí (Ramsey, 1987: 86 i Li i Thompson, 1981: 654 i 656):

- (119) a. Nǐ jiàn guo de [bú shì wǒ], [shì wǒ gē ge]
 tu trobar PART. no ser jo ser jo germà
 ‘No va ser a mi que vas trobar, **sinó** el meu germà’
- b. [Tā hěn bèn], **bú guò** [kǎo shàng dà xué le]
 ell molt estúpid però examen ascendir universitat PERF.
 ‘És molt estúpid, però va passar l’examen d’ingrés a la universitat’
- [Tā yī diǎn dōu bu cōng míng], **dào** [huì tīng huà]
 ell una.mica tot no intel·ligent però saber escoltar parla
 ‘No és gens intel·ligent, però sap obeir’

El fet que en xinès molt sovint s’enllacin les frases sense cap nexa fa que en la parla catalana dels xinesos s’observin construccions coordinades sense cap conjunció que les uneixi:

- (120) a. me va agafar un senyor Ø me va fer ca[ure]
 b. és aquest Ø després aquest
 c. després jo me'n vaig lavabo Ø ens posem aigua
 d. tenia deu Ø la meva germana me va robar set

2.3.10.2. La subordinació

2.3.10.2.1. Les subordinades completives

Quan en xinès una frase fa de subjecte o de complement d'una altra, no inclou cap element que la lligui a la principal ni conté cap element que adopti una forma especial. A (121) i (122) tenim exemples en què la frase subordinada fa de complement del verb principal (Po-Ching i Rimmington, 1987: 152 i 151):

- (121) Wǒ xiǎng xìn [dì qiú shì yuán de]
 jo creure terra ser rodona PART.
 'Crec **que** la terra és rodona'

- (122) Wǒ dā ying [míng tiān qù kàn tā]
 jo prometre demà anar veure ell
 'Prometo **anar a veure** l demà'

A (121) en català necessitem la conjunció *que* per introduir la subordinada i a (122) els dos verbs subordinats són en infinitiu i, a més, l'últim, que fa de complement del verb *anar*, s'introdueix amb una preposició. En xinès no hi ha cap marca formal que indiqui la relació de subordinació.

A (123) presentem alguns exemples de frases subordinades que actuen com a subjecte de la principal. Com es pot veure, en tots els casos de (123) en català la subordinada porta el verb en infinitiu (Li i Thompson, 1981: 605 i 603):

- (123) a. [Qù Gui Lín] bù kě néng / Bù kě néng [qù Gui Lín]
 anar Guilin no possible no possible anar Guilin
 ‘Anar a Guilin no és possible’ ‘No és possible anar a Guilin’
- b. [Zài zhè li tíng chē] fàn fa
 a aquí aturar vehicle violar llei
 ‘Aparcar aquí viola la llei’

2.3.10.2.2. Les subordinades adverbials

La subordinació adverbial també es fa molt sovint amb la construcció de verbs en sèrie, sense la presència de cap element ni de cap marca subordinant. A (124a) tenim un exemple de subordinada final, a (124b), una subordinada temporal i a (124c), una de condicional (Li i Thompson, 1987: 97 i Lyovin, 1997: 140):

- (124) a. Tā men gǎo gé mìng [jiù guó]
 ells fer revolució salvar país
 ‘Van fer la revolució **per** salvar el país’
- b. Tā tǎng zài chuáng shàng [kàn shū]
 ell jeure a llit dins veure llibre
 ‘Ell jeu al llit **llegint** / ell llegeix al llit’
- c. [Nǐ bú yào qù], wǒ yě bú yào qù
 tu no voler anar jo tampoc no voler anar
 ‘**Si** tu no hi vols anar, jo tampoc (no hi vull anar)’

Però algunes subordinades també poden contenir una partícula de subordinació. A (125a) tenim una temporal amb *yǐ hòu* i a (125b), una condicional amb *yào shì* ((124c) també podria contenir aquesta partícula) (Lyovin, 1997: 141 i Li i Thompson, 1981: 648):

- (125) a. [Tā lái le **yǐ hòu**], wǒ men qù kàn diàn yǐng
 ell venir PERF. després nosaltres anar mirar pel·lícula
 ‘Quan ell vingui, anirem a veure una pel·lícula’

- b. [Yào shì nǐ bú huì yóu yǒng], nǐ bù yīng gāi qù huá chuán
 si tu no saber nedar tu no COND. anar passejar barca
 ‘Si no saps nedar, no hauries d’anar a passejar en barca’

Les construccions en què no apareix cap marca de subordinació podrien ser ambigües fora de context (Li i Thompson, 1981: 596):

- (126) Tā qí mǎ chōu yān
 ell cavalcar cavall treure fum
 a) ‘Ell cavalca un cavall **i** fuma’
 b) ‘Ell cavalca un cavall **mentre** fuma’
- (127) Wǒ zhù zài zhèr gēn tā men dǎ jiāo dào
 jo viure a aquí amb ells tenir.contacte
 a) ‘Visc aquí **i** tinc contacte amb ells’
 b) ‘Visc aquí **per** tenir contacte amb ells’

A (126) i (127) hem donat alguns exemples de possibles ambigüitats; haurà de ser el context el que ens indiqui quina és exactament la relació entre les frases.

2.3.10.2.3. Les frases relatives

El xinès no té pronoms relatius. La manera de marcar una frase relativa és afegint-hi la partícula *de* al final, que és la mateixa partícula que es fa servir per a la majoria de modificadors nominals (vg. § 2.3.1). Recordem que la frase relativa precedeix l’antecedent (Li i Thompson, 1981: 580, 582):

- (128) a. [zhòng shuǐ guǒ de] nóng rén
 conrear fruit PART. granger
 ‘el granger **que** conrea fruits’

- b. [tā men zhòng de] shǔ guǒ
 ells conrear PART. fruit
 ‘els fruits **que** conreen’
- c. [wǒ xiě xìn de] máo bǐ
 jo escriure carta PART. pinzell
 ‘el pinzell **amb què** escric cartes’
- d. [Zhāng Sān huà huà de] fáng jiān
 Zhang San pintar pintura PART. habitació
 ‘l’habitació **on** en Zhang San pinta’

Com es pot comprovar a (128), el nom modificat per la subordinada s’interpreta com un dels participants en l’acció que descriu el predicat: a (128a) el granger designa la persona que fa l’acció de *conrear* i a (128b) els fruits són la cosa conreada; a (128c) el pinzell seria l’instrument amb què s’escriu i a (128d) l’habitació és el lloc on es pinta. En les frases catalanes, aquests elements són presents a la subordinada en el pronom relatiu, que fa, respectivament, les funcions sintàctiques de subjecte, complement directe, complement instrumental i complement de lloc.

Quan els xinesos parlen català, un error molt freqüent que es pot trobar en les seves frases és la falta de marques de subordinació, tant de preposicions i conjuncions com de marques de flexió en els verbs. A (129) donem algunes mostres de construccions produïdes per parlants xinesos en què es pot apreciar la falta d’elements d’enllaç o l’ús erroni que es fa d’alguns nexes o dels temps verbals:

- (129) a. después li va dir què passava i ell **ha dit** ∅ menjava
 ‘després li va dir què passava i ell va dir que menjava’
- b. hi ha un nen ∅ l’ha caigut
 ‘hi ha un nen que ha caigut’
- c. el meu pare sempre me diu **treballar** ∅ a nit totes les nits treballo
 ‘el meu pare em diu que treballi i a la nit, cada nit treballo’

- d. jo càigut Ø val al pati, Ø sempre **corrent** Ø càigut moltes vegades
Ø jo jugava
‘jo caic quan vaig al pati, perquè sempre corro i caic moltes vegades quan jugo’ (?)
- e. s’ha fet mal Ø assustat
‘s’ha fet mal i (per això) s’ha espantat’
- f. és que són **de nens petits jugant**
‘és que són per jugar els nens petits’
- h. però **si sóc** gran no sé què **sóc**
‘però quan sigui gran no sé què seré’
- i. [la bruixa] ha fet màgia **que vagin** a un altre puesto
‘la bruixa ha fet màgia i han anat / els ha fet anar a un altre lloc’

Com es pot veure per les “traduccions”, que hem pogut deduir pel context, els parlants elideixen sovint els nexes i quan en fan servir de vegades els usen malament. També són molt freqüents els errors de correlació de temps entre la principal i la subordinada, cosa previsible en qualsevol parlant que no tingui el català com a llengua materna i especialment en el cas de parlants que parteixen d’una llengua sense flexió com el xinès. Hem detectat, però, que els parlants que hem entrevistat, que no eren principiants, ja eren capaços de fer servir correctament alguns nexes, però tot i això, algunes seqüències resultaven pràcticament incomprensibles.

2.4. LÈXIC

En aquest apartat presentarem algunes qüestions relacionades amb el lèxic que són diferents en el català i en el xinès. Concretament, parlarem dels termes de parentiu, dels termes que designen colors, dels noms propis de persona, dels numerals i de les formes per referir-se als dies de la setmana i als mesos de l’any. Finalment, recollirem alguns problemes que hem detectat en les entrevistes que hem fet a parlants d’aquestes llengües quan parlaven en català i que es relacionen amb l’ús erroni de determinades paraules.

2.4.1. ELS TERMES DE PARENTIU

Els termes de parentiu són un dels camps lèxics en què hi pot haver més diversitat interlingüística. De fet, això és una conseqüència de la diversitat cultural i social, perquè són paraules que reflecteixen directament l'estructuració de la família els membres de la qual cal distingir clarament segons el sexe, l'edat i les relacions amb altres membres, perquè tenen funcions i posicions diferents dintre de la família. A continuació donem una llista de termes en català i les correspondències amb les paraules del xinès. Com es pot observar, per a una paraula nostra poden existir-ne diverses en xinès:

(130) català	xinès
avi matern	wài zǔ fù
avi patern	zǔ fù
àvia materna	wài zǔ mǔ
àvia paterna	zǔ mǔ
cosí gran per part de mare	biǎo gē
cosí petit per part de mare	biǎo dì
cosí gran per part de pare	táng gē
cosí petit per part de pare	táng dì
cosina gran per part de mare	biǎo jiě
cosina petita per part de mare	biǎo mèi
cosina gran per part de pare	táng jiě
cosina petita per part de pare	táng mèi
cunyada (germana petita de l'esposa)	xiǎo yí zi
cunyada (germana gran de l'esposa)	dà yí zi
cunyada (germana petita del marit)	xiǎo gū zi
cunyada (germana gran del marit)	dà gū zi
cunyada (esposa d'un germà petit)	dì mèi
cunyada (esposa d'un germà gran)	shǎo zi
cunyat (germà petit de l'esposa)	xiǎo jiù zi
cunyat (germà gran de l'esposa)	dà jiù zi
cunyat (germà petit del marit)	xiǎo shū zi
cunyat (germà gran del marit)	dà shū zi
cunyat (marit d'una germana petita)	mèi fū
cunyat (marit d'una germana gran)	jiě fū

esposa	qī zi
fill	ér zǐ
fill gran (primogènit)	zhǎng zǐ
filla	nǚ ér
filla gran (primogènita)	zhǎng nǚ
fills (fills i filles)	ér nǚ
gendre	nǚ xù
germà gran	gē gē / xiōng
germà petit	dì dì / dì
germana gran	jiě jiě
germana petita	mèi mèi
germanes (grans i petites)	jiě mèi
germans (grans i petits)	xiōng dì
germans (tots)	xiōng dì jiě mèi
jove	ér xí
mare	mǔ qīn
mare i fill	mǔ zǐ
marit	zhàng fū
neboda (filla d'un germà)	zhí nǚ
neboda (filla d'una germana)	wài shēng nǚ
nebot (fill d'un germà)	zhí zǐ
nebot (fill d'una germana)	wài shēng
nét (fill d'un fill)	sūn zǐ
nét (fill d'una filla)	wài sūn
néta (filla d'un fill)	sūn nǚ
néta (filla d'una filla)	wài sūn nǚ
oncle (germà petit de la mare)	xiǎo jiù jiù
oncle (germà gran de la mare)	dà jiù jiù
oncle (germà petit del pare)	shū shū
oncle (germà gran del pare)	bó fù / bo bo / da ye
oncle (marit d'una germana petita de la mare)	xiǎo yí fu
oncle (marit d'una germana gran de la mare)	dà yí fu
oncle (marit d'una germana petita del pare)	xiǎo gū fù
oncle (marit d'una germana gran del pare)	dà gū fù
oncle (tractament que es dóna a persones de l'edat del pare o joves)	shū shū
pare	fù qīn
pares (pare i mare)	fù mǔ

reneboda	zhí sūn nǚ
renebot	zhí sūn
sogra (mare de l'esposa)	zhàng mǔ
sogra (mare del marit)	pó pó
sogre (pare de l'esposa)	zhàng rén
sogre (pare del marit)	gōng gōng
tia (germana petita de la mare)	xiǎo yí
tia (germana gran de la mare)	dà yí
tia (germana petita del pare)	xiǎo gū
tia (germana gran del pare)	dà gū
tia (esposa d'un germà petit de la mare)	xiǎo jiù mǔ
tia (esposa d'un germà gran de la mare)	dà jiù mǔ
tia (esposa d'un germà petit del pare)	shěn shěn
tia (esposa d'un germà gran del pare)	bó mǔ

Per entendre la diversitat de termes per a alguns conceptes relacionats amb el parentiu, és interessant el que diuen Beltrán i Sáiz (2001: 33):

Hom sempre és o bé germà gran o bé germà petit, en xinès no existeix una paraula específica que signifiqui únicament 'germà', sinó que hi ha paraules diferents per a cada posició: *gege* o *xiong* (germà gran), *didi* (germà petit), *jiejie* (germana gran), *meimei* (germana petita). Per dir 'germans', en plural, hom fa servir una barreja de tots els termes: *xiongdì jiemei*. I el mateix passa per a la generació anterior; per exemple, el germà gran del pare serà el *bobo* o *daye*, mentre que el germà petit del pare és *shushu*. L'existència de termes de parentesc específics i diferenciats que indiquen un contrast d'edat entre els germans, implica que la posició, els deures, les obligacions i les responsabilitats de cadascun d'ells varia.

2.4.2. ELS TERMES DE COLORS

Els mots que es fan servir per designar els colors també poden variar molt d'una llengua a una altra. No ens referim, evidentment, als noms concrets que reben, sinó a quants n'hi ha i com s'han format. És ben sabut que no totes les llengües del món tenen els mateixos termes bàsics per designar els colors. Entenem per bàsics aquells que són mots simples, que són propis de la llengua i no préstecs d'altres llengües i que no designen un objecte que és d'aquell color (en aquest sentit, *taronja*, per exemple, no seria un terme bàsic de color del català, perquè correspon al nom d'una fruita d'aquest color i és d'aquí d'on ha sortit el nom del color; sí que ho serien, en canvi, *blanc* o

groc). Les llengües del món tenen entre dos i onze o dotze termes bàsics de colors. Això fa que no totes les comunitats lingüístiques segmentin la gamma cromàtica de la mateixa manera. Un exemple que ens pot ser proper: l'italià distingeix dos colors per al que nosaltres denominem *blau*: el *blu* i l'*azzurro*. I per a ells són tan diferents com ho poden ser per a nosaltres el *groc* i el *vermell*. No és que nosaltres no puguem fer referència a aquests dos blaus, però ho hem de fer amb termes “no bàsics”: *blau marí* / *blau fosc* (‘blu’) i *blau cel* / *blau clar* (‘azzurro’). En xinès sembla que hi ha set termes bàsics. Per a designar els altres colors es fa servir una paraula que designa un objecte d'aquell color (com nosaltres amb *taronja*, *rosa*, etc.). A continuació donem alguns termes de color en català i les equivalències en xinès:

(131)	català	xinès		
	blanc	bái		
	negre	hēi		
	vermell	hóng		
	groc	huáng		
	verd	lǜ		
	blau	lán		
	violeta	zǐ		
	marró	lǐ sè	lǐ = castanyer	sè = color
	gris	huī sè	huī = cendra	sè = color
	rosa	méi guī sè	méi guī = rosa	sè = color
	taronja	chéng sè	chéng = taronja	sè = color

Els termes de color bàsics, els que corresponen al blanc, negre, vermell, groc, verd, blau i violeta poden aparèixer sols modificant un nom, però els que no són bàsics (els corresponents a marró, gris, rosa i taronja) es fan servir amb el nom *sè* ‘color’ al darrere (com en català, per exemple, *una faldilla (de) color teula / cafè*).

2.4.3. ELS NOMS DE PERSONA

En xinès, les persones tenen un nom i un cognom. El cognom és el de la família paterna i el nom el trien els pares. Qualsevol paraula pot servir com a nom propi de persona. Hi ha noms que tradicionalment són masculins i d'altres que són femenins, però no hi ha cap problema per fer-los servir per al sexe contrari al tradicional. Alguns pares fan que tots els germans tinguin una part del nom igual i, de vegades, posen noms als fills de manera que, dits l'un darrere l'altre, formin un vers o una frase amb sentit. A continuació donem alguns noms xinesos, els de (132a) normalment són masculins i els de (132b), femenins:

(132) a.	Sān	'muntanya'	Shí	'pedra'
	Tiě	'ferro'	Lóng	'drac'
	Shù	'arbre'	Qíáng	'fort'
b.	Huā	'flor'	Yuè	'lluna'
	Yǔ	'pluja'	Yù	'jade'
	Xiāng	'fragant'	Tián	'dolç(a)'

Una altra cosa important relacionada amb els noms de persona que s'ha de tenir en compte és que no poden cridar pel nom els pares, els sogres, els oncles, els avis, els germans grans ni, en general, cap persona de més edat.

2.4.4. ELS NUMERALS

La formació dels numerals en xinès es fa sobre una base decimal, és a dir, de l'u al deu són una forma simple i a partir de l'onze es formen per composició. De l'onze al dinou es construeixen juxtaposant *shí* 'deu' i la forma de la unitat corresponent: *shí yī* 'deu u, onze', *shí èr* 'deu dos, dotze', etc. Els numerals corresponents a les altres desenes es formen amb el número de la desena seguit de *shí* 'deu': *èr shí* 'dos deu, vint', *sān shí* 'tres deu, trenta', etc. Per fer les centenes es col·loca *bǎi* 'centena' després de la forma simple que indica la centena: *yī bǎi* 'u cent, cent', *èr bǎi* 'dos cent, dos-cents', etc.:

(133)	1	yī	11	shí yī	30	sān shí
	2	èr / liǎng ²⁵	12	shí èr	40	sì shí
	3	sān	13	shí sān	50	wǔ shí
	4	sì	14	shí sì	60	liù shí
	5	wǔ	15	shí wǔ	70	qī shí
	6	liù	16	shí liù	80	bā shí
	7	qī	17	shí qī	90	jiǔ shí
	8	bā	18	shí bā	100	yī bǎi
	9	jiǔ	19	shí jiǔ	200	èr bǎi
	10	shí	20	èr shí	1000	qiān

2.4.5. ELS DIES DE LA SETMANA I ELS MESOS

Els dies de la setmana i els mesos del nostre calendari no tenen una paraula especial en xinès: es formen combinant la paraula *xīng qī* ‘setmana’ o *yuè* ‘mes’ amb el número corresponent:

(134)	dilluns	xīng qī yī	(setmana u)
	dimarts	xīng qī èr	(setmana dos)
	dimecres	xīng qī sān	(setmana tres)
	dijous	xīng qī sì	(setmana quatre)
	divendres	xīng qī wǔ	(setmana cinc)
	dissabte	xīng qī liù	(setmana sis)
	diumenge	xīng qī rì	(setmana dia)
(135)	gener	yī yuè	(u mes)
	febrer	èr yuè	(dos mes)
	març	sān yuè	(tres mes)
	abril	sì yuè	(quatre mes)

²⁵ *Liǎng* només pot ser el numeral cardinal (*dos cavalls, en té dos*); *èr*, en canvi, també té el valor de l'ordinal ‘segon’ (*pis dos / 2 / segon*) i és el mot que es fa servir per referir-se a la xifra 2.

maig	wǔ yuè	(cinc mes)
juny	liù yuè	(sis mes)
juliol	qī yuè	(set mes)
agost	bā yuè	(vuit mes)
setembre	jiǔ yuè	(nou mes)
octubre	shí yuè	(deu mes)
novembre	shí yī yuè	(onze mes)
desembre	shí èr yuè	(dotze mes)

2.4.6. ALGUNS ERRORS LÈXICS

Tot seguit presentem alguns errors lèxics que hem detectat en els nostres informants.

a) SABER / CONÈIXER

És freqüent l'ús del verb *saber* on nosaltres fariem servir *conèixer* (*una persona*). Tot i que el xinès també té dos verbs diferents (a diferència de l'anglès, per exemple, que només té *to know*), els errors en l'ús de les dues formes són freqüents en els nens xinesos i en els adults amb un nivell cultural baix (Hǎi Fēng Hong, comunicació personal):

(136) ell ja **saben** tots els monstres

b) ANAR / SER - VENIR

Alguns parlants fan servir el verb *anar* en lloc de *ser* quan la frase hauria de tenir valor locatiu:

(137) ell **van** a Barcelona ‘ells són a Barcelona’
 el seu pare **va** Girona ‘el seu pare és a Girona’

I també es dona l'ús d'*anar* per *venir*:

(138) aquella nena, la que va **anar** aquí ‘... la que va venir aquí’

c) ESTAR / PORTAR-SE

De vegades se substitueix el verb pronominal *portar-se* per *estar* quan està modificat per un complement adverbial que indica manera:

(139) un dia que **està** molt bé ‘un dia que es porti molt bé’

La construcció xinesa corresponent a (139) no contindria cap verb, només el subjecte i la forma adverbial que fa la funció de predicat, com les frases copulatives. Probablement, el parlant que ha pronunciat la frase de (139) ha omplert el buit verbal del xinès amb un verb copulatiu per analogia amb les frases copulatives.

d) JUGAR (TRANSITIU)

Molt sovint el verb *jugar*, que en català és intransitiu, es fa servir com a transitiu (en xinès el verb corresponent és transitiu i el complement no s'introdueix per cap preposició):

(140) estan jugant Ø bàsquet ‘estan jugant a bàsquet’
la vaig jugar un de sisè ‘vaig jugar amb un de sisè’

e) SUBSTITUCIÓ D'UN VERB PER FER + INFINITIU

De vegades fan servir un predicat complex amb el verb *fer* i un infinitiu en lloc d'una forma verbal simple:

(141) a. que jo he **fet treballar** més de meva casa
 ‘jo sóc el que treballo més de casa meva’
 b. avui hem **fet sumar**
 ‘avui hem sumat / fet sumes’

En xinès hi ha moltes estructures verbals que estan formades per un verb i un altre element que es pot interpretar com un verb o com un nom. Aquestes estructures en català es poden traduir per una sola peça lèxica verbal. Així, la forma corresponent a (141a) seria la de (142), que és la que li serveix de base:

(142) gōng zuò gōng = treball / treballar
 treball fer
 ‘treballar’

f) XINA – XINÈS

Hem detectat errors i vacil·lacions freqüents en l’ús d’alguns noms o adjectius derivats de noms que designen països:

(143) jo sé xina		‘jo sé xinès’
del número també xina		‘el número també és xinès’
[Jennifer] és de francès		‘és francesa / de França’
no són tazos d’aquests, de català , d’aquí		‘... catalans, de Catalunya...’

Aquests errors es poden relacionar amb la manera d’expressar els noms i els adjectius relacionats amb noms de països en xinès. Mentre que el català fa servir un procés de derivació (Xina → xin+ès, França → franc+ès), en xinès el nom del país sense cap modificació pot actuar com a adjectiu:

(144) Zhōng Guó			‘Xina’
Zhōng Guó huà	Xina + llengua		‘llengua xinesa (xinès)’
Zhōng Guó rén	Xina + persona		‘persona xinesa (xinès)’
Zhōng Guó liào lǐ	Xina + menjar		‘menjar xinès’

Els exemples de (143) reflecteixen aquest ús del nom del propi país com a adjectiu o nom de la llengua (*xina*). En el cas d’altres països, s’usa la construcció *de*+adjectiu en forma masculina (o potser el nom de la llengua) en lloc de l’adjectiu concordat amb el nom sense preposició o bé en lloc del nom del país precedit de la preposició.

g) FER MAL / FER-SE MAL

En alguns parlants es produeixen errors relacionats amb les construccions catalanes *fer mal* i *fer-se mal*:

(145) [-què passa quan et cau una dent?]

–[jo] no **me faig** mal

‘[la caiguda de la dent] no em fa mal’

[-i on s’ha fet mal?]

–**a terra**

pel context havia de ser ‘a la cama’

3. RESUM DE QÜESTIONS GRAMATICALS PROBLEMÀTIQUES

A continuació presentem una recapitulació dels errors gramaticals que hem detectat en els parlants xinesos que parlen català i que, almenys parcialment, es poden atribuir a la interferència amb la seva llengua materna. Els classifiquem en tres apartats: fonètica, morfologia i sintaxi, i donem sempre la referència de l'apartat del capítol 2 en què es pot trobar més informació sobre cada tema.

3.1. FONÈTICA

- Dificultats a l'hora de distingir les oclusives sordes de les sonores (§ 2.1.3):

(146) vestit → pestit
pero (cast.) → bero

- Dificultats per pronunciar les consonants palatals [ʎ] i [ɲ] (§ 2.1.3):

(147) ella → e[ʎ]a
genoll → geno[ʎ]
espanyol → espa[n]ol

- Substitució de les consonants vibrants i bategants ([r] i [r̄]) per [l] (§ 2.1.3):

(148) a. arròs → alòs b. memòria → memòlia
roben → loben caure → caule

- Simplificació de síl·labes a l'estructura CV CV elidint consonants o inserint una vocal per evitar la seqüència de dues consonants seguides (§ 2.1.2):

- (149) **per** – què → **pe** – què
plo – ris → **po** – ris
fà – **cil** → fà – **ci**
m'a – **gra** – da → m'a – **ga** – **ra** – da

3.2. MORFOLOGIA

3.2.1. PARTS DE L'ORACIÓ

- Ús de preposicions i elisió de verbs amb significat relacionat (§ 2.2.2.2):

(150) Avió tarda dos dies **a** la Xina ‘... **a arribar** a la Xina’ (direcció)

- Omissió de preposicions, especialment les àtones (*a, de, amb*, etc.), en els complements del nom amb elisió del nucli nominal, en els complements preposicionals regits per un verb o en els enllaços oracionals (§ 2.2.2.2):

- (151) a. [–quin és l’entrepà que més t’agrada?]
–el ∅ xoriç de → ∅
b. jo me’n vaig ∅ lavabo a → ∅
c. va a la classe ∅ treballar a → ∅

- Absència o ús inadequat d’articles (§ 2.2.2.4):

- (152) a. ∅ senyoreta meva sap?
b. **el** (‘un’) dia va mirar...

- Absència o ús inadequat dels pronoms febles (§ 2.2.2.5):

- (153) a. jo no ∅ he parlat mai [amb aquest noi]
b. aquest ∅ està barallant (‘s’està barallant’)
c. és que **me** somio (‘és que somio’)

3.2.2. FLEXIÓ NOMINAL

- Dificultats per marcar el gènere femení i el nombre plural i per fer concordar els noms amb els seus determinants i amb els adjectius que els modifiquen (§ 2.2.3.1):

(154) **els** ciutats
un mòmia
la més **petit** té tres anys
quatre **ordinador**

3.2.3. FLEXIÓ VERBAL

- Dificultats per utilitzar els morfemes de flexió i els auxiliars en les formes verbals (absència o errors de substitució, de vegades per regularització) (§ 2.2.3.2):

(155) a. (jo) **sap** xinès
(jo) sempre **pensa**
sap (tu) per què?
elles també **treballa**

b. una nena que **va caigut**
no **teniré** temps
la **coneixaves**

3.3. SINTAXI

3.3.1. TEMATITZACIONS

- Elisió de la preposició d'un complement quan apareix al davant de la frase perquè és informació vella (§ 2.3.1):

- Errors en l'ús dels verbs *ser* i *haver-hi* (elisió d'*haver-hi* o substitució d'*haver-hi* per *ser*) (§ 2.3.4):

(160) [–com són aquests cosins?]

– ∅ un que és el gran, després **és** el mitjà i després **és** el petit

‘n’hi ha un que és el gran, després hi ha el mitjà i després hi ha el petit’

- Aparició de l’adverbi *molt* darrere l’adjectiu (§ 2.3.6):

(161) estan ratllat **molt**?

3.3.5. FRASES COMPOSTES

- Construcció de frases coordinades sense cap conjunció que les uneixi (§ 2.3.10.1):

(162) me va agafar un senyor ∅ me va fer ca[ure]

després jo me’n vaig lavabo ∅ ens posem aigua

- Construcció de frases subordinades sense marques de subordinació (conjuncions, relatius, preposicions o marques de flexió en els verbs) o ús erroni dels nexes i de la correlació de temps verbals (§ 2.3.10.2):

(163) a. després li va dir què passava i ell **ha dit** ∅ menjava

‘després li va dir què passava i ell va dir que menjava’

b. hi ha un nen ∅ l’ha caigut

‘hi ha un nen que ha caigut’

c. jo càigut ∅ val al pati, ∅ sempre **corrent** ∅ càigut moltes vegades

∅ jo jugava

‘jo caic quan vaig al pati, perquè sempre corro i caic moltes vegades quan jugo’

- d. és que són **de nens petits jugant**
'és que són per jugar els nens petits'
- e. però **si sóc** gran no sé què **sóc**
'però quan sigui gran no sé què seré'

4. VOCABULARIS CATALÀ - XINÈS / XINÈS - CATALÀ

Aquests breus vocabularis català - xinès / xinès - català inclouen les paraules d'ús més freqüent i algunes altres de més específiques relacionades amb l'àmbit educatiu i escolar. També hi hem incorporat algunes de les fórmules de cortesia més usuals. Les entrades catalanes del vocabulari català - xinès hi apareixen per ordre alfabètic i tenen la categoria gramatical especificada en cursiva al costat. Les paraules xineses, a la part xinès - català, també estan per ordre alfabètic segons la transcripció en *pinyin*, però no les hem marcadades categorialment. L'ordenació alfabètica en xinès es fa a partir de la primera síl·laba del mot, tenint en compte el to: 1. alt (mā), 2. ascendent (má), 3. descendent - ascendent (mǎ) i 4. descendent (mà). A continuació donem la llista d'abreviacions i algunes observacions sobre les indicacions categorials que hem fet servir:

adj.	adjectiu
adv.	adverbi
conj.	conjunció
intr.	intransitiu
n.	nom
num.	numeral
prep.	preposició
pron.	pronom / pronominal
tr.	transitiu
v.	verb

Els noms catalans, tret d'algun cas excepcional, sempre hi apareixen en la forma singular. Si el nom pot tenir una forma masculina i una de femenina, a la part català - xinès donem la forma masculina si en xinès totes dues són idèntiques (*alumne*). Si en xinès són diferents, cada una té una entrada diferent (*noi / noia*).

En el cas dels adjectius catalans, s'introdueixen sempre en la forma masculina singular. La forma corresponent en xinès equival a qualsevol forma flexionada del

català, ja que el xinès no té flexió. Hem fet servir l'etiqueta *num.* (numeral) per referir-nos a tots els numerals, siguin adjectius, pronoms o noms.

Les etiquetes categorials *adv./prep.* es refereixen tant als adverbis i preposicions pròpiament dits com a les anomenades locucions adverbials o preposicionals. Les formes corresponents del xinès acostumen a ser les mateixes tant per al nostre ús adverbial com per al preposicional, però en aquest últim cas, en xinès apareixen com a postposicions. A la part català - xinès, això ho especificuem amb tres punts suspensius entre parèntesis davant de la forma xinesa.

Quan la paraula pot tenir més d'un sentit, hem hagut de fer notar a quin sentit correspon l'equivalent que oferim de l'altra llengua. Així, a la part català - xinès hem anotat al costat de la forma xinesa una indicació referida al sentit del mot català, entre parèntesis i amb rodona, que ajuda a identificar el valor corresponent. Aquesta indicació pot ser de diversos tipus: un hiperònim, un sinònim, un mot semànticament relacionat, un possible complement o una categoria gramatical. En el vocabulari xinès - català, aquestes indicacions les hem donades al costat de la traducció catalana.

Quan donem més d'un equivalent per a un mot, si cada forma correspon a un sentit diferent, els hem separat mitjançant una ratlla vertical (|) i hem delimitat el sentit amb algun dels recursos que acabem de citar. Si es tracta de mots sinònims o aproximadament sinònims, els hem separat amb una coma (,).

En algun cas, hem anotat al costat de la traducció, entre parèntesis i en versaleta, els mots COMÚ o TÈCNIC. Això indica que el mot xinès és reservat per a la utilització en un àmbit informal o en un àmbit formal.

Quan un mot xinès ha estat tractat específicament en alguna part del capítol 2 (*Descripció gramatical*), hem citat, al costat de la traducció i entre claudàtors, l'apartat on s'hi fa referència. En alguns casos de noms de parentiu que tenen moltes correspondències diferents en xinès, no n'hem donat cap traducció i simplement hem fet referència a l'apartat corresponent; en la part xinès - català tampoc no hem entrat les paraules xineses corresponents.

4.1. CATALÀ - XINÈS

abraçar <i>v.</i>	yōng bào
abans <i>adv./prep.</i>	(...) yǐ qián
abric <i>n.</i>	dà yī (roba)
abril <i>n.</i>	sì yuè
acabar <i>v.</i>	jié shù (enllestir) hào jìn (exhaurir)
acceptar <i>v.</i>	jiē shòu
acompanyar <i>v.</i>	péi tóng (algú)
adéu!	zài jiàn!
adreça <i>n.</i>	dì zhǐ
advocat <i>n.</i>	lǚ shī
agafar <i>v.</i>	ná (subjectar) zhuō zhù (atrapar)
agost <i>n.</i>	bā yuè
agradar <i>v.</i>	xǐ huān
agrair <i>v.</i>	gǎn xiè
ahir <i>adv.</i>	zuó tiān
aigua <i>n.</i>	shuǐ
aire <i>n.</i>	kōng qì
aixecar-se <i>v.</i>	zhàn qǐ lái
així <i>adv.</i>	zhè yàng
això <i>pron.</i>	zhè
ajudar <i>v.</i>	bāng zhù
ajuntament <i>n.</i>	shì zhèng fǔ
allà <i>adv.</i>	nà lǐ
allò <i>pron.</i>	nà
alt <i>adj.</i>	gāo
alumne <i>n.</i>	xué shēng
amagar-se <i>v.</i>	duǒ cáng
amic <i>n.</i>	péng yǒu
amunt <i>adv.</i>	xiàng shàng

anar <i>v.</i>	qù
animal <i>n.</i>	dòng wù
aniversari <i>n.</i>	shēng rì (de naixement)
any <i>n.</i>	nián
aprendre <i>v.</i>	xué xí
aquell <i>adj./pron.</i>	nà
aquest <i>adj./pron.</i>	zhè
aquí <i>adv.</i>	zhè lǐ, zhè ér
ara <i>adv.</i>	xiàn zài
arbre <i>n.</i>	shù
armari <i>n.</i>	guì zi
arribar <i>v.</i>	dào dá
arròs <i>n.</i>	fàn (cuit) mǐ (cru)
assemblar-se <i>v.</i>	xiàng
asseure's <i>v.</i>	zuò xià
aula <i>n.</i>	jiào shì
autobús <i>n.</i>	gōng gòng qì chē
avall <i>adv.</i>	xiàng xià
avi <i>n.</i>	wài zǔ fù (matern) zǔ fù (patern) [§ 2.4.1]
àvia <i>n.</i>	wài zǔ mǔ (materna) zǔ mǔ (paterna) [§ 2.4.1]
aviat <i>adv.</i>	zǎo (d'hora) mǎ shàng (d'aquí a poc temps)
avió <i>n.</i>	fēi jī
avui <i>adv.</i>	jīn tiān
baix <i>adj.</i>	dī (coses) ǎi (persones)
baixar <i>v.</i>	xià (intr.) na xià (tr.)
balcó <i>n.</i>	yáng tái
ball <i>n.</i>	wǔ dǎo
ballar <i>v.</i>	tiào wǔ
banyera <i>n.</i>	yù gāng
barba <i>n.</i>	hú zǐ (pèl)
barri <i>n.</i>	jiū mín qū

bé <i>adv.</i>	hǎo
beguda <i>n.</i>	yǐn liào
benvinguda <i>n.</i>	huān yíng
benzina <i>n.</i>	qì yóu
berenar <i>v.</i>	chī diǎn xīn
berenar <i>n.</i>	diǎn xīn
beure <i>v.</i>	hē
bicicleta <i>n.</i>	zì xíng chē
bitllet <i>n.</i>	chāo piào (moneda) piào (tiquet)
blanc <i>adj./n.</i>	bái [§ 2.4.2]
blat de moro <i>n.</i>	yù mǐ
blau <i>adj./n.</i>	lán [§ 2.4.2]
bo <i>adj.</i>	hǎo
boca <i>n.</i>	zuǐ
boira <i>n.</i>	wù
bolígraf <i>n.</i>	yuán zhū bǐ
bon dia!	zǎo ān!
bona nit!	wǎn ān!
bona tarda!	xià wǔ hǎo!
bonic <i>adj.</i>	piào liàng, hǎo kàn
botiga <i>n.</i>	shāng diàn
braç <i>n.</i>	gē bo
brusa <i>n.</i>	nǚ shān
brut <i>adj.</i>	zāng
bufar <i>v.</i>	cuī
buidar <i>v.</i>	dào kōng
buit <i>adj.</i>	kōng
buscar <i>v.</i>	zhǎo
butxaca <i>n.</i>	yī dài
cabell <i>n.</i>	tóu fà

cadira <i>n.</i>	yǐ zi
café <i>n.</i>	kā fēi
calaix <i>n.</i>	chōu tì
calcular <i>v.</i>	jì suàn
calent <i>adj.</i>	rè
callar <i>v.</i>	bù zuò shēng
calor <i>n.</i>	rè
cama <i>n.</i>	tuǐ
camí <i>n.</i>	lù
caminar <i>v.</i>	zǒu
camió <i>n.</i>	huò chē
camisa <i>n.</i>	chèn shān
camp <i>n.</i>	tián dì (de conreu) xiāng cūn (fora ciutat)
cançó <i>n.</i>	gē
cansar <i>v.</i>	shǐ pí láo, lèi
cansat <i>adj.</i>	lèi
cantar <i>v.</i>	chàng
canviar <i>v.</i>	huàn
cap <i>n.</i>	tóu (testa) líng dǎo (patró)
cara <i>n.</i>	liǎn
caramel <i>n.</i>	táng guǒ
carn <i>n.</i>	ròu
carrer <i>n.</i>	jīe dào
carretera <i>n.</i>	gōng lù
carta <i>n.</i>	xìn
casa <i>n.</i>	fáng zǐ (edifici) jiā (llar)
casament <i>n.</i>	hūn lǐ (boda)
casar-se <i>v.</i>	jié hūn
casat <i>adj.</i>	yǐ hūn
catifa <i>n.</i>	dì tǎn

caure <i>v.</i>	shuāi dǎo (perdre l'equilibri) luò xià (de dalt)
cavall <i>n.</i>	mǎ
cel <i>n.</i>	tiān (firmament)
cedra <i>n.</i>	huī
cerimònia <i>n.</i>	yí shì, diǎn lǐ
cert <i>adj.</i>	zhēn shí
cinc <i>num.</i>	wǔ [§ 2.4.4]
cinema <i>n.</i>	diàn yǐng yuàn
ciutat <i>n.</i>	chéng shì
clar <i>adj.</i>	míng liàng (lluminós) dàn (pà·lid) qīng chǔ (entenedor)
clau <i>n.</i>	yào shì (per obrir)
cobrir <i>v.</i>	gài
cognom <i>n.</i>	xìng
coll <i>n.</i>	bó zǐ (COMÚ), jǐng (TÈCNIC)
color <i>n.</i>	sè
com <i>adv.</i>	xiàng (comparatiu)
com? <i>adv.</i>	zhěn me?
com estàs?	nǐ hǎo mā? (salutació)
com et trobes?	nǐ zhěn me yàng?
començar <i>v.</i>	kāi shǐ
company <i>n.</i>	tóng shì (de feina) tóng xué (de classe)
comprar <i>v.</i>	mǎi
comptar <i>v.</i>	suàn
conduir <i>v.</i>	jià shǐ (un vehicle)
conèixer <i>v.</i>	rèn shí
conill <i>n.</i>	tù zǐ
construir <i>v.</i>	jiàn zhù
conte <i>n.</i>	gù shì
content <i>adj.</i>	gāo xìng
contracte <i>n.</i>	hé tóng
convidar <i>v.</i>	yāo qǐng

cor <i>n.</i>	xīn
córrer <i>v.</i>	pǎo
cosa <i>n.</i>	dōng xī
cosí / cosina <i>n.</i>	[§ 2.4.1]
cosir <i>v.</i>	féng
costat <i>n.</i>	biān
cotxe <i>n.</i>	qì chē
coure <i>v.</i>	zhǔ
cremar <i>v.</i>	shāo
cridar <i>v.</i>	hǎn (fer crits) zhāo huàn (fer venir)
cuina <i>n.</i>	lú zào (aparell) chú fáng (cambra)
cuinar <i>v.</i>	zuò fàn
cuixa <i>n.</i>	dà tuǐ
cul <i>n.</i>	pì gū (COMÚ), tún bù (TÈCNIC)
cullera <i>n.</i>	sháo
cullereta <i>n.</i>	xiǎo sháo
curar <i>v.</i>	zhì liáo
curt <i>adj.</i>	duǎn
d'acord!	xíng, hǎo de!
darrere <i>prep./adv.</i>	(...) hòu miàn
davant <i>prep./adv.</i>	(...) qián miàn
de res!	bù yòng xiè!
deixar <i>v.</i>	ràng (permetre) pāo qì (abandonar) fàng zhì (posar en un lloc) fàng kāi (deixar anar)
demà <i>adv.</i>	míng tiān
demanar <i>v.</i>	yāo qiú
dent <i>n.</i>	yá chǐ
descansar <i>v.</i>	xiū xī
desembre <i>n.</i>	shí èr yuè
després <i>adv./prep.</i>	rán hòu ... zhī hòu
despullar-se <i>v.</i>	luǒ lòu

deu <i>num.</i>	shí [§ 2.4.4]
deures <i>n.</i>	zuò yè
dia <i>n.</i>	tiān (24 hores) tiān (oposat a nit) rì (del mes)
diari <i>n.</i>	rì bào
dibuixar <i>v.</i>	huì huà
diferent <i>adj.</i>	bù xiāng tóng
difficil <i>adj.</i>	kùn nán, fù zá
dijous <i>n.</i>	xīng qī sì
dilluns <i>n.</i>	xīng qī yī
dimarts <i>n.</i>	xīng qī èr
dimecres <i>n.</i>	xīng qī sān
dinar <i>v.</i>	chī wǔ fàn
dinar <i>n.</i>	wǔ fàn
diners <i>n.</i>	qián
dins <i>adv./prep.</i>	(...) lǐ miàn
dir <i>v.</i>	shuō (pronunciar, expressar) gào shù (explicar)
director <i>n.</i>	lǐng dǎo rén
dir-se <i>v.</i>	jiào
discutir <i>v.</i>	tǎo lùn (debatre) zhēng lùn (combatre)
dissabte <i>n.</i>	xīng qī liù
dit <i>n.</i>	shǒu zhǐ (de la mà) jiǎo zhǐ (del peu)
diumenge <i>n.</i>	xīng qī rì
divendres <i>n.</i>	xīng qī wǔ
documents <i>n.</i>	wén jiàn
dolç <i>adj.</i>	tián
dolent <i>adj.</i>	huài (malvat, de mala qualitat) yǒu hài (perjudicial) táo qì (entremaliat)
dolor <i>n.</i>	téng tòng (físic) nán guò (anímic)
dona <i>n.</i>	fù nǚ qī zǐ (esposa) [§ 2.4.1]
donar <i>v.</i>	zèng sòng (regalar) gěi (posar a l'abast)
dormir <i>v.</i>	shuì jiào

dos <i>num.</i>	èr, liǎng [§ 2.4.4]
dret <i>adj.</i>	zhí (recte) zhàn zhe (dempeus) yòu biān (del costat dret)
drets <i>n.</i>	quán lì
dur <i>adj.</i>	yìng
durar <i>v.</i>	chí xù
dutxa <i>n.</i>	lín yù (aparell)
edat <i>n.</i>	nián líng
ell <i>pron.</i>	tā [§ 2.2.3.1]
ells <i>pron.</i>	tā men [§ 2.2.3.1]
emigrar <i>v.</i>	yí jū guó wài
encendre <i>v.</i>	diǎn huǒ
ensenyar <i>v.</i>	jiāo (comunicar coneixements) chū shì (mostrar)
entendre <i>v.</i>	míng bái
entrada <i>n.</i>	rù kǒu (lloc)
entrar <i>v.</i>	rù
enviar <i>v.</i>	jì
esborrar <i>v.</i>	chā diào
escala <i>n.</i>	lóu tī
escalfar <i>v.</i>	jiā rè
escola <i>n.</i>	xué xiào
escoltar <i>v.</i>	tīng
escriure <i>v.</i>	xiě
església <i>n.</i>	jiào táng (edifici)
esmorzar <i>v.</i>	chī zǎo fàn
esmorzar <i>n.</i>	zǎo fàn
espatlla <i>n.</i>	jiān
esperar <i>v.</i>	xī wàng (desitjar) dēng (restar en un lloc)
esposa <i>n.</i>	qī zǐ [§ 2.4.1]
esquena <i>n.</i>	bèi
esquerre <i>adj.</i>	zuǒ biān
ésser <i>v.</i>	shì, zài (locatiu) [§ 2.3.3 i 2.3.4]

est <i>n.</i>	dōng
estació <i>n.</i>	chē zhàn (de vehicle)
estalviar <i>v.</i>	chǔ xù
estimar <i>v.</i>	ài
estiu <i>n.</i>	xià tiān
estómac <i>n.</i>	wèi
estranger <i>n.</i>	wài guó (lloc)
estrella <i>n.</i>	xīng xīng
estudiar <i>v.</i>	xué xí
estufa <i>n.</i>	lú zi
europèu <i>n.</i>	ōu zhōu rén
explicar <i>v.</i>	jiě shì
fàcil <i>adj.</i>	róng yi, jiān dān
factura <i>n.</i>	fā piào
faldilla <i>n.</i>	qún zǐ
fals <i>adj.</i>	jiǎ
faltar <i>v.</i>	quē shǎo
farina <i>n.</i>	miàn fěn
febre <i>n.</i>	fā shāo
febrer <i>n.</i>	èr yuè
feina <i>n.</i>	gōng zuò
feliç <i>adj.</i>	xìng fù
felicitat <i>n.</i>	xìng fù
felicitats!	zhù hè!
fer <i>v.</i>	zuò (resultat abstracte) zào (resultat concret)
ferro <i>n.</i>	tiě
 festa <i>n.</i>	jià rì (dia no laboral) jù huì (celebració)
fill <i>n.</i>	ér zǐ zhǎng zǐ (primogènit) [§ 2.4.1]
filla <i>n.</i>	nǚ ér zhǎng nǚ (primogènita) [§ 2.4.1]
finestra <i>n.</i>	chuāng
flor <i>n.</i>	huā

foc <i>n.</i>	huǒ
fora <i>adv./prep.</i>	(...) wài miàn
formatge <i>n.</i>	nǎi lào
formiga <i>n.</i>	mǎ yǐ
forquilla <i>n.</i>	chā zi
fort <i>adj.</i>	qiáng zhuàng (físicament) qiáng liè (intens)
fosc <i>adj.</i>	àn
fotografia <i>n.</i>	zhào piàn
fred <i>n.</i>	lěng
fred <i>adj.</i>	lěng
front <i>n.</i>	é tóu
frontera <i>n.</i>	biān jìng
fruita <i>n.</i>	shuǐ guǒ
fulla <i>n.</i>	yè
fum <i>n.</i>	yān
fusta <i>n.</i>	mù
gallina <i>n.</i>	mǔ jī
gana <i>n.</i>	è
ganes <i>n.</i>	yuàn wàng
ganivet <i>n.</i>	dāo
gat <i>n.</i>	māo
gener <i>n.</i>	yī yuè
genoll <i>n.</i>	xī gài
gent <i>n.</i>	rén
germà <i>n.</i>	gē gē, xiōng (gran) dì dì (petit) [§ 2.4.1]
germana <i>n.</i>	jiě jiě (gran) mèi mèi (petita) [§ 2.4.1]
gos <i>n.</i>	gǒu
got <i>n.</i>	bēi zǐ
gràcies!	xiè xiè!
gran <i>adj.</i>	dà
gras <i>adj.</i>	pàng

groc <i>adj./n.</i>	huáng [§ 2.4.2]
guardar <i>v.</i>	bǎo cún (conservar)
guerra <i>n.</i>	zhàn zhēng
guix <i>n.</i>	fěi bǐ (per escriure)
habitació <i>n.</i>	fáng jiān
habitar <i>v.</i>	jū zhù
haver-hi <i>v.</i>	yǒu [§ 2.3.4]
herba <i>n.</i>	cǎo
hivern <i>n.</i>	dōng jì
hola!	nǐ hǎo!
home <i>n.</i>	nán rén zhàng fū (marit) [§ 2.4.1]
hora <i>n.</i>	xiǎo shí
horari <i>n.</i>	shí kè biǎo
hospital <i>n.</i>	yī yuàn
igual <i>adj.</i>	yí yàng
illa <i>n.</i>	dǎo
intel·ligent <i>adj.</i>	cōng míng
jersei <i>n.</i>	máo yī
jo <i>pron.</i>	wǒ [§ 2.2.3.1]
joc <i>n.</i>	yóu xì
joguina <i>n.</i>	wán jù
jove <i>adj.</i>	nián qīng
jugar <i>v.</i>	wán
juliol <i>n.</i>	qī yuè
juny <i>n.</i>	liù yuè
lavabo <i>n.</i>	cè suǒ (cambra) xǐ liǎn chī (objecte)
llapis <i>n.</i>	qiān bǐ
llarg <i>adj.</i>	cháng
llegenda <i>n.</i>	chuán shuō
llegir <i>v.</i>	dú
llegum <i>n.</i>	dòu

lleig <i>adj.</i>	chǒu, nán kàn
llençol <i>n.</i>	chuáng dān
llengua <i>n.</i>	shé tóu (cos) yǔ yán (idioma)
llet <i>n.</i>	nǎi
lletra <i>n.</i>	zì mǔ
llevar-se <i>v.</i>	qǐ chuáng
llibre <i>n.</i>	shū
llibreta <i>n.</i>	bǐ jì běn
lliçó <i>n.</i>	kè
llimona <i>n.</i>	níng méng
llit <i>n.</i>	chuáng
lloc <i>n.</i>	dì fāng
llogar <i>v.</i>	chū zū (donar a lloguer) zū yòng (prendre a lloguer)
llum <i>n.</i>	guāng (agent físic) dēng (aparell)
lluna <i>n.</i>	yuè liàng
lluny <i>adv.</i>	yuǎn
mà <i>n.</i>	shǒu
mai <i>adv.</i>	cóng bù
maig <i>n.</i>	wǔ yuè
malalt <i>adj.</i>	yǒu bìng
malaltia <i>n.</i>	jí bìng
malament <i>adv.</i>	bù hǎo
manera <i>n.</i>	fāng shì
mar <i>n.</i>	hǎi
març <i>n.</i>	sān yuè
mare <i>n.</i>	mǔ qīn [§ 2.4.1]
marit <i>n.</i>	zhàng fū [§ 2.4.1.]
marró <i>adj./n.</i>	lì sè (color castanya) kā fēi sè (color cafè) [§ 2.4.2]
massa <i>adv.</i>	tài
matar <i>v.</i>	shā

matí <i>n.</i>	shàng wǔ
matrimoni <i>n.</i>	fū qī (marit i muller) [§ 2.4.1]
medicament <i>n.</i>	yào
menjador <i>n.</i>	kè tīng (de casa) shí táng (no de casa)
menjar <i>v.</i>	chī
menjar <i>n.</i>	shí wù
mentida <i>n.</i>	huǎng huà
mercat <i>n.</i>	shì chǎng
mes <i>n.</i>	yuè
mestre <i>n.</i>	lǎo shī
metge <i>n.</i>	yī shēng
meu <i>adj.</i>	wǒ de [§ 2.2.3.1]
migdia <i>n.</i>	zhōng wǔ
minut <i>n.</i>	fēn
mirar <i>v.</i>	kàn
molt <i>adv.</i>	hěn (intensiu)
molt <i>adj.</i>	duō (quantitat)
món <i>n.</i>	shì jié
moneda <i>n.</i>	yìng bì
morir <i>v.</i>	sǐ
mort <i>n.</i>	sǐ (oposat a vida) sǐ rén (individu)
mort <i>adj.</i>	sǐ
mosca <i>n.</i>	chāng yíng
mosquit <i>n.</i>	wén zǐ
muntanya <i>n.</i>	shān
música <i>n.</i>	yīn yuè
nas <i>n.</i>	bí zǐ
navegar <i>v.</i>	háng xíng
nedar <i>v.</i>	yóu yǒng
negre <i>adj./n.</i>	hēi [§ 2.4.2]
néixer <i>v.</i>	chū shēng

nen <i>n.</i>	nán hái zǐ
nena <i>n.</i>	nǚ hái zǐ
net <i>adj.</i>	gǎn jìng
net <i>n.</i>	sūn zǐ (fill d'un fill) wài sūn (fill d'una filla) [§ 2.4.1]
néta <i>n.</i>	sūn nǚ (filla d'un fill) wài sūn nǚ (filla d'una filla) [§ 2.4.1]
netejar <i>v.</i>	qīng xǐ
nina <i>n.</i>	wán jù wá wá
nit <i>n.</i>	wǎn shāng
no <i>adv.</i>	bù, méi, bié [§ 2.3.7]
noi <i>n.</i>	xiǎo huǒ zǐ
noia <i>n.</i>	gū niáng
nom <i>n.</i>	míng zì (nom de fonts)
nombre <i>n.</i>	shù liàng
nord <i>n.</i>	běi
nosaltres <i>pron.</i>	wǒ men [§ 2.2.3.1]
nostre <i>adj.</i>	wǒ men de [§ 2.2.3.1]
nou <i>adj.</i>	xīn (novell)
nou <i>num.</i>	jiǔ [§ 2.4.4]
novembre <i>n.</i>	shí yī yuè
núvol <i>n.</i>	yún
obert <i>adj.</i>	kāi zhe de, dǎ kāi
oblidar <i>v.</i>	wàng jì
obrir <i>v.</i>	dǎ kāi
ocell <i>n.</i>	niǎo
octubre <i>n.</i>	shí yuè
oest <i>n.</i>	xī
ofensa <i>n.</i>	shāng hài
oli <i>n.</i>	yóu
omplir <i>v.</i>	chōng mǎn
on <i>adv.</i>	nà lǐ
on? <i>adv.</i>	nà lǐ?

oncle <i>n.</i>	[§ 2.4.1]
ordinador <i>n.</i>	diàn nǎo
orella <i>n.</i>	ěr duō
os <i>n.</i>	gǔ tóu
ou <i>n.</i>	dàn
pa <i>n.</i>	miàn bāo
pagar <i>v.</i>	fù qián
país <i>n.</i>	guó
pantalons <i>n.</i>	kù zǐ
panxa <i>n.</i>	dù zǐ (COMÚ), fù (TÈCNIC)
paper <i>n.</i>	zhǐ (substància) zhǐ zhāng (full, tros) wén jiàn (document)
paraula <i>n.</i>	huà (allò que és dit) cí (mot)
parc <i>n.</i>	gōng yuán
pare <i>n.</i>	fù qīn [§ 2.4.1]
parlar <i>v.</i>	shuō huà (expressar-se pel llenguatge) tán huà (xerrar) jiǎng (saber un idioma)
passaport <i>n.</i>	hù zhào
passejar <i>v.</i>	sàn bù
patata <i>n.</i>	tǔ dòu
pati <i>n.</i>	cāo shǎng (d'escola)
pau <i>n.</i>	hé píng
pedra <i>n.</i>	shí tóu
pegar <i>v.</i>	dǎ
peix <i>n.</i>	yú
pel·lícula <i>n.</i>	diàn yǐng
pell <i>n.</i>	pí
pensar <i>v.</i>	xiǎng
pentinar <i>v.</i>	shū tóu
per què?	wèi shén me?
perdó!	duì bù qǐ!
perdre <i>v.</i>	dū shī (deixar de tenir) shū (no guanyar)

perdre's <i>v.</i>	mí lù
perquè <i>conj.</i>	yīn wéi
persona <i>n.</i>	rén
petit <i>adj.</i>	xiǎo
peu <i>n.</i>	jiǎo
pilota <i>n.</i>	qiú
pinta <i>n.</i>	shū zi
pintar <i>v.</i>	huà
pis <i>n.</i>	gōng yù (habitatge) céng (planta d'un edifici)
piscina <i>n.</i>	yóu yǒng chí
pissarra <i>n.</i>	hēi bǎn
pit <i>n.</i>	xiōng
pits <i>n.</i>	rǔ fáng
plaça <i>n.</i>	guǎng chǎng
plat <i>n.</i>	pán zǐ
plàtan <i>n.</i>	xiāng jiāo
platja <i>n.</i>	hǎi tān
ple <i>adj.</i>	mǎn
plorar <i>v.</i>	kū
ploure <i>v.</i>	xià yǔ
pluja <i>n.</i>	yǔ
poble <i>n.</i>	cūn luò (població petita) rén mín (habitants) mín zú (ètnia)
pobre <i>adj.</i>	pín qióng
poc <i>adv.</i>	bù hěn (intensiu)
poc <i>adj.</i>	shǎo (quantitat)
poder <i>v.</i>	néng gòu (ser capaç) kě néng (ser possible)
poema <i>n.</i>	shī
policia <i>n.</i>	jǐng chá
pollastre <i>n.</i>	jī ròu (aliment)
pont <i>n.</i>	qiáo

por <i>n.</i>	hài pā
porc <i>n.</i>	zhū
porta <i>n.</i>	mén
portar <i>v.</i>	dài
posar <i>v.</i>	fàng
posar-se al llit <i>v.</i>	shàng chuáng
potser <i>adv.</i>	yě xǔ, kě néng
preguntar <i>v.</i>	wèn
preu <i>n.</i>	jià gé
prim <i>adj.</i>	bó (de poc gruix) shòu (magre)
primavera <i>n.</i>	chūn tiān
problema <i>n.</i>	wèn tí
prohibir <i>v.</i>	jìn zhǐ
prop <i>adv./prep.</i>	(...) fù jìn
propietari <i>n.</i>	zhǔ rén
pujar <i>v.</i>	shàng
quadrat <i>adj.</i>	fāng
quan <i>conj.</i>	... shí hòu
quan? <i>adv.</i>	shén me shí hòu?
quant? <i>adj.</i>	duō shǎo?
quatre <i>num.</i>	sì [§ 2.4.4]
què? <i>pron.</i>	shén me?
qui? <i>pron.</i>	shuí?
quin? <i>adj.</i>	shén me?
quin? <i>pron.</i>	nǎ?
radiocasset <i>n.</i>	shōu lù jī
rata <i>n.</i>	lǎo shǔ
rebre <i>v.</i>	shōu dào (el que envien) jiē dài (acollir)
recordar <i>v.</i>	jì qǐ
refusar <i>v.</i>	jù jué
religió <i>n.</i>	zōng jiào

rellotge <i>n.</i>	shǒu biǎo
rentar <i>v.</i>	xǐ
resar <i>v.</i>	qí dǎo
respectar <i>v.</i>	zūn jìng
respondre <i>v.</i>	huí dá (una pregunta) dá fù (una carta)
restar <i>v.</i>	jiǎn (sostreure)
ric <i>adj.</i>	fù yǒu
riu <i>n.</i>	jiāng hé
riure <i>v.</i>	xiào
rodó <i>adj.</i>	yuán
sa <i>adj.</i>	jiàn kāng (no malalt)
sabata <i>n.</i>	xié
saber <i>v.</i>	huì (tenir l'habilitat) zhī dào (conèixer)
saber greu <i>v.</i>	yí hàn, nán guò
sabó <i>n.</i>	féi zào
sal <i>n.</i>	yán
salat <i>adj.</i>	xián
saltar <i>v.</i>	tiào
saludar <i>v.</i>	wèn hòu
salut <i>n.</i>	jiàn kāng
sang <i>n.</i>	xuè
sempre <i>adv.</i>	zǒng shì
sentir <i>v.</i>	tīng jiàn (oir) gǎn dào (experimentar)
set <i>n.</i>	kě (de beure)
set <i>num.</i>	qī [§ 2.4.4]
setembre <i>n.</i>	jiǔ yuè
setmana <i>n.</i>	xīng qī, zhōu, lǐ bài
seu <i>adj.</i>	tā de (d'ell) tā mén de (d'ells) [§ 2.2.3.1]
seure <i>v.</i>	zuò
sí <i>adv.</i>	shì, duì
si us plau!	qǐng!

sis <i>num.</i>	liù [§ 2.4.4]
sobre <i>prep./adv.</i>	(...) shàng miàn (damunt)
sofà <i>n.</i>	shā fā
sol <i>n.</i>	tài yáng
sol <i>adj.</i>	dān dú (sense companyia) wéi yī (únic)
solter <i>adj.</i>	wèi hūn
somniar <i>v.</i>	zuò mèng
somriure <i>v.</i>	wēi xiào
son <i>n.</i>	kùn (ganes de dormir)
sopar <i>v.</i>	chī wǎn fàn
sopar <i>n.</i>	wǎn fàn
soroll <i>n.</i>	záo yīn (so inharmoniós) xuān nào (avalot)
sorra <i>n.</i>	shā zi
sortida <i>n.</i>	chū kǒu (lloc)
sortir <i>v.</i>	chū qù (passar de dins a fora) lí kāi (anar-se'n) chū xiàn (aparèixer)
sostre <i>n.</i>	wū dǐng
sota <i>prep./adv.</i>	(...) xià miàn
sou <i>n.</i>	gōng zī
succeir <i>v.</i>	fā shēng (ocórrer)
succe <i>n.</i>	táng
sud <i>n.</i>	nán
sumar <i>v.</i>	jiā
tallar <i>v.</i>	qiē (amb ganivet) jiǎn (amb tisores)
tancar <i>v.</i>	guān
tard <i>adv.</i>	wǎn
tarda <i>n.</i>	xià wǔ
tardor <i>n.</i>	qiū tiān
taronja <i>n.</i>	chéng zǐ
taula <i>n.</i>	zhuō zi

te <i>n.</i>	chá
telèfon <i>n.</i>	diàn huà
televisió <i>n.</i>	diàn shì
temps <i>n.</i>	shí jiān (hores) tiān qì (meteorològic)
tenir <i>v.</i>	yǒu [§ 2.3.5]
terra <i>n.</i>	dì (sòl) dì qiú (planeta)
teu <i>adj.</i>	nī de [§ 2.2.3.1]
teulada <i>n.</i>	wū dǐng
tia <i>n.</i>	[§ 2.4.1]
tisoires <i>n.</i>	jiǎn dāo
tocar <i>v.</i>	mō (entrar en contacte)
tomàquet <i>n.</i>	xī hóng shì
tornar <i>v.</i>	huí lái (a un lloc) huán (una cosa)
tou <i>adj.</i>	ruǎn
traduir <i>v.</i>	fān yì
travessar <i>v.</i>	chuān guò
treballador <i>n.</i>	gōng rén
treballar <i>v.</i>	gōng zuò
tren <i>n.</i>	huǒ chē
trencar <i>v.</i>	dǎ pò (rompre) guǎi wān (canviar de direcció)
tres <i>num.</i>	sān [§ 2.4.4]
treure <i>v.</i>	qǔ chū (extreure) qù chū (fer desaparèixer)
trist <i>adj.</i>	bēi shāng
trobar <i>v.</i>	zhǎo dào (tr.) yù dào (pron.: coincidir) gǎn dào (pron.: sentir-se)
trucar <i>v.</i>	qiāo (a la porta) dǎ diàn huà (per telèfon)
tu <i>pron.</i>	nǐ [§ 2.2.3.1]
tutor <i>n.</i>	bān zhǔ rén (a l'escola)
u, un <i>num.</i>	yī [§ 2.4.4]
ull <i>n.</i>	yǎn jīng

ungla <i>n.</i>	zhǐ jiǎ
vaca <i>n.</i>	mǔ niú
vacances <i>n.</i>	jià qī, xiū jià
vaixell <i>n.</i>	chuán
vàter <i>n.</i>	cè shuǒ
vell <i>adj.</i>	nián lǎo (ancià) gǔ lǎo (antic)
vendre <i>v.</i>	mài
venir <i>v.</i>	lái
vent <i>n.</i>	fēng
verd <i>adj./n.</i>	lǜ [§ 2.4.2]
verdura <i>n.</i>	shū cài
vergonya <i>n.</i>	hài xiū (per timidesa) xiū kuì (per una falta comesa)
veritat <i>n.</i>	zhēn shí
vermell <i>adj./n.</i>	hóng, ròu [§ 2.4.2]
vespre <i>n.</i>	huáng hūn
vestir-se <i>v.</i>	chuāng yī
vestit <i>n.</i>	lián yī qún (de dona)
veure <i>v.</i>	kàn jiàn
vi <i>n.</i>	pú táo jiǔ
viatjar <i>v.</i>	lǚ xíng
vida <i>n.</i>	shēng mìng
vídeo <i>n.</i>	lù xiàng
viu <i>adj.</i>	huó
viure <i>v.</i>	huó (ser viu) zhù (residir)
volar <i>v.</i>	fēi
voler <i>v.</i>	yào
vosaltres <i>pron.</i>	nǐ mén [§ 2.2.3.1]
vostre <i>adj.</i>	nǐ mén de [§ 2.2.3.1]
vuit <i>num.</i>	bā [§ 2.4.4]
xai <i>n.</i>	mián yáng
xifra <i>n.</i>	shù

xocolata *n.*

qiǎo kè lì

zero *num.*

líng

4.2. XINÈS - CATALÀ

ǎi	baix (persones)
ài	estimar
àn	fosc
bā	vuit [§ 2.4.4]
bā yuè	agost [§ 2.4.5]
bái	blanc [§ 2.4.2]
bān zhǔ rén	tutor (a l'escola)
bāng zhù	ajudar
bǎo cún	guardar, conservar
bēi shāng	trist
bēi zǐ	got
běi	nord
bèi	esquena
bié	no [§ 2.3.7]
bí zǐ	nas
bǐ jì běn	llibreta
biān	costat
biān jìng	frontera
bó	prim (de poc gruix)
bó zǐ	coll (COMÚ)
bù	no [§ 2.3.7.]
bù hǎo	malament
bù hěn	poc (intensiu)
bù xiāng tóng	diferent
bù yòng xiè!	de res!
bù zuò shēng	callar
cāo shǎng	pati (d'escola)
cǎo	herba

cè suǒ	lavabo (cambra)
céng	pis (planta d'un edifici)
chā diào	esborrar
chā zi	forquilla
chá	te
chāng yíng	mosca
chàng	cantar
cháng	llarg
chāo piào	bitllet (moneda)
chē zhàn	estació (de vehicle)
chèn shān	camisa
chéng shì	ciutat
chéng zǐ	taronja
chī	menjar
chī diǎn xīn	berenar (v.)
chī wǎn fàn	sopar (v.)
chī wǔ fàn	dinar (v.)
chī zǎo fàn	esmorzar (v.)
chí xù	durar
chōng mǎn	omplir
chōu tì	calaix
chǒu	lleig
chū kǒu	sortida (lloc)
chū qù	sortir (passar de dins a fora)
chū shēng	néixer
chū shì	ensenyar, mostrar
chū xiàn	sortir (aparèixer)
chū zū	llogar (donar a lloguer)
chú fáng	cuina (cambra)
chǔ xù	estalviar

chūn tiān	primavera
chuān guò	travessar
chuán	vaixell
chuán shuō	llegenda
chuāng	finestra
chuāng yī	vestir-se
chuáng	llit
chuáng dān	llençol
cí	paraula (mot)
cōng míng	intel·ligent
cóng bù	mai
cuī	bufar
cūn luò	poble (població petita)
dá fù	respondre (una carta)
dǎ	pegar
dǎ diàn huà	trucar (per telèfon)
dǎ kāi	obrir obert
dǎ pò	trencar, rompre
dà	gran
dà tuǐ	cuixa
dà yī	abric (roba)
dài	portar
dān dú	sol (sense companyia)
dàn	clar, pà·lid
dàn	ou
dāo	ganivet
dào kōng	buidar
dǎo	illa
dào dá	arribar
dēng	llum (aparell)
děng	esperar (restar en un lloc)

dī	baix (coses)
dīu shī	perdre (deixar de tenir)
dì	terra, sòl
dì dì	germà petit [§ 2.4.1]
dì fāng	lloc
dì qiú	terra (planeta)
dì tǎn	catifa
dì zhǐ	adreça
diǎn huǒ	encendre
diǎn lǐ	cerimònia
diǎn xīn	berenar (n.)
diàn huà	telèfon
diàn nǎo	ordinador
diàn shì	televisió
diàn yǐng	pel·lícula
diàn yǐng yuàn	cinema
dōng	est
dōng ji	hivern
dōng xī	cosa
dòng wù	animal
dòu	llegum
dú	llegir
dù zǐ	panxa (COMÚ)
duǎn	curt
duì	sí
duì bù qǐ!	perdó!
duō	molt (quantitat)
duō shǎo?	quant?
duǒ cáng	amagar-se
é tóu	front
è	gana

ér zǐ	fill [§ 2.4.1]
ěr duō	orella
èr	dos segon [§ 2.4.4]
èr yuè	febrer [§ 2.4.5]
fā piào	factura
fā shāo	febre
fā shēng	succeir, ocórrer
fān yì	traduir
fàn	arròs (cuit)
fāng shì	manera
fāng	quadrat
fáng jiān	habitació
fáng zǐ	casa (edifici)
fàng	posar
fàng kāi	deixar anar
fàng zhì	deixar, posar en un lloc
fēi	volar
fēi jī	avió
fēi zào	sabó
fēn	minut
fěn bǐ	guix (per escriure)
fēng	vent
féng	cosir
fū qī	matrimoni (marit i muller) [§ 2.4.1]
fù	panxa (TÈCNIC)
fù jìn	prop
fù nǚ	dona (femella de l'espècie humana)
fù qīn	pare [§ 2.4.1]
fù qián	pagar
fù yǒu	ric
fù zá	difícil

gài	cobrir
gǎn dào	sentir, experimentar
gǎn dào	trobar (pron.: sentir-se)
gǎn xiè	agrair
gàn jīng	net
gāo	alt
gāo xìng	content
gào shù	dir (explicar)
gē	cançó
gē bo	braç
gē gē	germà gran [§ 2.4.1]
gěi	donar, posar a l'abast
gōng gòng qì chē	autobús
gōng lù	carretera
gōng ren	treballador
gōng yù	pis (habitatge)
gōng yuán	parc
gōng zī	sou
gōng zuò	feina
gōng zuò	treballar
gǒu	gos
gū niáng	noia
gǔ lǎo	vell, antic
gǔ tóu	os
gù shì	conte
guǎi wān	trencar (canviar de direcció)
guān	tancar
guāng	llum (agent físic)
guǎng chǎng	plça

guì zi	armari
guó	país
hǎi	mar
hǎi tān	platja
hài pā	por
hài xiū	vergonya (per timidesa)
hǎn	cridar, fer crits
háng xíng	navegar
hǎo	bé bo
hǎo de!	d'acord!
hǎo kàn	bonic
hào jìn	acabar, exhaurir
hē	beure
hé píng	pau
hé tóng	contracte
hēi	negre [§ 2.4.2]
hēi bǎn	pissarra
hěn	molt (intensiu)
hóng	vermell [§ 2.4.2]
hòu miàn	darrere
hú zǐ	barba (pèl)
hù zhào	passaport
huā	flor
huà	paraula (allò que és dit)
huà	pintar
huān yíng	benvinguda
huǎng huà	mentida
huài	dolent, malvat, de mala qualitat
huán	tornar (una cosa)
huàn	canviar
huáng	groc [§ 2.4.2]

huáng hūn	vespre
huī	cedra
huí dá	respondre (una pregunta)
huí lái	tornar (a un lloc)
huì	saber (tenir l'habilitat)
huì huà	dibuixar
hūn lǐ	casament, boda
huǒ	foc
huǒ chē	tren
huó	viure (ser viu) viu
huò chē	camió
jī ròu	pollastre (aliment)
jí bìng	malaltia
jì	enviar
jì qǐ	recordar
jì suàn	calcular
jiā	casa (llar)
jiā	sumar
jiā rè	escalfar
jiǎ	fals
jià gé	preu
jià qī	vacances
jià rì	festa (dia no laboral)
jià shǐ	conduir (un vehicle)
jiān	espatlla
jiān dān	fàcil
jiǎn	restar, sostreure
jiǎn	tallar (amb tisores)
jiǎn dāo	tisores
jiǎng	parlar (un idioma)
jiàn kāng	salut sa, no malalt

jiàn zhù	construir
jiāng hé	riu
jiāo	ensenyar (comunicar coneixements)
jiǎo	peu
jiǎo zhǐ	dit del peu
jiào	dir-se
jiào shì	aula
jiào táng	església (edifici)
jiē dài	rebre, acollir
jiē dào	carrer
jiē shòu	acceptar
jié hūn	casar-se
jié shù	acabar, enllestir
jiě jiě	germana gran [§ 2.4.1]
jiě shì	explicar
jīn tiān	avui
jǐng	coll (TÈCNIC)
jǐng chá	policia
jìn zhǐ	prohibir
jiū mín qū	barri
jiǔ	nou [§ 2.4.4]
jiǔ yuè	setembre [§ 2.4.5]
jū zhù	habitar
jù huì	festa (celebració)
jù jué	refusar
kā fēi	cafè
kā fēi sè	marró (color cafè) [§ 2.4.2]
kāi shǐ	començar
kāi zhe de	obert
kàn jiàn	veure

kàn	mirar
kě	set (de beure)
kě néng	poder, ser possible potser
kè	lliçó
kè tīng	menjador (de casa)
kōng	buit
kōng qì	aire
kū	plorar
kù zǐ	pantalons
kùn	son (ganes de dormir)
kùn nán	difícil
lái	venir
lán	blau [§ 2.4.2]
lǎo shī	mestre
lǎo shǔ	rata
lèi	cansar cansat
lěng	fred
lí kāi	sortir (anar-se'n)
lǐ bài	setmana
lǐ miàn	dins
lì sè	marró (color castanya) [§ 2.4.2]
liǎn	cara
lián yī qún	vestit (de dona)
liǎng	dos [§ 2.4.4]
lín yù	dutxa (aparell)
líng	zero
lǐng dǎo rén	director
liù	sis [§ 2.4.4]
liù yuè	juny [§ 2.4.5]
lóu tī	escala
lú zào	cuina (aparell)
lú zi	estufa

lù xiàng	vídeo
lù	camí
lù	verd [§ 2.4.2]
lǚ xíng	viatjar
lǚ shī	advocat
luǒ lòu	despullar-se
luò xià	caure (de dalt)
mǎ	cavall
mǎ shàng	aviat, d'aquí a poc temps
mǎ yǐ	formiga
mǎi	comprar
mài	vendre
mǎn	ple
māo	gat
máo yī	jersei
méi	no [§ 2.3.7]
mèi mèi	germana petita [§ 2.4.1]
mén	porta
mí lù	perdre's
mǐ	arròs (cru)
mián yáng	xai
miàn bāo	pa
miàn fěn	farina
mín zú	poble, ètnia
míng bái	entendre
míng liàng	clar, lluminós
míng tiān	demà
míng zì	nom de fonts
mō	tocar (entrar en contacte)
mǔ jī	gallina
mǔ niú	vaca

mǔ qīn	mare [§ 2.4.1]
mù	fusta
na xià	baixar (tr.)
ná	agafar, subjectar
nǎ?	quin? (pron.)
nà	aquell allò
nà lǐ	allà on on?
nǎi	llet
nǎi lào	formatge
nán	sud
nán guò	dolor (anímic) saber greu
nán hái zǐ	nen
nán kàn	lleig
nán rén	home (mascle de l'espècie humana)
néng gòu	poder, ser capaç
nǐ	tu [§ 2.2.3.1]
nǐ de	teu [§ 2.2.3.1]
nǐ hǎo!	hola!
nǐ hǎo mā?	com estàs? (salutació)
nǐ mén	vosaltres [§ 2.2.3.1]
nǐ mén de	vostre [§ 2.2.3.1]
nǐ zhěn me yàng?	com et trobes?
nián	any
nián lǎo	vell, ancià
nián líng	edat
nián qīng	jove
niǎo	ocell
níng méng	llimona
nǚ ér	filla [§ 2.4.1]
nǚ hái zǐ	mena
nǚ shān	brusa
ōu zhōu rén	europèu

pán zǐ	plat
pàng	gras
pāo qì	deixar, abandonar
pǎo	córrer
péi tóng	acompanyar
péng yǒu	amic
pí	pell
pì gū	cul (COMÚ)
piào	bitllet (tiquet)
piào liàng	bonic
pín qióng	pobre
pú táo jiǔ	vi
qī	set [§ 2.4.4]
qī yuè	juliol [§ 2.4.5]
qī zǐ	esposa, dona [§ 2.4.1]
qí dǎo	resar
qǐ chuáng	llevar-se
qì chē	cotxe
qì yóu	benzina
qiān bǐ	llapis
qián	diners
qián miàn	davant
qiáng liè	fort (intens)
qiáng zhuàng	fort (físicament)
qiāo	trucar (a la porta)
qiáo	pont
qiǎo kè lì	xocolata
qiē	tallar (amb ganivet)
qīng chǔ	clar, entenedor
qīng xǐ	netejar
qǐng!	si us plau!

qiū tiān	tardor
qiú	pilota
qǔ chū	treure (extreure)
qù	anar
qù chū	treure (fer desaparèixer)
quán lì	drets
quē shǎo	faltar
qún zǐ	faldilla
rán hòu	després (adv.)
ràng	deixar, permetre
rè	calor calent
rén	gent, persona
rén mín	poble (habitants)
rèn shí	conèixer
rì	dia (del mes)
rì bào	diari
róng yì	fàcil
ròu	carn
ròu	vermell [§ 2.4.2]
rǔ fáng	pits
rù	entrar
rù kǒu	entrada (lloc)
ruǎn	tou
sān	tres [§ 2.4.4]
sān yuè	març [§ 2.4.5]
sàn bù	passejar
sè	color
shā	matar
shā fā	sofà
shā zi	sorra
shān	muntanya

shāng diàn	botiga
shāng hài	ofensa
shàng	pujar
shàng chuáng	posar-se al llit
shàng miàn	sobre, damunt
shàng wǔ	matí
shāo	cremar
sháo	cullera
shǎo	poc (quantitat)
shé tóu	llengua (cos)
shén me shí hòu?	quan?
shén me?	què? quin? (adj.)
shēng mìng	vida
shēng rì	aniversari (de naixement)
shī	poema
shí	deu [§ 2.4.4]
shí èr yuè	desembre [§ 2.4.5]
shí hòu	quan
shí jiān	temps (hores)
shí kè biǎo	horari
shí táng	menjador (no de casa)
shí tóu	pedra
shí wù	menjar
shí yī yuè	novembre [§ 2.4.5]
shí yuè	octubre [§ 2.4.5]
shǐ pí láo	cansar
shì	ésser
shì	sí
shì jié	món
shì chǎng	mercat
shì zhèng fǔ	ajuntament
shōu dào	rebre (el que envien)

shōu lù jī	radiocasset
shǒu	mà
shǒu biǎo	rellotge
shǒu zhǐ	dit de la mà
shòu	prim (magre)
shū	llibre
shū	perdre (no guanyar)
shū cài	verdura
shū tóu	pentinar
shū zi	pinta
shù	arbre
shù	xifra
shù liàng	nombre
shuāi dǎo	caure (perdre l'equilibri)
shuí?	qui?
shuǐ	aigua
shuǐ guǒ	fruita
shuì jiào	dormir
shuō	dir (pronunciar, expressar)
shuō huà	parlar (expressar-se pel llenguatge)
sǐ	morir mort (oposat a vida) mort (adjectiu)
sǐ rén	mort (individu)
sì	quatre [§ 2.4.4]
sì yuè	abril [§ 2.4.5]
suàn	comptar
sūn nǚ	néta (filla d'un fill) [§ 2.4.1]
sūn zǐ	net (fill d'un fill) [§ 2.4.1]
tā	ell [§ 2.2.3.1]
tā de	seu (d'ell) [§ 2.2.3.1]
tā men	ells [§ 2.2.3.1]

tā mén de	seu (d'ells) [§ 2.2.3.1]
tài	massa
tài yáng	sol (n.)
tán huà	parlar (xerrar)
táng	sucre
táng guǒ	caramel
táo qì	dolent, entremaliat
tǎo lùn	discutir, debatre
téng tòng	dolor (físic)
tiān	dia (oposat a nit) dia (24 hores)
tiān	cel, firmament
tiān qì	temps (meteorològic)
tián	dolç
tián dì	camp (de conreu)
tiào	saltar
tiào wǔ	ballar
tiě	ferro
fīng	escoltar
fīng jiàn	sentir, oir
tóng shì	company (de feina)
tóng xué	company (de classe)
tóu	cap (testa)
tóu fà	cabell
tǔ dòu	patata
tù zǐ	conill
tuǐ	cama
tún bù	cul (TÈCNIC)
wài guó	estranger (lloc)
wài miàn	fora
wài sūn	nét (fill d'una filla) [§ 2.4.1]
wài sūn nǚ	néta (filla d'una filla) [§ 2.4.1]

wài zǔ fù	avi (matern) [§ 2.4.1]
wài zǔ mǔ	àvia (materna) [§ 2.4.1]
wán	jugar
wán jù	joguina
wán jù wá wá	nina
wǎn	tard
wǎn ān!	bona nit!
wǎn fàn	sopar (n.)
wǎn shāng	nit
wàng jì	oblidar
wēi xiào	somriure
wéi yī	sol (únic)
wèi	estómac
wèi hūn	solter
wèi shén me?	per què?
wèn hòu	saludar
wén jiàn	paper (document)
wén jiàn	documents
wén zǐ	mosquit
wèn	preguntar
wèn tí	problema
wǒ	jo [§ 2.2.3.1]
wǒ de	meu [§ 2.2.3.1]
wǒ men	nosaltres [§ 2.2.3.1]
wǒ men de	nostre [§ 2.2.3.1]
wū dīng	sostre teulada
wǔ	cinc [§ 2.4.4]
wǔ dǎo	ball
wǔ fàn	dinar (n.)
wǔ yuè	maig [§ 2.4.5]
wù	boira

xī	oest
xī gài	genoll
xī hóng shì	tomàquet
xī wàng	esperar, desitjar
xǐ	rentar
xǐ huān	agradar
xǐ liǎn chǐ	lavabo (objecte)
xià	baixar (intr.)
xià miàn	sota
xià tiān	estiu
xià wǔ hǎo!	bona tarda!
xià wǔ	tarda
xià yǔ	ploure
xián	salat
xiàn zài	ara
xiāng cūn	camp (fora ciutat)
xiāng jiāo	plàtan
xiǎng	pensar
xiàng	assemblar-se
xiàng	com (comparatiu)
xiàng shàng	amunt
xiàng xià	avall
xiǎo	petit
xiǎo huǒ zǐ	noi
xiǎo sháo	cullereta
xiǎo shí	hora
xiào	riure
xié	sabata
xiě	escriure
xiè xiè!	gràcies!
xīn	nou, novell

xīn	cor
xìn	carta
xīng qī	setmana
xīng qī èr	dimarts [§ 2.4.5]
xīng qī liù	dissabte [§ 2.4.5]
xīng qī rì	diumenge [§ 2.4.5]
xīng qī sān	dimecres [§ 2.4.5]
xīng qī sì	dijous [§ 2.4.5]
xīng qī wǔ	divendres [§ 2.4.5]
xīng qī yī	dilluns [§ 2.4.5]
xīng xīng	estrella
xíng!	d'acord!
xìng	cognom
xìng fù	felicitat felicitat
xiōng	germà gran [§ 2.4.1]
xiōng	pit
xiū jià	vacances
xiū kuì	vergonya (per una falta comesa)
xiū xī	descansar
xuān nào	soroll (avalot)
xué shēng	alumne
xué xí	aprendre estudiar
xué xiào	escola
xuè	sang
yá chǐ	dent
yān	fum
yán	sal
yǎn jīng	ull
yáng tái	balcó
yāo qǐng	convidar
yāo qiú	demanar

yào	medicament
yào	voler
yào shi	clau (per obrir)
yě xǔ	potser
yè	fulla
yī	u, un [§ 2.4.4]
yī dài	butxaca
yī shēng	metge
yī yuàn	hospital
yī yuè	gener [§ 2.4.5]
yí hàn	saber greu
yí jū guó wài	emigrar
yí shì	cerimònia
yí yàng	igual
yǐ hūn	casat
yǐ qián	abans
yǐ zi	cadira
yīn yuè	música
yīn wéi	perquè
yǐn liào	beguda
yìng	dur (adj.)
yìng bì	moneda
yōng bào	abraçar
yóu	oli
yóu xì	joc
yóu yǒng	nedar
yóu yǒng chí	piscina
yǒu	haver-hi [§ 2.3.4] tenir [§ 2.3.5]
yǒu bìng	malalt
yǒu hài	dolent, perjudicial
yòu biān	dret (del costat dret)
yú	peix

yǔ	pluja
yǔ yán	llengua (idioma)
yù dào	trobar (pron.: coincidir)
yù gāng	banyera
yù mǐ	blat de moro
yuán	rodó
yuán zhū bǐ	bolígraf
yuǎn	lluny
yuàn wàng	ganes
yuè	mes
yuè liàng	lluna
yún	núvol
zài	ésser (locatiu) [§ 2.3.3 i 2.3.4]
zài jiàn!	adéu!
zāng	brut
záo yīn	soroll (so inharmoniós)
zǎo	aviat, d'hora
zǎo ān!	bon dia!
zǎo fàn	esmorzar (n.)
zào	fer (resultat concret)
zèng sòng	donar, regalar
zhàn qǐ lái	aixecar-se
zhàn zhe	dret, dempeus
zhàn zhēng	guerra
zhǎng nǚ	filla primogènita [§ 2.4.1]
zhǎng zǐ	fill primogènit [§ 2.4.1]
zhàng fū	marit, home [§ 2.4.1.]
zhāo huàn	cridar, fer venir
zhǎo	buscar
zhǎo dào	trobar (tr.)
zhào piàn	fotografia

zhè	aquest això
zhè ér	aquí
zhè lǐ	aquí
zhè yàng	així
zhēn shí	veritat cert
zhēng lùn	discutir, combatre
zhěn me?	com?
zhī dào	saber, conèixer
zhī hòu	després (prep.)
zhí	dret, recte
zhǐ	paper (substància)
zhǐ jiǎ	ungla
zhǐ zhāng	paper (full, tros)
zhì liáo	curar
zhōng wǔ	migdia
zhōu	setmana
zhū	porc
zhǔ	coure
zhǔ rén	propietari
zhù	viure, residir
zhù hē!	felicitats!
zhuō zhù	agafar, atrapar
zhuō zi	taula
zì mǔ	lletra
zì xíng chē	bicicleta
zōng jiào	religió
zǒng shì	sempre
zǒu	caminar
zū yòng	llogar (prendre a lloguer)
zǔ fù	avi (patern) [§ 2.4.1]

zǔ mǔ	àvia (paterna) [§ 2.4.1]
zuǐ	boca
zūn jìng	respectar
zuó tiān	ahir
zuǒ biān	esquerre
zuò	fer (resultat abstracte)
zuò	seure
zuò fàn	cuinar
zuò mèng	somniar
zuò xià	asseure's
zuò yè	deures

5. BIBLIOGRAFIA

- ALLETON, VIVIANE (1973): *Grammaire du Chinois*. París: Presses Universitaires de France.
- BELTRÁN, JOAQUÍN i CRESCEN GARCÍA (2001): “The Chinese Community”, a M.T. Turell (ed.): *Multilingualism in Spain*. Clevedon: Multilingual Matters (p. 282-300).
- BELTRÁN, JOAQUÍN i AMELIA SÁIZ (2001): *Els xinesos a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill i Editorial Alta Fulla.
- CAMPBELL, GEORGE L. (1995): *Concise Compendium of the World's Languages*. Londres: Routledge.
- ENCICLOPÈDIA CATALANA (1999): *Diccionari català - xinès, xinès - català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- ESTEVE, MONTSERRAT I CARMEN REVERTÉ (2001): *Diccionari visual català - xinès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1999): *Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- JUNYENT, M. CARMEN (1986): *Les llengües d'Àfrica*. Barcelona: Empúries.
- LI, CHARLES L. i SANDRA A. THOMPSON (1981): *Mandarin Chinese. A Functional Reference Grammar*. Berkeley: University of California Press.
- LI, CHARLES N. i SANDRA A. THOMPSON (1987): “Chinese”, a B. Comrie (ed.): *The Major Languages of East and South-East Asia*. Londres: Routledge (p. 83-105).
- LYOVIN, ANATOLE V. (1997): *An Introduction to the Languages of the World*. Oxford: Oxford University Press.
- MASON, CAROLINA i DON STARR (1990): *Very Simple Chinese*. Sandgag: Norbury Pub.
- PO-CHING, YIP i DON RIMMINGTON (1997): *Chinese. An Essential Grammar*. Londres: Routledge.

- RAMSEY, S. ROBERT (1987): *The languages of China*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- ROVIRA, SARA (1998): *Diccionari de mesuradors xinesos. Ús i traducció al català*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- ROVIRA, SARA (2002): *El paper dels mesuradors xinesos en la pragmàtica del text*. Tesi de doctorat, Universitat Autònoma de Barcelona.
- VALENTINI, ADA (1992): *L'italiano dei cinesi*. Milà: Guerini.
- ZENFHUI, XU i MINKANG ZHOU (1997): *Gramàtica china*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

<http://deall.ohio-state.edu/chan.9/c-links.htm> [enllaços amb pàgines sobre el xinès]

[http://wings.buffalo.edu/soc-sci/linguistics/dryer \(/family.maps\)](http://wings.buffalo.edu/soc-sci/linguistics/dryer (/family.maps)) [pàgina que conté molts mapes lingüístics]

http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_ling_90.ipg [mapa dels dialectes xinesos]

<http://www.sil.org/ethnologue> [informació sobre llengües del món]

<http://www.yourdictionary.com> [gramàtiques, diccionaris en línia i altres referències de moltes llengües del món]

<http://www2.arts.gla.ac.uk/IPA/ipa.html> [pàgina de la *International Phonetic Association*; quadre i explicacions de l'alfabet fonètic internacional i possibilitat d'escoltar els sons]

<http://www3.itu.int/udhr/lang/> [Declaració Universal dels Drets Humans]

6. APÈNDIXS

6.1. L'ALFABET FONÈTIC INTERNACIONAL

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 1993)

CONSONANTS (PULMONIC)

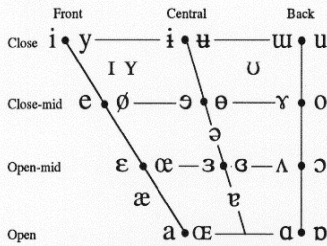
	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill				ʀ					ʀ		
Tap or Flap				ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a voiced consonant. Shaded areas denote articulations judged impossible.

CONSONANTS (NON-PULMONIC)

Clicks	Voiced implosives	Ejectives
◌	ɓ	ʼ as in:
◌	ɗ	ɓ' Bilabial
◌	ɗ	ɗ' Dental/alveolar
◌	ɟ	ɟ' Palatal
◌	ɠ	ɠ' Velar
◌	ʄ	ʄ' Alveolar lateral
		ɰ' Bilabial
		ɗ' Dental/alveolar
		ɰ' Velar
		ʂ' Alveolar fricative

VOWELS

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a rounded vowel.

OTHER SYMBOLS

ʌ	Voiceless labial-velar fricative	ç ʝ	Alveolo-palatal fricatives
ʋ	Voiced labial-velar approximant	ɭ	Alveolar lateral flap
ɰ	Voiced labial-palatal approximant	ɥ	Simultaneous ʃ and x
ħ	Voiceless epiglottal fricative	Affricates and double articulations can be represented by two symbols joined by a tie bar if necessary.	
ʕ	Voiced epiglottal fricative	kp̚ ts̚	
ʡ	Epiglottal plosive		

SUPRASEGMENTALS

	TONES & WORD ACCENTS
ˈ	Primary stress
ˌ	Secondary stress
ː	Long
ˑ	Half-long
ˑ̈	Extra-short
·	Syllable break
˘	Minor (foot) group
˙	Major (intonation) group
◌	Linking (absence of a break)
ˈ	LEVEL
ˉ	ˈ or ˉ Extra high
ˉ	ˈ High
ˉ	ˈ Mid
ˉ	ˈ Low
ˉ	ˈ Extra low
ˉ	ˈ Downstep
ˉ	ˈ Upstep
ˉ	ˈ RISING
ˉ	ˈ Falling
ˉ	ˈ High rising
ˉ	ˈ Low rising
ˉ	ˈ Rising-falling etc.
ˉ	ˈ Global rise
ˉ	ˈ Global fall

DIACRITICS

Diacritics may be placed above a symbol with a descender, e.g. ɲ̥̄.

◌	Voiceless	◌̥	Breathily voiced	◌̤	Dental	◌̦
◌	Voiced	◌̤	Creaky voiced	◌̥	Apical	◌̦
◌	Aspirated	◌ ^h	Linguolabial	◌̤	Laminal	◌̦
◌	More rounded	◌̚	Labialized	◌ ^w	Nasalized	◌̃
◌	Less rounded	◌̚	Palatalized	◌ ^j	Nasal release	◌ ⁿ
◌	Advanced	◌̟	Velarized	◌ ^ɰ	Lateral release	◌ ^l
◌	Retracted	◌̠	Pharyngealized	◌̤	No audible release	◌̚
◌	Centralized	◌̠	Velarized or pharyngealized	◌̤		
◌	Mid-centralized	◌̠	Raised	◌̤	(◌̤ = voiced alveolar fricative)	
◌	Syllabic	◌̥	Lowered	◌̥	(◌̥ = voiced bilabial approximant)	
◌	Non-syllabic	◌̥	Advanced Tongue Root	◌̥		
◌	Rhoticity	◌̥	Retracted Tongue Root	◌̥		

6.2. QUADRE DELS SONS DEL CATALÀ

FIGURA 2

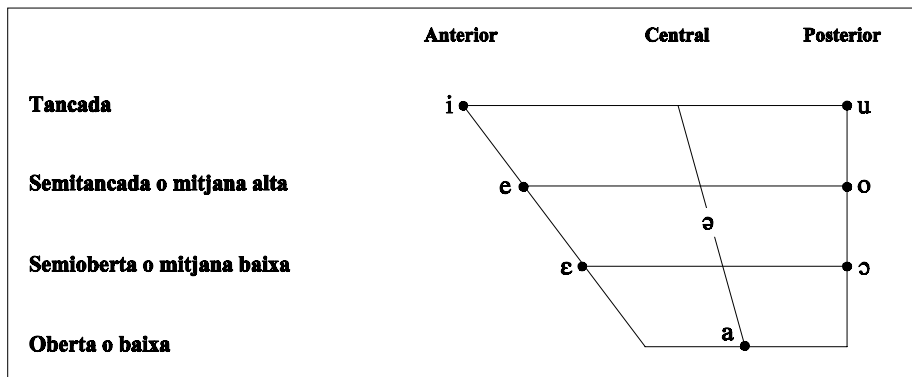
FIGURA 2

*Consonants**

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Prepalatal	Palatal	Velar	Labiovelar
Oclusiva	p b		t d				k g	
Nasal		m ɱ		n		ɲ	ŋ	
Vibrant				r				
Bategant				r				
Fricativa		f v		s z	ʃ ʒ			
Africada				ts dz	tʃ dʒ			
Aproximant		β	ð			j	ɣ	w
Lateral				l		ʎ		

* En les caselles que contenen dos signes, el de la dreta representa la consonant sonora.

Vocals

(Institut d'Estudis Catalans, 1999)

6.3. MAPA DELS DIALECTES XINESOS

Chinese Linguistic Groups

719766 (545114) 9 90

http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_ling_90.jpg

ÍNDIX

1. IDENTIFICACIÓ DE LA LLENGUA	1
1.1. FAMÍLIA LINGÜÍSTICA, SITUACIÓ GEOGRÀFICA I NOMBRE DE PARLANTS	1
1.2. L'ESCRITURA	2
1.3. PROPIETATS TIPOLÒGIQUES	4
2. DESCRIPCIÓ GRAMATICAL	7
2.1. FONOLOGIA I FONÈTICA	7
2.1.1. El to	7
2.1.2. L'estructura sil·làbica	8
2.1.3. El sistema consonàntic i el sistema vocàlic	10
2.2. MORFOLOGIA	13
2.2.1. El xinès com a llengua monosil·làbica i aïllant	13
2.2.2. Les parts de l'oració	15
2.2.2.1. Verbs i adjectius	16
2.2.2.2. Els coverbs	17
2.2.2.3. Els classificadors i els mots de mesura	19
2.2.2.4. La inexistència d'articles	21
2.2.2.5. La inexistència de pronoms febles	21
2.2.3. La flexió	23
2.2.3.1. La flexió nominal	23
2.2.3.2. La flexió verbal	26
2.2.4. La formació de mots	31
2.2.4.1. La derivació	31
2.2.4.2. La composició	33
2.2.4.3. La reduplicació	36
2.3. SINTAXI	37
2.3.1. L'ordre dels elements a la frase i als sintagmes	37
2.3.2. Les frases passives	42
2.3.3. Les frases atributives	43
2.3.4. Les frases existencials i les locatives	44
2.3.5. Les frases possessives	46
2.3.6. Les frases comparatives i els modificadors de grau	47
2.3.7. Les frases negatives	50

2.3.8. Les frases interrogatives	51
2.3.8.1. Les interrogatives totals	51
2.3.8.2. Les interrogatives parcials	53
2.3.9. Les frases imperatives	54
2.3.10. Les frases compostes	55
2.3.10.1. La coordinació	56
2.3.10.2. La subordinació	58
2.3.10.2.1. Les subordinades completives	58
2.3.10.2.2. Les subordinades adverbials	59
2.3.10.2.3. Les frases relatives	60
2.4. LÈXIC	62
2.4.1. Els termes de parentiu	63
2.4.2. Els termes de colors	65
2.4.3. Els noms de persona	67
2.4.4. Els numerals	67
2.4.5. Els dies de la setmana i els mesos	68
2.4.6. Alguns errors lèxics	69
3. RESUM DE QÜESTIONS GRAMATICALS PROBLEMÀTIQUES	73
3.1. FONÈTICA	73
3.2. MORFOLOGIA	74
3.2.1. Parts de l'oració	74
3.2.2. Flexió nominal	75
3.2.3. Flexió verbal	75
3.3. SINTAXI	75
3.3.1. Tematitzacions	75
3.3.2. Elisions del complement directe	76
3.3.3. Complementes del nom	76
3.3.4. Frases copulatives i existencials	76
3.3.5. Frases compostes	77
4. VOCABULARIS CATALÀ - XINÈS / XINÈS - CATALÀ	79
4.1. CATALÀ - XINÈS	81
4.2. XINÈS - CATALÀ	103

5. BIBLIOGRAFIA	127
6. APÈNDIXS	129
6.1. L'ALFABET FONÈTIC INTERNACIONAL	129
6.2. QUADRE DELS SONS DEL CATALÀ	130
6.3. MAPA DELS DIALECTES XINESOS	131

